

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Ekonomická motivace nízkopříjmových profesí ve vybraných regionech České republiky pro
vstup na trh práce

Economic Motivation of Low-Income Professions to Enter in the Labour Market in Selected
Regions of the Czech Republic.

Študent: Bc. Dáša Stavová

Vedúci diplomovej práce: doc. RNDr. Milan Šimek, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra národohospodářská

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Dáša Stavová**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T027 Národní hospodářství

Téma: Ekonomická motivace nízkopříjmových profesí ve vybraných regionech České republiky pro vstup na trh práce
Economic Motivation of Low-Income Professions to Enter in the Labour Market in Selected Regions of the Czech Republic

Jazyk vypracování: slovenština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Nízkopříjmové skupiny na trhu práce
  3. Rešerše empirických studií
  4. Data a metodologie
  5. Vyhodnocení ekonomické motivace
  6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BORJAS, George J. *Labor economics*. 7th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2016. ISBN 978-0-07-802188-6.
- BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. Praha: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1880-0.
- EHRENBERG, Ronald G. and Robert S. SMITH. *Modern labor economics: Theory and public policy*. 11th ed. Boston: Pearson Education, 2012. ISBN 978-0-13-254064-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. RNDr. Milan Šimek, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

Ing. Jiří Balcar, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 24. 04. 2019

.....

Bc. Dáša Stavová

Rada by som poďakovala doc. RNDr. Milanovi Šimkovi, Ph.D. za vedenie diplomovej práce a taktiež za jeho podporu, cenné rady, pripomienky, trpezlivosť a vecné diskusie vedené nielen pri vypracovaní tejto diplomovej práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Nízkopříjmové skupiny na trhu práce	8
2.1	Teoretické východiská pre utváranie ponuky a dopytu na trhu práce	8
2.1.1	Teória dopytu po práci	8
2.1.2	Teória ponuky práce	13
2.1.3	Rovnováha na trhu práce	17
2.2	Determinanty miezd a vymedzenie nízkych pracovných príjmov	19
2.2.1	Determinanty mzdy	20
2.2.2	Stanovenie hranice nízkeho príjmu	24
2.2.3	Minimálna mzda - ochrana najnižšej úrovne príjmov	25
2.3	Sociálna politika a nízkopříjmové skupiny na trhu práce	27
3	Rešerše empirických štúdií	31
4	Dáta a metodológia	37
4.1	Čistý mediánový mesačný príjem pracujúcej samostatnej osoby pre jednotlivé mzdové profesie	38
4.2	Čistý mediánový mesačný príjem pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre jednotlivé mzdové profesie	49
4.3	Čistý mediánový mesačný príjem samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa pre jednotlivé mzdové profesie	59
4.4	Čistý mediánový mesačný príjem domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre jednotlivé mzdové profesie	68
4.5	Mesačný nepracovný príjem samostatnej osoby	77
4.6	Mesačný nepracovný príjem domácnosti, kde muž nepracuje a žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti	79
4.7	Mesačný nepracovný príjem samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa	80
4.8	Mesačný nepracovný príjem domácnosti dvoch dospelých osôb bez dieťaťa	82
5	Vyhodnotenie ekonomickej motivácie	84
5.1	Ekonomická motivácia samostatnej osoby	84
5.2	Ekonomická motivácia muža v domácnosti, kde žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti	86
5.3	Ekonomická motivácia samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa	88
5.4	Ekonomická motivácia domácnosti dvoch dospelých osôb	89
5.5	Pracovné miesta v periférnom regióne	91
6	Záver	94

Zoznam použitej literatúry	97
Zoznam skratiek	104
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Zoznam príloh	
Prílohy	

1 Úvod

Autorka diplomovej práce je študentkou nadväzujúceho štúdia odboru Národné hospodárstvo. Zaujíma sa o problémy na trhu práce, ktoré vznikajú v spojení so zamestnaniami, kde je odmeňovanie pracovníkov finančne nízke. Radia sa teda medzi nízkopríjmové skupiny na trhu práce v Českej republike. Názov diplomovej práce je „Ekonomická motivácia nízkopríjmových profesií vo vybraných regiónoch Českej republiky pre vstup na trh práce“. Odmeňovanie pracovníkov je stále aktuálna a často diskutovaná téma, či už na politickej scéne alebo aj v samotných podnikoch. Ďalším dôvodom záujmu študentky o trh práce je ukončenie štúdia a následné hľadanie pracovného miesta, ktoré by mohlo smerovať k pomoci takýmto skupinám na trhu práce.

Cieľom diplomovej práce je zistiť, či očakávaný pracovný príjem vybraných nízkopríjmových skupín v zvolených regiónoch Českej republiky pôsobí ako ekonomická motivácia pre vstup na trh práce alebo práve naopak, je demotivačný a subjekty budú preferovať zotrvanie v stave dlhodobej nezamestnanosti spojenej s poberaním sociálnych dávok od štátu. Diplomová práca je zameraná na situácie, kedy z ekonomického pohľadu nie je výhodné pre jedinca v domácnosti začať pracovať za danú mzdu vo vybranom regióne. Jeho príjem zo sociálnych dávok bude nižší ako príjem z pracovnej aktivity, ale jedinec alebo domácnosť tento príjem považuje za istotu. Rozdiel medzi príjmami môže osoba vo vybranej domácnosti dosiahnuť inou formou, ako hlavným pracovným úväzkom. Diplomová práca bude zameraná tiež na možnosti ponuky voľných pracovných miest pre nízkopríjmové profesie v periférnom regióne Českej republiky a platové podmienky za aké sú tieto pracovné miesta ponúkané.

V diplomovej práci je využitá deskriptívna metóda pre spracovanie dát a metóda komparácie, ktorá je postavená na princípe porovnávania premenných vybraných ekonomických profesií a subjektov.

Ekonomovia vypožorovali mnoho faktorov, ktoré pôsobia na ekonomickú motiváciu ľudí pracovať. Rovnako existuje aj mnoho mzdových determinantov, ktoré ekonomovia uvádzajú ako dôvod vzniku mzdových nerovností či už v Českej republike alebo aj v iných krajinách sveta. Tieto nerovnosti skupine pracujúcich, ktorí sú predmetom tejto diplomovej práce prinášajú často až existenčné problémy. Mzdy, sociálne dávky a ich výška ovplyvňujú život každého človeka na celom svete. V oblasti sociálnej podpory dochádza aj k situáciám, ktoré

domácnosti demotivujú od hľadania práce alebo zotrvania v práci. Tento jav nastáva, pretože je pre jedinca výhodné zostať nezamestnaným. Získa tak rovnaké, prípadne len o niečo menšie množstvo peňažných prostriedkov, než keby pracoval. Tento efekt je spôsobený interakciou existujúceho daňového a sociálneho systému, pri ktorom dochádza k situáciám, kedy je nevýhodné pracovať.

V druhej kapitole sa pojednáva o teoretických východiskách pre utváranie dopytu po práci a ponuky po práci. Následne o vytvorení rovnováhy na trhu práce, ku ktorej dochádza v situácii, kedy sa ponuka práce ktorú ponúkajú pracovníci vyrovnáva počtu voľných pracovných miest, ktoré ponúkajú firmy na trhu práce. Ako sa alokuje práca do rôznych odvetvových trhov a medzi rôznych zamestnávateľov a určovanie rovnovážnej mzdovej sadzby. Ekonómovia venujú veľa času štúdiu o dopyte po pracovnej sile. Koniec koncov sa pracovníci odlišujú od ostatných vstupov mnohými dôležitými spôsobmi. Pre dôkladné objasnenie problematiky je potrebné vykresliť aj túto teoretickú časť, teda ako sa firma rozhoduje o dopyte po práci, jej nájom, a ako sa formuje tržný dopyt po práci. Avšak pozornosť sa zameria aj na ponuku práce, pretože nás zaujíma motivácia pracovníkov, čiže motivačná mzdová stránka ponúkania práce. Ako sa rozhodujú subjekty o ponuke práce na základe svojich preferencií a ako sa utvára tržná ponuka práce. V druhej polovici kapitoly sa stanoví hranica príjmu pre nízkopříjmové skupiny obyvateľov. Tento príjem bude smerodajným východiskom pre praktickú časť diplomovej práce. Následne sa vymedzia determinanty mzdových sadzieb, ktoré ovplyvňujú výšku príjmov pracovníkov. Z týchto determinantov vyplýva, že na trhu sa vytvárajú určité rizikové skupiny, ako napr. nekvalifikovaní či mladiství pracovníci, ktorých mzda z opodstatnených dôvodov nemôže byť vysoká. Tieto skupiny sú nami označené ako nízkopříjmové skupiny na trhu práce. Štát podporuje občanov, ktorým sa vytvorí zákonný nárok, rôznymi dávkami štátnej sociálnej podpory a pomoci.

Tretia kapitola obsahuje rešerš empirických štúdií, ktoré sa zaoberali problematikou motivácie pracovníkov pre vstup na trh práce. Cieľom rešerše je ukázať ako empirická literatúra pojíma problematiku motivácie nízkopříjmových obyvateľov vo väzbe na ich minimálne zárobky, resp. vo väzbe na sociálne dávky. Najčastejšie sa štúdie zaoberajú rodinami s deťmi a ich motiváciou. V mnohých prípadoch je na tom s motiváciou najhoršie osamelý rodič, kedy jeho náklady na starostlivosť o dieťa nie je možné dosiahnuť pri časovej náročnosti starostlivosti o toto dieťa. Preto je preňho výhodnejšie poberať sociálne dávky.

V štvrtej kapitole sa nachádza praktická časť. Kapitola sa zameria na premenu hrubých mesačných mediánových miezd vybraných profesií na čisté mesačné príjmy vybraných typov

domácností. To znamená, že okrem výpočtu čistej mesačnej mediánovej mzdy sa ku mzde ešte pripočítajú aj dosiahnuteľné sociálne dávky, na ktoré majú jednotlivé domácnosti nárok popri ich pracovnému príjmu. Rovnako bude vyobrazená i odlišnosť jednotlivých mediánových miezd medzi vybraným periférnym regiónom, centrálnym regiónom v Českej republike, Moravskosliezskym krajom a samostatnou Českou republikou v roku 2017. V druhej polovici kapitoly budú pre vybrané skupiny domácností vytýčené sociálne dávky (nepracovný príjem), na ktoré má každá domácnosť nárok v prípade, kedy nepracuje a je dlhodobým poberateľom sociálnych dávok.

Piata kapitola graficky zobrazuje disponibilný príjem vybraných domácností. Prvú domácnosť tvorí samostatný jedinec, ktorý pracuje na plný úväzok vo vybraných profesiách. Jeho mesačný pracovný príjem očistíme o nájomné, ktoré musí každý mesiac zaplatiť. Peniaze, ktoré mu ostávajú po odpočte nájomného sú považované za disponibilný príjem tejto domácnosti. Pre porovnanie dát budú do grafov zahrnuté i sociálne dávky, ktoré boli pre jednotlivca vyčísľované na konci štvrtej kapitoly. Druhú domácnosť predstavuje muž, ktorý pracuje vo vybraných profesiách a jeho manželka poberá rodičovskú dovolenku na ich spoločné dieťa. Rovnako aj v tomto prípade sú graficky zobrazené ich príjmy očistené o mesačné nájomné. Výška sociálnych dávok je v grafe zobrazená opäť bez nájomného prislúchajúceho tejto rodine z kapitoly štyri. Pri domácnosti, ktorú tvorí samoživiteľ šesť ročného dieťa a domácnosti, ktorú tvoria dve dospelé osoby, z ktorých je iba jedna pracujúca, je postup grafického zobrazenia príjmov a sociálnych dávok obdobný ako pri predchádzajúcich dvoch domácnostiach. Rozdiel medzi disponibilným pracovným príjmom domácnosti a sociálnymi dávkami predstavuje motivačný rozdiel. Ak je pracovný príjem dostatočne vysoký oproti výške sociálnych dávok, pre dané domácnosti to znamená, že ich motivácia preferovať pracovnú činnosť je vyššia. Sociálne dávky však nemusia byť vždy tak nízke a môžu spôsobiť, že motivačný rozdiel bude nízky a pre domácnosti i zanedbateľný, preferujú preto zotrvanie v situácii dlhodobej nezamestnanosti a poberania sociálnych dávok.

2 Nízkopríjmové skupiny na trhu práce

Kapitola sa zameria na vymedzenie pojmov spojených s príčinou vzniku nízkopríjmových skupín na trhu práce. Prvá podkapitola popisuje vznik dopytu na trhu práce a individuálnej ponuky na trhu práce. Cieľom týchto dvoch konceptov je vytvorenie agregátneho dopytu a agregátnej ponuky na trhu práce. Následne ich stretnutím vytvorenie rovnováhy na trhu práce. Ekonomika v tomto priesečníku funguje na úrovni prirodzenej miery nezamestnanosti. V takomto stave rovnováhy na trhu prevláda aj rovnovážna úroveň miezd. Podkapitola 2.2 sa bude venovať determinantom mzdy, to jest, prečo vznikajú na trhu mzdové nerovnosti. V závere druhej kapitoly sa určia najčastejšie rizikové skupiny ľudí. Títo ľudia spadajú pre svoje špecifiká do skupiny, kde ich pracovné schopnosti predurčujú k tomu, aby poberali nízky príjem.

2.1 Teoretické východiská pre utváranie ponuky a dopytu na trhu práce

Trh práce je jedným z troch trhov (práce, kapitálu, produktov), v ktorých musia firmy úspešne fungovať. Štúdium trhu práce začína a končí analýzou dopytu a ponuky pracovnej sily. Na strane dopytu na trhu práce sú zamestnávateľi, ktorých rozhodnutia o náboře práce sú ovplyvnené podmienkami na všetkých troch trhoch. Na strane ponuky pracovného trhu sú pracovníci a potencionálni pracovníci, ktorých rozhodnutie o tom, kde (a či majú) pracovať, musí brať do úvahy ich ďalšie možnosti, ako tráviť čas. Akýkoľvek výsledok trhu práce je vždy ovplyvňovaný silou dopytu a ponuky práce. Jednoduchý model dopytu a ponuky po práci ponúka niekoľko poznatkov o správaní na trhu práce, ktorý môže byť veľmi užitočný i pri formulovaní sociálnej politiky (Ehrenberg a Smith, 2012).

2.1.1 Teória dopytu po práci

Aké množstvo práce bude chcieť firma najatť? Ako súvisí jej dopyt po práci s dopytom po jej produkte? Aké ďalšie faktory determinujú dopyt firmy po práci? V prvej časti sa objasní krátkodobá krivka dopytu po práci. Následne pomocou dlhodobej produkčnej funkcie odvodíme dlhodobú krivku dopytu firmy po práci. Nedeliteľnou súčasťou problematiky je problematika transformácie jednotlivých dopytov firiem na tržný dopyt po práci na trhu.

Hlavnými determinantmi dopytu po práci sú:

- cena práce (mzda),

- dopyt po tovare a službách vyrábaných pomocou práce,
- produktivita práce,
- cena vyrábaných produktov,
- očakávané budúce tržby,
- množstvo a kvalita pracovnej sily.

Na trhu práce odlišujeme individuálny dopyt a tržný dopyt po práci. Tržný dopyt je horizontálnym súčtom individuálnych dopytov všetkých firiem, ktoré majú dopyt po práci (Václavíková, Kolibová a Kubicová, 2009).

Firmy sú sprostredkovateľmi, ktorí prijímajú pracovníkov na výrobu tovarov a služieb. Dopyt po pracovnej sile, rovnako ako požiadavky firmy na iné vstupy, ako napríklad pozemky, budovy, stroje vo výrobnom procese, je odvodený od dopytu po finálnych výrobkoch, ktoré sú vyrábané pomocou práce. Pre štúdium dopytu po práci je potrebné špecifikovať výrobnú funkciu firmy:

$$Q = f(L, K), \quad (2.1)$$

kde, Q je výstup firmy, L je počet jednotiek práce najatých firmou a K je súhrnný stav kapitálu.

Pre jednoduchosť sa najprv predpokladá, že existujú len dva výrobné faktory, tzn. dva vstupy (Borjas, 2016).

Množstvo práce, ktoré môže najat' firma bude závisieť od toho, aký veľký dodatočný produkt jej táto práce prinesie, teda na veľkosti marginálneho produktu a mzdovej sadzby samotnej práce. Podľa Brožová (2018), východiskom pri odvodení dopytu po práci je produkčná funkcia, respektíve vývoj marginálneho produktu práce. Firmu zaujíma peňažná hodnota marginálneho produktu. Tento príjem závisí na produktivnosti práce a na dokonale, či nedokonale konkurenčnom trhu:

$$MRP_L = MPP_L \cdot P_Q (MR), \quad (2.2)$$

kde MRP_L je príjem z marginálneho produktu práce, MPP_L je marginálny fyzický produkt práce, P_Q je cena výrobku na dokonalom trhu a MR je dodatočný príjem z predaja výrobku na nedokonalom trhu.

Pri rozhodovaní o nájme dodatočnej jednotky práce firma porovnáva príjem z marginálneho produktu s dodatočným nákladom (MFC_L), ktorý vzniká firme zamestnaním dodatočnej jednotky práce. Kým príjem z marginálneho produktu práce prevyšuje náklad, firma

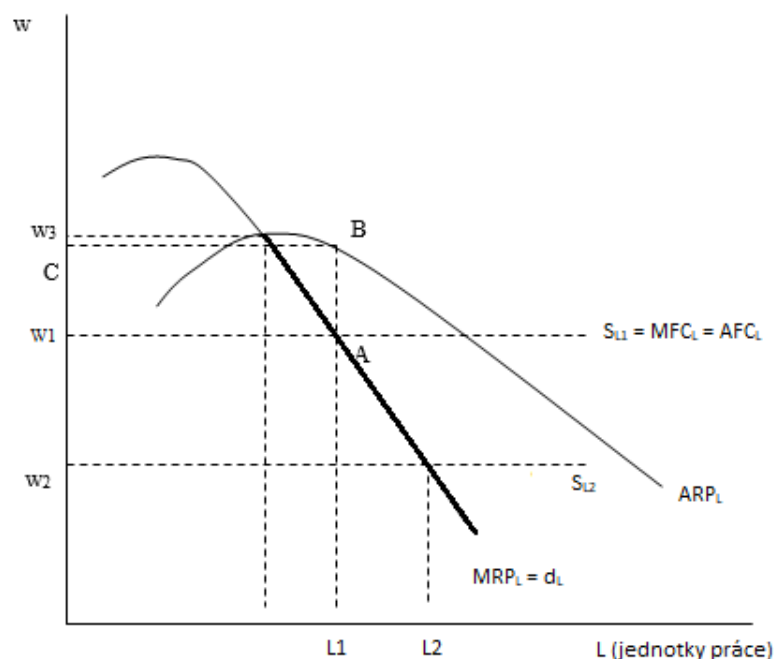
bude najímať prácu. Zamestnávať však bude chcieť len toľko práce, aby sa príjem z marginálneho produktu práce práve rovnal dodatočnému nákladu:

$$MRP_L = MFC_L \quad (2.3)$$

Na dokonalom konkurenčnom trhu sa marginálny náklad rovná tržnej mzdovej sadzbe. Firma je príjemcom tržnej mzdovej sadzby. Krivku individuálnej ponuky práce firma vníma ako horizontálnu, pretože za každú dodatočnú jednotku prác platí rovnakú mzdovú sadzbu $MFC_L = AFC_L = w$ (viď Obrázok 2.1).

V krátkodobej produkčnej funkcii sa predpokladajú najskôr rastúce a následne klesajúce výnosy z variabilného vstupu práce. Marginálny produkt bude rovnako najskôr rásť a potom klesať. Pri predpoklade dokonalého konkurenčnej firmy, ktorá maximalizuje svoj zisk je zrejmé, že bude najímať prácu do dosiahnutia rovnosti $MRP_L = MFC_L = w$. Pri mzdovej sadzbe w_1 to bude L_1 práce (bod A, viď Obrázok 2.1). Ak by mzdová sadzba klesla na w_2 , firma by najala L_2 jednotiek práce. A naopak, ak by mzdová sadzba vzrástla na w_3 , žiadnu jednotku práce by firma už nenajala. Celý produkt by vyčerpali mzdy, a teda mzda by dosiahla príjem z priemerného produktu práce (ARP_L). Dopyt po práci je totožný len s tou časťou klesajúcej krivky MRP_L , ktorá je zhora ohraničená priesečníkom s krivkou ARP_L . V tomto bode má rovnako krivka ARP_L aj svoje maximum.

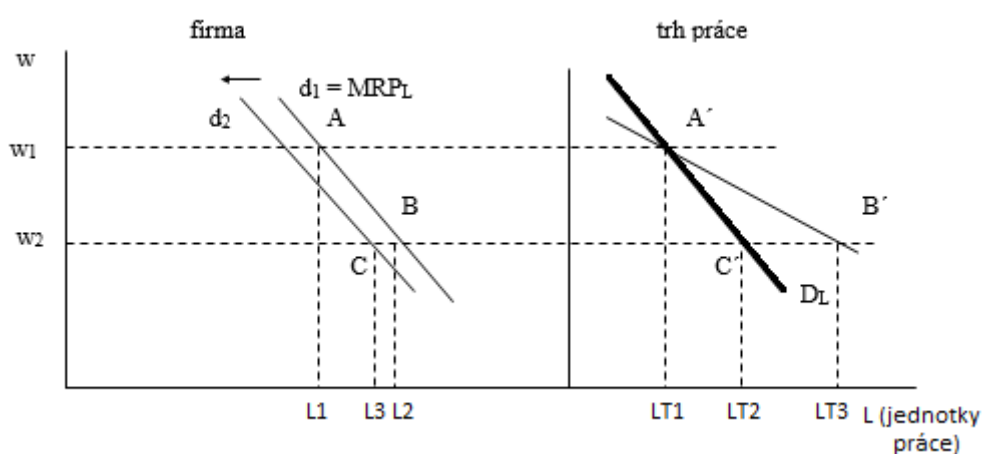
Obrázok 2.1 Odvodenie dopytu po práci v krátkom období pre firmu

Zdroj: Brožová (2018), vlastné spracovanie

Odvozenie krátkodobej krivky dopytu pre jednu firmu je možné aplikovať aj na krátkodobú krivku dopytu po práci pre každú firmu v odvetví, kde produkujú rovnaký výstup. Na prvý pohľad sa môže zdať, že krivku dopytu na pracovnom trhu dosiahneme len sčítaním horizontálnych kriviek dopytu po práci jednotlivých kriviek. Borjas (2016) uvádza, že tento jednoduchý postup by nebral do úvahy fakt, že firma sa pohybuje na dokonalo konkurenčnom trhu. Pri poklese mzdovej sadzby všetky firmy začnú najímať na trhu viac práce a zvýši sa ich výstup. V odvetví sa tak zvýši vyrobený objem produkcie, čo zvýši ponuku a spôsobí pokles ceny vyrobených statkov. Ak firmy rozšíria takto svoju výrobu, klesne aj príjem z marginálneho produktu práce jednotlivých firiem na trhu. Krivka dopytu každej firmy sa mierne posunie doľava (viď Obrázok 2.2). V dôsledku poklesu ceny vyrábaných produktov sa zníži aj požadované množstvo práce na trhu. Keby sa predpokladala nemenná cena produktu a tržný dopyt by bol len horizontálnym súčtom jednotlivých dopytov po produkte, pri rôznych mzdových sadzbách by spôsobil rýchlejší pokles tržného dopytu. Je strmší a menej elastický, než individuálne dopyty jednotlivých firiem.

Obrázok 2.2 Odvozenie tržného dopytu po práci

Zdroj: Brožová (2012), vlastné spracovanie

Na Obrázku 2.2 je grafické znázornenie tržného dopytu po práci. Vychádza sa z bodu *A* (tento bod vidíme aj na Obrázku 2.1, a teda krivka d_1 je totožná s krivkou d_L). Firma má dopyt po $L1$ jednotkách práce a sčítaním požadovaného množstva všetkých firiem to znamená na trhu $LT1$ jednotiek práce. Pri znížení mzdovej sadzby (w_2) by sa firma presunula do bodu *B*, dopyt by bol na $L2$ jednotkách práce a veľkosť tržného dopytu na $LT3$ jednotkách práce. Ak sa ale zníži cena produktu vyrábaného prácou (viď vyššie Borjas, (2016)), klesne MRP firmy. Dopyt po práci sa posunie doľava na pozíciu d_2 a pri stávajúcej sadzbe w_2 potom firma zníži dopyt na

$L3$ jednotiek práce. Dopyt na trhu bude na úrovni $LT2$ jednotiek práce (bod C'). Prepojením bodov A' a C' sa získava krivka tržného dopytu po práci D_L . Ako už je spomínané vyššie, táto krivka je strmšia a menej elastická, ako krivka medzi bodmi A' a B' , ktorá vznikla jednoduchým sčítaním dopytov jednotlivých firiem (Brožová, 2018).

Pracovalo sa s krátkodobým horizontom, kedy marginálny príjem z produktu práce bol rovný mzdovej sadzbe. To, čo je potrebné zvážiť, je dlhodobý horizont. Teda schopnosť firmy meniť aj druhý výrobný faktor, teda kapitál, ak je produkčná funkcia znova v tvare $Q = f(L, K)$. Zvažuje sa schopnosť firmy prispôbiť aj iné vstupy, ktoré ovplyvňujú dopyt po práci. Aby sa z dlhodobého hľadiska maximalizoval zisk, firma musí prispôbiť prácu aj kapitál tak, aby sa marginálny príjmový produkt každého z nich rovnal jeho marginálnym nákladom. Ehrenberg a Smith (2012) ďalej uvádzajú, že firmy spájajú rôzne výrobné faktory na výrobu tovarov alebo služieb, nie len L a K . Maximalizácia zisku vyžaduje splnenie rovnosti:

$$w/MRP_L = C/MRP_K, \quad (2.4)$$

kde w je cena jednotky práce, MRP_L je príjem z marginálneho produktu práce, C je cena kapitálu MRP_K je príjem z marginálneho produktu kapitálu.

Z daného vyplýva, že pomer w/MRP_L predstavuje dodatočné náklady na produkciu pridaním jednotky výstupu, pričom použijeme prácu na vytvorenie tohto nárastu výroby. Obdobne pravá strana rovnice vyjadruje marginálne náklady na produkciu ďalšej jednotky výstupu pomocou kapitálu. Pri poklese mzdovej sadzby bude firma zakaždým hľadať novú optimálnu kombináciu predpokladaných vstupov. Predpokladom je zmena mzdovej sadzby pri inak nezmenených podmienkach. Čo by sa stalo s množstvom práce, ak by sa zvýšila mzda? Po prvé, vyššie mzdy znamenajú vyššie náklady a zvyčajne vyššie ceny výrobkov. Keďže spotrebitelia reagujú na vyššie ceny tým, že nakupujú menej, zamestnávateľia majú tendenciu znižovať úroveň produkcie a zamestnanosti. Tento pokles zamestnanosti sa nazýva *produkčný efekt*, vplyv menšieho rozsahu výroby na požadovanú zamestnanosť. Po druhé, vzhľadom na zvýšenie miezd (za predpokladu, že sa cena kapitálu nezmenila) mali zamestnávateľia stimuly na zníženie nákladov prijatím novej technológie, ktorá sa opiera viac o kapitál a menej o pracovnú silu. Požadovaná zamestnanosť by klesla v dôsledku posunu smerom k výrobnému režimu s väčšou kapitálovou náročnosťou. Tento druhý účinok sa nazýva *substitučný efekt*, pretože rast miezd spôsobuje nahrádzanie práce kapitálom vo výrobnom procese.

2.1.2 Teória ponuky práce

Motivácie, ktoré vedú človeka k ponúkaniu práce, skúmajú spoločenské vedy. Ekonómovia zväčša používajú pre analýzu chovania ponuky na trhu práce model, ktorý nazývajú neoklasický model voľby medzi prácou a voľným časom. Teória umožňuje určiť, ako zmeny ekonomických podmienok alebo vládnych politík ovplyvnia pracovné stimuly. V ekonómii je problematika individuálnej ponuky práce spojená s jedincom a jeho rozhodovacím procesom, respektíve s pracovnými preferenciami pracovníkov. Jediniec sa rozhoduje medzi konzumáciou tovaru a množstvom voľného času. Tzn., že jediniec uvažuje, v akom pomere zvolí vzdanie sa časti svojho voľného času za možnosť získania peňažných prostriedkov, ktoré mu umožnia uspokojiť jeho potreby.

Optimálna predstava jedinca je zhrnutá v užitkovej funkcii:

$$U = f(C, L), \quad (2.5)$$

kde U je úžitok, C spotreba tovaru a L je voľný čas.

Borjas (2016) uvádza, že rozpočtové obmedzenie pri spotrebe tovaru a voľného času znamená zohľadnenie času a príjmu. Časť príjmu jedinca (napríklad príjmy z majetku, dividendy a výhry z lotérií) nezávisia od toho, koľko hodín pracuje. Tento príjem označujeme *nepracovný príjem*. Ďalšou zložkou je počet hodín, ktoré jediniec prideli na trh práce počas dňa a hodinová mzda jedinca.

Rozpočtové obmedzenie jedinca vyjadrené ako:

$$C = wh + V, \quad (2.6)$$

kde C peňažná hodnota výdavkov na tovar sa musí rovnať súčtu príjmov z pracovnej činnosti wh a nepracovným príjmom V . Miera miezd zohráva ústrednú úlohu pri rozhodovaní o ponuke práce. Človek alokuje svoj čas medzi prácu a voľný čas: $T = h + L$, môžeme teda napísať:

$$C = w(T - L) + V, \quad (2.7)$$

alebo

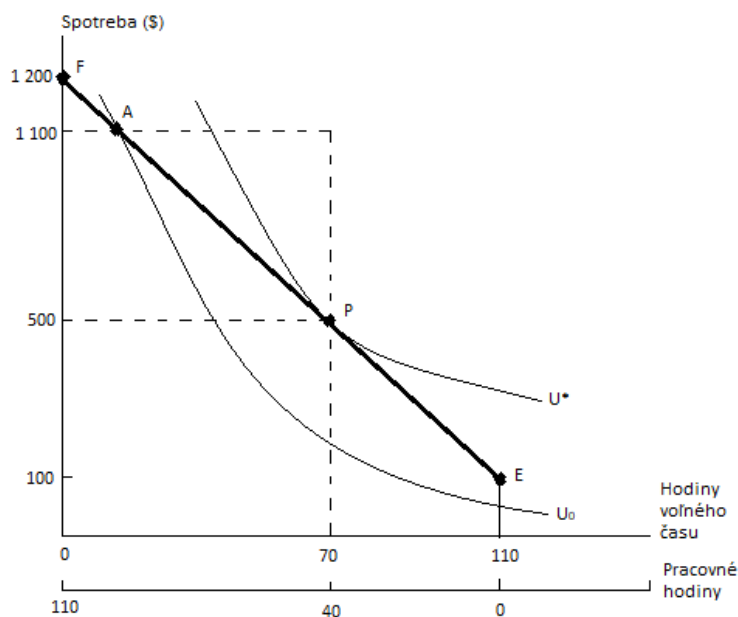
$$C = (w.T + V) - w.L, \quad (2.8)$$

v podobe zápisu línie s negatívnym sklonom ($-w$),

kde h je ponúkané množstvo práce v hodinách, V je nepracovný príjem, L je voľný čas v hodinách.

Dôležitý predpoklad pri správaní človeka je kombinácia tovaru a voľného času, ktorá maximalizuje jeho úžitok. Človek si vyberá úroveň tovaru a voľného času, ktorá vedie k najvyššej možnej úrovni indexu U s ohľadom na obmedzenia vyplývajúce z rozpočtového obmedzenia. Obrázok 2.3 ilustruje riešenie tohto problému. Rozpočtová priamka FE opisuje príležitosti, ktoré má pracovník pri týždennom nepracovnom príjme 100 dolárov. Čelí trhnej mzde vo výške 10 dolárov za hodinu. Má 110 hodín, kedy môže pracovať, rozdeliť medzi pracovné a voľnočasové aktivity. Bod P poskytuje optimálny zväzok spotrebného tovaru a hodín voľného času, ktoré si vybral pracovník maximalizujúci úžitok. Najvyššia dosiahnutá indiferentná krivka je v bode P a dáva jej U^* jednotiek úžitku. Pri tomto riešení pracovník spotrebuje týždenne 70 hodín voľného času, pracuje 40-hodinový pracovný týždeň a každý týždeň nakupuje tovar v hodnote 500 dolárov. Bod A dáva pracovníkovi menší úžitok ako bod P , preto tento bod nie je optimálny. Optimálna spotreba tovaru a voľného času je preto daná bodom, v ktorom je rozpočtová línia tangensou s indiferentnou krivkou. Tento typ riešenia sa volá vnútorné riešenie, pretože pracovník nie je v žiadnom z rohov príležitostí (bod F pracuje na všetkých dostupných hodinách, alebo v bode E , ktorý nepracuje ani 1 hodinu týždenne).

Obrázok 2.3 Rozhodnutie o voľnom pracovnom čase

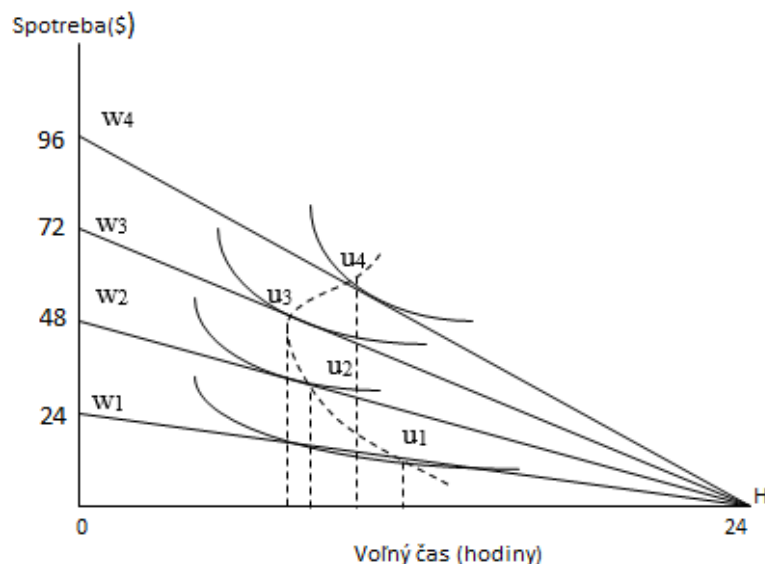

Zdroj: Borjas (2016), vlastné spracovanie

Ak by sa menila mzdová sadzba, menil by sa sklon mzdového (rozpočtového) obmedzenia. To by znamenalo aj zmenu optimálnej kombinácie spotreby a voľného času. Pri raste mzdovej sadzby sa pootáča línia mzdového obmedzenia: so zmenou w_1 k w_2 sa presúva

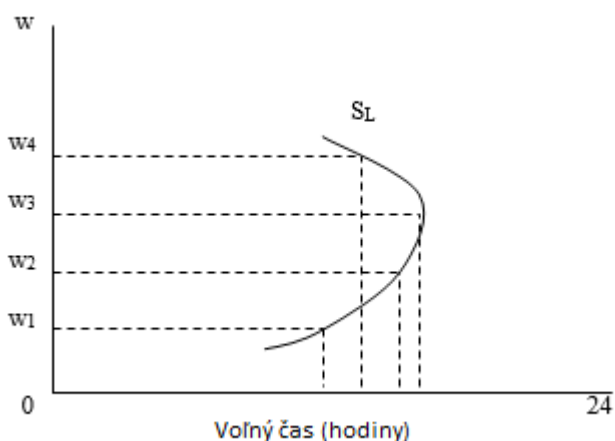
optimum od u_1 k u_2 (viď Obrázok 2.4). Jedinec volí menej voľného času a viac práce (väčší príjem a viac spotreby). S ďalším rastom mzdovej sadzby w_3 sa optimum dostáva do u_3 . Indiferentná analýza ukazuje, že hodiny práce sa s rastom mzdovej sadzby zvyšujú, avšak len do určitého bodu. Ďalší rast mzdovej sadzby (na w_4) už množstvo práce znižuje.

Obrázok 2.4 Body optima

Zdroj: Brožová (2012), vlastné spracovanie

Obrázok 2.5 Odvodenie individuálnej ponuky práce

Zdroj: Brožová (2012), vlastné spracovanie

Odvodená krivka individuálnej ponuky práce je spätne zakrivená (viď Obrázok 2.5). Každá krivka individuálnej ponuky práce odráža jedinečné subjektívne preferencie, týkajúce sa

práce a voľného času. Presná poloha, sklon a zlomový bod spätného zakrivenia sú pre každého jedinca odlišné.

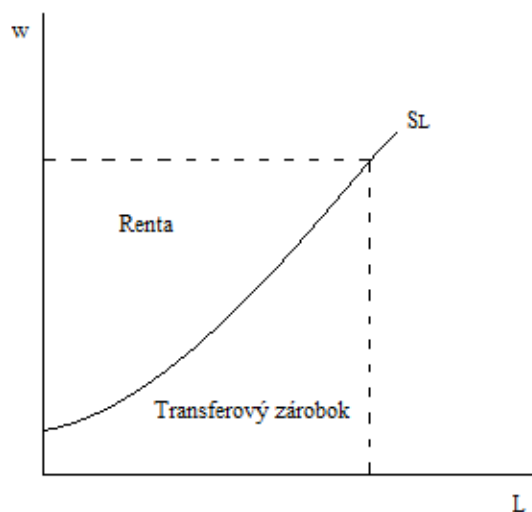
Podľa Kuchař (2007) a Brožová (2012) spätné zakrivenie krivky individuálnej ponuky práce vysvetľujú dva efekty. V ekonomickej teórii sa hovorí o vzájomnom pôsobení dvoch síl, o substitučnom efekte a dôchodkovom efekte. *Substitučný efekt* znamená nahrádzanie voľného času ostatnými spotrebnými tovarmi. To motivuje jedinca, aby pracoval viac a užíval si menej voľného času. Keď mzdová sadzba vzrastie, zvýši sa tým zároveň aj cena voľného času jedinca a tento čas sa stáva drahším. Jediniec bude následne nakupovať drahší voľný čas menej a bude ponúkať viac práce. Tento substitučný efekt je označovaný ako negatívny. Bude substituovať voľný čas pracou. S rastom mzdovej sadzby a ceny voľného času sa znižuje relatívna cena spotreby, pretože je potrebné menšie množstvo práce pre získanie určitej hodnoty statkov. *Dôchodkový efekt* sa prejavuje vtedy, keď domácnosť alebo v našom ponímaní jedinec, má stabilizovanú úroveň saturácie potrieb a nie je nútený ponúkať väčšie množstvo práce. Jeho stanovenú životnú úroveň dosiahne pri rastúcej úrovni príjmu aj s daným objemom množstva práce. Inými slovami, zvýšenie mzdovej sadzby vedie k rastu reálneho príjmu a ten umožňuje zvýšiť spotrebu všetkých statkov, vrátane voľného času. Jediniec tak môže nakupovať viac voľného času a ponúkať menej práce. Dôchodkový efekt je preto nazývaný pozitívnym efektom.

Rozhodovanie o tom, ktorý zo spomínaných efektov prevažuje, je podmienené radom sociálnych a ekonomických faktorov. Rozhodujúcu rolu hrajú aj jednotlivé fázy životného cyklu človeka. Tie najvýraznejšie faktory determinujú štruktúru potrieb a do značnej miery ovplyvňujú i uspokojovanie potrieb (Kuchař, 2007).

Efektom prelievania práce z jedného trhu na trh iný, kde je vyššia mzdová sadzba, a to za predpokladu informovanosti a prekonateľnosti bariér vstupu do profesie, je možné vysvetliť sklon a rastúci tvar krivky tržnej ponuky práce. Utváranie tejto krivky závisí na obetovaných príležitostiach pracovníkov. Aby pracovník vstúpil na daný trh práce, musí získať zárobok, ktorý je aspoň tak veľký, ako v jeho druhej najlepšej príležitosti. Tento zárobok je označovaný ako *transferová platba* (viď Obrázok 2.6). To, čo pracovník získa navyše, je jeho *renta* z výrobného faktoru. Na daný trh práce najskôr vstupujú tí s horšími alternatívnymi príležitosťami, teda s nižšími transferovými zárobkami. Na danom trhu získajú ešte navyše aj rentu. S rastom mzdovej sadzby potom na trh vstupujú aj tí s lepšími alternatívnymi príležitosťami. Majú vyšší transferový zárobok, avšak dosahujú už menšie renty. Medzi posledných vstupujúcich na trh patrí pracovník, ktorého transferový zárobok je rovnaký ako

zárobok v tejto príležitosti, označuje sa ako hraničný pracovník. Tento nezískava žiadnu rentu a pri poklese mzdovej sadzby opúšťa trh ako prvý. Odchádza do svojej druhej najvýnosnejšej príležitosti (Brožová, 2018).

Obrázok 2.6 Transferové zárobky a renty

Zdroj: Brožová (2018), vlastné spracovanie

2.1.3 Rovnováha na trhu práce

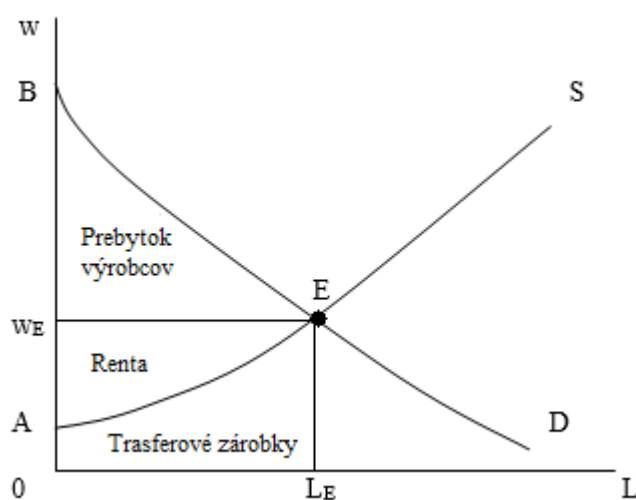
V predchádzajúcich podkapitolách sme sa zaoberali tým, ako sa rozhodujú subjekty o ponuke práce na základe svojich preferencií a ako sa utvára tržná ponuka práce (podkap. 2.1.2). Ako sa rozhoduje firma o dopyte po práci, nájme práce a ako sa formuje tržný dopyt po práci (podkap. 2.1.1). Teraz sa analyzuje, ako sa na trhu stretáva ponuka a dopyt po práci a určuje sa veľkosť rovnovážnej mzdovej sadzby, alokovanie práce do rôznych profesijných (odvetvových) trhov a medzi rôznymi zamestnávateľov. Charakterizuje sa dokonale konkurenčný trh práce a jeho fungovanie.

Pracovníci radšej pracujú, keď je mzda vysoká, a naopak, firmy preferujú prenajímanie práce, keď je mzdová sadzba nízka. Rovnováha na trhu práce “vyrovnáva” konfliktné túžby pracovníkov a firiem a určuje mzdu, zamestnanosť na trhu práce. Táto podkapitola analyzuje vlastnosti rovnováhy na dokonale konkurenčnom trhu práce. Konkurencieschopné trhy a slobodné rozhodovanie pracovníkov a firiem o vstupe a výstupe z odvetvia sú základom. Počíta sa s dokonalou informovanosťou. Ani pracovníci, ani firmy, nemajú vplyv na mzdovú sadzbu. Rovnomerné rozdelenie pracovníkov do firiem je efektívne, maximalizujúce celkové

zisky, ktoré pracovníci a firmy hromadia navzájom obchodovaním. Tento výsledok je príkladom spravodlivej “slávnej neviditeľnej ruky“, v ktorej účastníci trhu práce hľadajú svoje vlastné sebecké ciele, dosiahli výsledok, o ktorý na trhu nikto vedome neusiloval (Borjas, 2016).

Tržná ponuka práce je rastúca a kopíruje druhé najlepšie príležitosti tých, ktorí ponúkajú prácu. Vyjadruje tak marginálne náklady príležitosti práce. Aby bol pracovník ochotný pracovať, musí dosiahnuť aspoň transferový zárobok (viď podkapitola 2.1.2). Tento zárobok je z hľadiska podniku *spoločenský náklad*. Firma prichádza o produkciu v obetovanej príležitosti, ktorá sa nevyrobí. Transferový zárobok a renta dohromady tvoria *ekonomické náklady práce*. Až potom vysoké mzdové sadzby lákajú do odvetvia pracovníkov s výnosnejšími alternatívnymi príležitosťami. V situácii rovnováhy sa mzdová sadzba ustáli na úrovni, kedy sa hodnota marginálneho produktu práce rovná transferovému zárobku posledného, hraničného pracovníka, ktorý vstúpil na daný trh práce. Jeho renta je teda nulová, pretože jeho druhá najlepšia príležitosť je rovnako vysoká. Rovnovážna mzda, ktorú dostanú všetci pracovníci, je však vyššia, než transferové zárobky všetkých zamestnancov, ktorí prišli na trh práce pred ním. Títo pracovníci inkasujú aj rentu, pretože ich alternatívne príležitosti sú menej výnosné (Brožová, 2018).

Obrázok 2.7 Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Brožová (2012), vlastné spracovanie

Na predchádzajúcom obrázku (Obrázok 2.7) je zobrazená tržná rovnováha v bode E pri rovnovážnej mzdovej sadzbe w_E . Plocha pod krivkou S predstavuje transferové zárobky

($0AEL_E$), respektíve náklady obetovaných príležitostí. Trojuholník nad krivkou S (AE_{WE}) predstavuje ekonomickú rentu a tieto renty znázorňujú aj *prebytok pracovníkov*. Trojuholník (BE_{WE}) zobrazuje *prebytok výrobcov*, čo sú nezaplatené hodnoty marginálnych produktov pracovníkov. Tržná rovnováha maximalizuje výhody oboch strán trhu. Súčet prebytkov pracovníkov aj výrobcov je maximálny (Brožová, 2012).

2.2 Determinanty miezd a vymedzenie nízkych pracovných príjmov

Trh práce v reálnom svete nie je charakterizovaný jednotnou mzdou. Pracovníci sú odlišní a pracovné miesta sú tiež odlišné. Pracovníci sa líšia svojimi zručnosťami a pracovné miesta sa líšia v tom, čo ponúkajú. Niektoré pracovné miesta sa nachádzajú napríklad v slnečnej Kalifornii a iné sa nachádzajú v tundrách Aljašky. Niektoré pracovné miesta vystavujú pracovníkov nebezpečným chemikáliám, zatiaľ čo iné predstavujú pracovníkovi zázraky chutných čokolád a gurmánskych jedál. Pretože pracovníci sa rozhodujú o tom, či pracujú v Kalifornii alebo v arktickej oblasti, či pracujú v prostredí toxického odpadu alebo v luxusnej francúzskej reštaurácii, malo by sa myslieť na pracovnú ponuku nielen z hľadiska toho, koľko peňazí za prácu dostaneme, ale z hľadiska celkového balíka pracovných miest, ktorý zahŕňa aj mzdy a pracovné podmienky. Táto podkapitola skúma vplyv rozdielov v pracovnom vybavení na určenie miezd. Myšlienka, že charakteristiky pracovných miest ovplyvňujú povahu rovnováhy na trhu práce, najprv navrhol Adam Smith v roku 1776. V prvom vyhlásení o rovnováhe trhu práce Smith tvrdil, že kompenzácia mzdových rozdielov vzniká pracovníkom za znevýhodnené charakteristiky pracovných miest (Borjas, 2010).

Mzda patrí zamestnancovi za vykonanú prácu. Rovnako i hľadiská, podľa ktorých je možné mzdu poskytovať, súvisia s výkonom práce priamo. Tieto hľadiská je možné rozdeliť do troch skupín:

- zložitosť, zodpovednosť a namáhavosť práce,
- obťažnosť práce,
- pracovná výkonnosť a dosahované pracovné výsledky.

Výber hľadísk, podľa ktorých sa zamestnancovi poskytuje mzda, má zásadný vplyv pre naplnenie funkcií mzdy a následne na účinnosť mzdového systému. Hľadiská zložitosti, zodpovednosti a namáhavosti práce ide popísať aj ako hľadiská vykonávanej práce. Patrí tu kvalifikačná náročnosť práce na dosiahnuté školské vzdelanie, kvalifikačná náročnosť práce na

dosiahnutie ďalšieho vzdelania, kvalifikačná náročnosť práce na praktické skúsenosti a znalosti, zložitosť predmetu (objektu) práce, zložitosť pracovnej činnosti, zložitosť pracovných vzťahov, riadiaca náročnosť a zložitosť organizačných vzťahov, zodpovednosť za hmotné škody, zodpovednosť za zdravie a bezpečnosť, fyzická záťaž, zmyslová námaha, duševná námaha, rizikovosť práce, negatívne vplyvy práce a iné zvláštne požiadavky práce. Hľadisko obťažnosti práce je charakteristické pre obťažnosť pracovných podmienok a pracovného prostredia. K tomuto hľadisku môžeme priradiť prácu nadčas, prácu v sviatok, v sobotu a v nedeľu, prácu v noci, či prácu v obťažnom pracovnom režime. Ďalej sa tu zaraďuje práca s výskytom chemických škodlivín, prachu, vibrácií, hluku, škodlivého žiarenia, práca s rizikom profesionálneho ochorenia, priamy kontakt s alergénmi, chemickými karcinogénnymi látkami alebo zvýšený tlak vzduchu a iné. Pracovnú výkonnosť, kvalitu vykonávaných prác a výsledky práce sú hodnotené v krátkodobom i dlhodobom operatívnom časovom horizonte. Operatívna krátkodobá výkonnosť sa hodnotí podľa množstva práce, kvality práce. Dlhodobú výkonnosť je možné diferencovať podľa hľadísk odbornej spôsobilosti, duševnej spôsobilosti, zmyslovej a neuropsychickej spôsobilosti, telesnej spôsobilosti a iných mimoriadnych okolností (Tomší, 2008).

2.2.1 Determinanty mzdy

V tejto podkapitole budú priblížené mzdové determinanty, ktoré ovplyvňujú mzdy, teda spôsobujú i mzdové rozdiely medzi pracovníkmi.

Ludský kapitál je jeden z hlavných, najdôležitejších determinantov miezd. Výška mzdy sa často odvíja od dosiahnutého vzdelania človeka. Ide o faktor, ktorý každý pracovník môže sám ovplyvniť, a tým ovplyvniť aj možnú vyššiu výšku mzdy v budúcnosti. Ehrenberg a Smith (2012) uvádzajú, že pracovníci uskutočňujú na trhu práce tri investície, a to: vzdelanie, hľadanie novej práce a s tým spojené následné migrovanie. Tieto investície sa nazývajú počiatočnými nákladmi, sú vykonávané s očakávaním, že sa v budúcnosti vyplatia. Ekonómovia tieto prípady nákladov označujú ako investície do ľudského kapitálu. Pojem nahliada na človeka ako na súbor schopností, ktoré môže zamestnávateľ prenajať. Schopnosti a vlastnosti vytvárajú kapitál, hodnota sa odvíja od toho, ako sú jednotlivé vedomosti a schopnosti na trhu práce cenené. Hľadanie práce a migračné aktivity spôsobujú zvyšovanie hodnoty ľudského kapitálu.

Výdaje na zdravotnú starostlivosť tvoria ľudský kapitál. Umožňujú človeku predĺžiť aktívnu dobu na trhu práce, počas ktorej čerpá výnosy so svojho ľudského kapitálu. Znalosti a schopnosti zvyšujú aj produktivitu pracovníka, čím zvyšujú na trhu práce jeho zárobok. Ľudský kapitál dotvára aj spôsob správania, vystupovania, vytrvalosť, obliekanie, atraktivnosť nositeľa ľudského kapitálu a iné (Brožová, 2018).

Z dôvodu *technologického pokroku* vzrástol dopyt po kvalifikovanej pracovnej sile omnoho rýchlejšie, než po tej nekvalifikovanej. Zmeny, ktoré sú vďaka technologickému procesu zakomponované do trhu práce sú častým substitútom práve pre nekvalifikovanú pracovnú silu. Borjas (2016) ako príklad uviedol zavedenie počítačov do podnikov. Pracovníci, ktorí pracovali na počítačoch, mali vyššie mzdy ako tí, ktorí ich nepoužívali. Zahŕňal i predpoklad, že pracovníci, ktorí ovládali počítač, boli vzdelanejší. Technologické zmeny teda na trhu práce spôsobujú zmenu dopytu po kvalifikovanej a nekvalifikovanej sile.

O *minimálnej mzde* sa bude pojednávať bližšie až v podkapitole 2.2.3. Má prospievať najproblematickejším skupinám na trhu práce. Mnohokrát je to však práve naopak a odsudzuje ich k nedobrovoľnej nezamestnanosti. Tento paradox je vysvetľovaný tým, že jedinci, ktorých sa to týka, sú často nekvalifikovaní, uchádzači o zamestnanie bez skúseností, či praxe. Zamestnávateľia nemajú možnosť ponúknuť im legálne zamestnanie a oceniť ich adekvátnou mzdou, pretože zákonná minimálna mzda je vyššia (Šimek, 2007).

Dôsledkom akcie *odborov a profesijných skupín* na pracovných trhoch je mzdová rigidita, ktorá spôsobuje štrukturálnu nezamestnanosť. Len pružná mzda, ktorá reaguje na zmeny v dopyte na trhoch, umožňuje plynulé štrukturálne zmeny, avšak aj tieto zmeny si vyžadujú určitý čas, potrebný pre rekvalifikáciu a mobilitu pracovníkov. Pružná mzdová tvorba je drahá, časté prenájom a prepúšťanie zvyšuje náklady firiem. Firmy, odbory aj pracovníci dávajú prednosť dlhodobým kontraktom, ktoré zaručujú mzdovú stabilitu a sú aj lacnejšie. *Kolektívne vyjednávanie* predstavuje iný spôsob stanovenia výšky mzdových sadzieb, ako spôsob stanovenia prostredníctvom trhu. V tomto procese záleží na vyjednávacej sile zamestnávateľa (firma) a zamestnancov (reprezentovaných odbormi), t. j. do akej miery sa im podarí presadiť svoje zábery a ciele do vzájomnej dohody. Odbory často využívajú štrajk ako nástroj pre dosahovanie svojich cieľov. Takáto štrajková pohotovosť je pre firmu drahá, pretože vedie k strate zákazníkov, čo znamená pre pracovníkov stratu príjmu (Brožová, 2018).

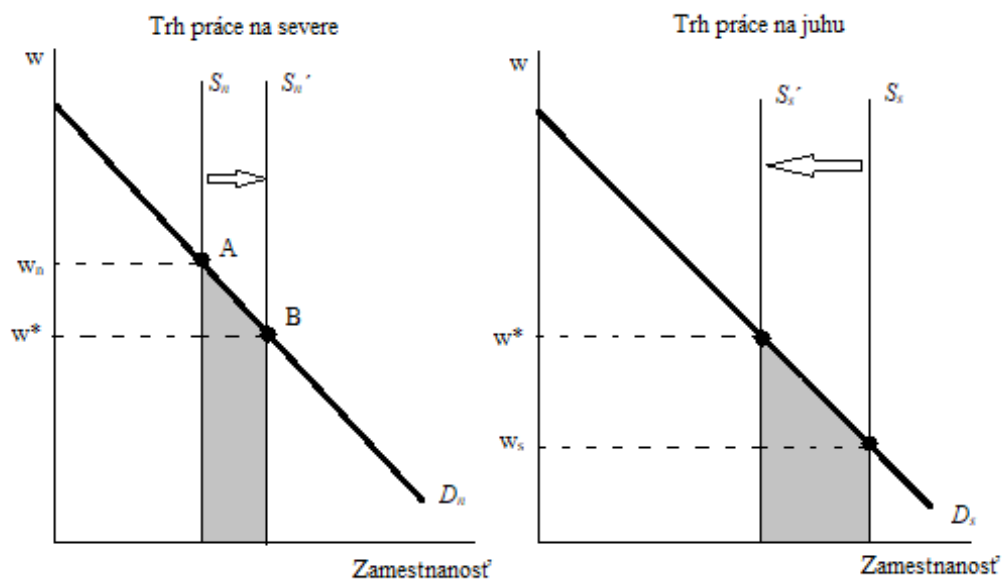
Dynamické a kompenzačné rozdiely v mzdách je možné vysvetliť napríklad ponukovo-dopytovou analýzou. Mzdy sú pomerne vysoké na trhoch, kde je dopyt veľký ale ponuka malá.

Preto pracovníci, ktorých kvalifikácia je momentálne na trhu vzácna, majú vyššie mzdy. Dynamické rozdiely sú dočasné a rýchlosť ich zníženia závisí na mobilite práce. Kompenzačný rozdiel je dôsledkom potreby kompenzovať nejaké znevýhodnenie (napr. chlad, periférna pozícia, ťažké pracovné podmienky, riziko atď.). Riziková práca býva viac ohodnotená a vykonávajú ju milovníci rizika. Iným zdrojom kompenzačných mzdových rozdielov býva rozdielna prestíž, tzv. spoločenské ocenenie rôznych profesií (Jurečka a kol., 2018). Väčšinou ide o práce v špinavom pracovnom prostredí, spojenie s nepravidelnosťou, sezónnosťou a práce s krátkym obdobím celoživotnej pracovnej aktivity (Šimek, 2007).

Segmentácia trhu práce prebieha v delení trhu na veľký počet čiastkových trhov, na ktorých platia rôzne pravidlá. Vyjadruje sa potreba diferenciácie medzi jednotlivými súčasťami trhov práce podľa toho, aký je ich význam v sociálnej a ekonomickej štruktúre spoločnosti, aký dynamický je ich vývoj, aké možnosti ponúka obom aktérom, a čo za to od nich vyžadujú. Každý segment odlišne stavia sociálno-ekonomické faktory (pracovné miesta, oceňovanie, prestíž, istoty...), ktoré ho tvoria. Ekonómovia určujú 3 základné segmenty trhu práce, a to profesijné trhy, lokálne, regionálne a odvetvové trhy. Východiskom teórie segmentácie je koncepcia duálnej ekonomiky. Je založená na názore, že ekonomiku je možné rozdeliť na centrálny (primárny, interný) sektor a periférny (sekundárny, externý) sektor (Kuchař, 2007).

Ekonomika sa zvyčajne skladá z mnohých trhov práce, a to aj pre pracovníkov, ktorí majú podobné zručnosti. Borjas (2016) tieto trhy však rozlíšil napríklad podľa regiónov (sever, juh). V týchto regiónoch je odlišná ponuka práce, preto sa na trhu vytvorí aj iná rovnovážna mzda (w_n resp. w_s). Predpoklad je, že oba trhy zamestnávajú pracovníkov s podobnými zručnosťami, aby osoby pracujúce na severe boli dokonalou náhradou osôb pracujúcich na juhu a naopak. Obrázok 2.8 znázorňuje krivky dopytu a ponuky práce na každom z dvoch spomínaných trhov práce (S_n a D_n na severe a S_s a D_s na juhu). Pre zjednodušenie sú krivky predstavované zvislými čiarami, čo znamená, že ponuka je dokonale nepružná. Tento rozdiel v mzdách ale nemôže pretrvávajúť a nepredstavuje skutočnú konkurenčnú rovnováhu. Pracovníci na juhu vidia, že na severe zarábajú viac a tento mzdový diferencál povzbudzuje južných pracovníkov, aby sa presunuli na sever za vyššími mzdami. Zamestnávateľia na severe sa presunú na juh, pretože tam vidia ich lepšie príležitosti a pracovníci sú rovnako kvalifikovaní aj tam, avšak pracovná sila je na juhu pre nich lacnejšia. Migračný tok pracovníkov posunie krivky ponuky v oboch regiónoch. Takéto presuny spôsobia opačné pohyby kriviek S_n a S_s . Národné hospodárstvo by nakoniec vyznačovalo jednotnú mzdu w^* . Mzdy na oboch trhoch by sa vyrovnali (viď Obrázok 2.8).

Obrázok 2.8 Konkurenčná rovnováha na dvoch pracovných trhoch spojených s migráciou

Zdroj: Borjas (2016), vlastné spracovanie

Príjmové rozdiely a pracovné príležitosti vznikajú aj medzi rovnako kvalifikovanými pracovníkmi zamestnanými v rovnakej práci a to napríklad len z dôvodu rasy, pohlavia, národnosti, sexuálnej orientácie, náboženského vyznania alebo iných, zdanlivo irelevantných vlastností. Tieto rozdiely sa často prispôsobujú *diskriminácii na trhu práce*. Diskriminácia nastáva, keď účastníci trhu berú do úvahy spomínané faktory pri uskutočňovaní ekonomických rozhodnutí. Ekonómovia merajúci diskrimináciu na trhu práce diskutujú o dlhodobých trendoch rasovej a ženskej diskriminácie (Borjas, 2016).

Pre diskriminujúci monopson je výhodné, keď rozdelí subjekty do dvoch skupín podľa elasticity ich ponuky. Subjektom s menšou elasticitou ponuky bude vyplácať menšiu mzdu a tým s väčšou elasticitou ponuky práce vyššiu mzdu. Práve vydaté ženy môžu mať z rôznych dôvodov menej elasticitú ponuku práce než muži aj v prípade, že aj muži sú v manželskom zväzku. Muži zase opúšťajú prácu častejšie, pretože môžu využívať viac alternatívnych príležitostí (Brožová, 2018).

Pracovná migrácia do zahraničia je motivujúca pre získanie zamestnania a získanie vyššej príjmovej úrovne, než je dosiahnuteľná v krajine momentálneho pobytu daného človeka. Z makroekonomického hľadiska je migrácia spôsobená geografickými rozdielmi v ponuke a dopyte po pracovnej sile. V krajine, kde je väčšia ponuka pracovnej sily, majú nízke tržné mzdy. V krajine, kde naopak akumulujú kapitál a dopyt po pracovnej sile je neuspokojený,

prevláda vyššia tržná mzda. Mikroekonomická teória hovorí o modeli individuálnej voľby jedinca. Ľudia migrujú tam, kde môžu zvýšiť ich produktivitu vo vzťahu k ich kvalifikácii a praxi (Šimek, 2007).

Fenomén superstár nastáva, keď veľmi malé množstvo ľudí získava veľmi vysoké odmeny. Často je tento jav pozorovateľný napríklad v športe alebo v umení. Po tomto type služby je vysoký dopyt, jedinci sú jedineční, obľúbení, najlepší a priťahujú davu v danom obore. Ich odmeny nezodpovedajú ich produktivite práce, uvádza Brožová (2018). Ďalej uvádza, že efekt superstár sa netýka všetkých profesií. Vyžaduje, aby predajca služby nemal dokonalé substituty. Fenomén superstár vzniká v tých profesiách, v ktorých je umožnené veľmi talentovaným osobám dosiahnuť veľké trhy pri nízkych cenách, čo umožňujú mnohokrát práve moderné technológie (internet, televízia).

Posledným spomínaným determinantom mzdy je *medzigeneračná nerovnosť*, to však neznamená, že takýchto determinantov nie je ešte omnoho viac. V tomto kontexte sa sleduje mzda počas životného cyklu človeka. Mzda býva nízka, keď je pracovník mladý. S pribúdajúcim vekom mzda stúpa. Borjas (2016) určil vrchol stúpania mzdy okolo 50 rokov života človeka. V tomto bode má podľa neho miera miezd ostať stabilná alebo len mierne klesnúť po dosiahnutí 50 rokov. Tento profil príjmov z dôvodu veku naznačuje, že cena voľného času je pre mladších a starších pracovníkov relatívne nízka. Pracovná ponuka by na nárast alebo pokles mzdy mala reagovať najviac vo veku 20 až 30 rokov. Na pokles mzdy môže reagovať aj pracovník pred dôchodkovým vekom pri poklese mzdy. Zmena mzdy pozdĺž pracovného profilu pracovníka sa nazýva tzv. vývojová mzdová zmena. Ukazuje, ako sa v priebehu času vyvíjajú mzdy konkrétneho pracovníka. Dôležité je poznamenať, že evolučná mzdová zmena nemá žiadny vplyv na celkový životný príjem pracovníka. Evolučná mzdová zmena pôsobí na cenu voľného času, ale nemení hodnotu celkovej príležitosti, ktorú ma pracovník k dispozícii počas jeho životného cyklu.

2.2.2 Stanovenie hranice nízkeho príjmu

Pri stanovovaní hranice nízkeho príjmu nie je možné spoliehať sa len na inštitút životného a existenčného minima. Dôležitý je koncept a použité metódy analýzy. Krebs a kol. (2015) k definovaniu chudoby pristúpili najčastejšie používanými charakteristikami:

- zákonná hranica chudoby, ktorá je vymedzená výškou životného minima, a ktorá je základnou podmienkou pre poskytovanie štátnych dávok,

- hranica chudoby vychádza z metodiky Eurostatu a používa sa v krajinách EU, je stanovená na úrovni 60 % mediánu národného ekvivalizovaného príjmu na spotrebnú jednotu (tzn., že chudobní sú tí, ktorí majú menej ako 60 % mediánového čistého príjmu v danej krajine),
- hranica subjektívnej chudoby stanovovaná na základe výpovedí domácností o výške príjmu, ktorý považujú oni sami ako nevyhnutnú pre zaistenie minima ich základných potrieb.

Medzi nízkopríjmové domácnosti budú tak zahrnuté všetky domácnosti, ktoré majú príjem nižší, než je hodnota 60 % mediánu ekvivalentného príjmu. Ako taká, je hranica v každej krajine odlišná. Ekvivalentný príjem domácností je fiktívny ukazovateľ, ktorý je vypočítaný za každú sledovanú domácnosť. Je to podiel čistého peňažného príjmu a počtu spotrebných jednotiek v tejto domácnosti. Následne je tento podiel priradený všetkým osobám z príslušnej domácnosti. Pri výpočte ekvivalentného príjmu domácnosti sa používa spotrebná jednotka, pretože umožňuje porovnanie príjmov domácností, ktoré majú rôzny počet členov a rôznu kompozíciu. Počet spotrebných jednotiek domácnosti je daný prevážením členov na základe niektorej z používaných ekvivalentných stupníc (Durdisová a kol., 2005).

V súlade s metodikou Eurostatu tzv. modifikovaná OECD stupnica, kde sa používajú koeficienty 1 pre prvého dospelého člena domácnosti, 0,5 pre druhého a každého ďalšieho dospelého člena domácnosti, 0,5 pre 14-ročných a starších členov a 0,3 pre každé dieťa mladšie ako 14 rokov (Štatistický úrad SR, 2017).

2.2.3 Minimálna mzda - ochrana najnižšej úrovne príjmov

Aby systém dávok nebol zneužívaný, nepôsobil demotivačne, a pritom plnil svoje funkcie, musia byť stanovené minimálne veličiny a optimalizované vzťahy medzi veličinami. V teórii, ale aj v sociálnom systéme využívanom v praxi, sa pracuje s diferencovanými hranicami minimálneho životného štandardu. Minimálny životný štandard musí vychádzať z ekonomických možností danej krajiny. Je výsledkom spoločenského konsenzu a je konkretizovaný podľa toho, k čomu má byť využívaný (napr. hranica sociálnej potrebnosti, výška dávok štátnej sociálnej podpory atď.), (Durdisová a kol., 2005).

Zásady ochrany zamestnancov pred poskytovaním neprimerane nízkych miezd stanovuje § 111 Zákon č. 262/2006 Sb. Zákon zákoník práce. *Minimálna mzda* je napríklad v Českej republike koncipovaná ako najnižšia prípustná výška odmeny za prácu v pracovnoprávnom

podľa § 3. Mzda, plat alebo odmena z dohody (ďalej len mzda) nemôže byť nižšia ako minimálna mzda. Do mzdy sa pre tento účel nezahŕňa mzda za prácu nadčas, príplatok za prácu vo sviatok, za nočnú prácu, za prácu v sťažených pracovných podmienkach a za prácu v sobotu a nedeľu (Zákony pro lidi, 2019).

Tomší (2008) uvádza, že účelom stanovenia minimálnej mzdy je ochrana zamestnanca pred chudobou a zaistenie prijateľného príjmu pre uspokojovanie súkromných životných potrieb. Výška minimálnej mzdy má utvárať motiváciu k výkonu práce, preto by mala byť stanovená primerane k sociálnym dávkam. Predpokladom je, že výška minimálnej mzdy bude pôsobiť na motiváciu silnejšie, čím bude odstup medzi pracovnými a nepracovnými príjmami väčší. Zvyšovanie úrovne minimálnej mzdy môže viesť k približovaniu úrovni miezd tých zamestnancov, ktorí majú vyššie zárobky. To môže viesť k zužovaniu diferenciačného pásma a k oslabeniu stimulačnej funkcie mzdy u zamestnávateľa. Stanovením tejto jednotnej mzdy sa rovnako zavádzajú rovné podmienky konkurencie v najnižšej úrovni nákladov na zamestnanca.

Fialová (2007) obhajuje význam minimálnej mzdy väčšinou argumentami zo sociálnej oblasti. Hlavným cieľom minimálnej mzdy je zníženie chudoby a zlepšenie životných podmienok nízko platených zamestnancov. Má zaistiť, že pracovný príjem pokryje životné potreby aj pri najnižších príjmových skupinách obyvateľov. Má zvyšovať kúpnu silu nízkopríjmových rodín a môže zároveň pozitívne pôsobiť na hospodársky rast. Ďalšími cieľmi býva zníženie nerovnosti v rozdelení miezd, a teda nepriamo posilňuje i sociálnu súdržnosť v spoločnosti. Ochráňa pracovníkov v sektoroch bez odborovej organizácie, ktorých vyjednávací sila je oproti zamestnávateľom výrazne slabšia.

Napríklad Nařízení vlády č. 567/2006 Sb. Nařízení vlády o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Toto nariadenie v Českej republike upravuje výšku základnej sadzby minimálnej mzdy a najnižšie úrovne zaručenej mzdy (Zákony pro lidi, 2019).

Ak splní zamestnanec podmienky pre vznik práva na mzdu, toto právo musí byť uspokojené. Po začatí práce nie je možné spochybňovať alebo uspokojiť nárok len čiastočne. Nástrojom zvýšenej ochrany zamestnancov proti nízkemu poskytovaniu miezd, ak nie je uzatvorená kolektívna zmluva, sú *najnižšie úrovne zaručenej mzdy*. Stanovuje sa hranica najnižšieho prijateľného zárobku, avšak nie pre všetkých zamestnancov rovnaká. Je odstupňovaná podľa zložitosti, zodpovednosti a namáhavosti práce zamestnanca, ktorý ju vykonáva. Nedochoádza tak k nivelizácii príjmov zamestnancov, ku ktorému by mohlo dôjsť

podľa Tomší (2008). Najnižšia úroveň zaručenej mzdy sa nevzťahuje na zamestnancov, pri ktorých je dojednaná mzda v kolektívnej zmluve.

Ako príklad možno v Českej republike uviesť ustanovenie § 112 odst. 2 Zákon č. 262/2006 Sb. Zákon zákoník práce a § 3 odst. 1 a 2 Nařízení vlády č. 567/2006 Sb. Nařízení vlády o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, vymedzujú presné podmienky pre výšku jednotlivých úrovní zaručených miezd a iné podmienky (Zákony pro lidi, 2019).

Ďalšou ochranou ľudí je životné a existenčné minimum, tieto minimá plnia rozhodujúcu úlohu pri posudzovaní hmotnej núdze a aj ako sociálno-ochranná veličina v prípade, kedy minimálna mzda nemôže byť využívaná, pretože daný jedinec nepracuje a nemôže tak prijímať minimálnu mzdu z pracovne právneho vzťahu (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2018).

Životné minimum je stanovené ako spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov občana, pod touto hranicou nastáva stav hmotnej núdze človeka. Zákon č. 110/2006 Sb. Zákon o životním a existenčním minimu upravuje ŽM v Českej republike. Udáva *životné minimum* ako minimálnu hranicu peňažných príjmov fyzických osôb pre zaistenie výživy a ostatných základných osobných potrieb. *Existenčné minimum* je minimálna hranica príjmu osôb, ten sa považuje za nevyhnutný pre zaistenie výživy a ostatných základných osobných potrieb na úrovni umožňujúcej prežitie. Životné ani existenčné minimum nezahŕňa potrebné náklady na bývanie, to zaisťuje zvláštny právny predpis (Zákony pro lidi, 2019).

2.3 Sociálna politika a nízkopríjmové skupiny na trhu práce

Situácií na trhu práce, kedy z čisto ekonomického pohľadu nie je výhodné začať pracovať, pretože príjem zo sociálnych dávok je porovnateľný s príjmom z pracovnej činnosti, je mnoho. Tomuto rozhodovaniu sú najviac vystavované znevýhodnené skupiny obyvateľstva na trhu práce. V podkapitole 2.2.1 sú objasnené niektoré z determinantov, ktoré určujú výšku mzdy. Tieto determinanty často ovplyvňujú určité skupiny obyvateľstva, ktoré teória často označuje ako rizikové (resp. znevýhodnené) skupiny, ktoré spôsobujú veľké príjmové nerovnosti. V tejto podkapitole sa vymedzia rizikové skupiny na trhu práce, ktoré napríklad vďaka ich kvalifikácii, veku, pohlaviu sú ohodnocované menšou mzdou. Vytvárajú tak na trhu skupinu, ktorú je možné pomenovať nízkopríjmová skupina na trhu práce.

Experti vybraných úradov prác označili všeobecné skupiny rizikových uchádzačov o zamestnanie, bez ohľadu na regionálne rozdielnosti a momentálnu situáciu na trhu prác nasledovne:

- občania so zdravotným postihnutím,
- mladiství uchádzači o zamestnanie,
- absolventi škôl,
- uchádzači spoločensky neprispôsobiví, často meniaci zamestnanie, so zlou morálkou,
- nekvalifikovaní uchádzači,
- uchádzači starajúci sa o deti do veku 15 rokov,
- vyššie vekové kategórie,
- osoby bývajúce v okrajových častiach okresu s obmedzenou dopravnou obslužnosťou.

Poradie obťažného situovania je závislé od regiónov, resp. od ekonomickej situácie danej oblasti, miere nezamestnanosti, počte uchádzačov v týchto skupinách atď. Rómska otázka sa samostatne na väčšine úradov nesleduje (Kotíková, 2003).

Miera zamestnanosti žien je v porovnaní s mužmi z dlhodobého hľadiska stále nižšia. Existujú i nerovnosti v odmeňovaní žien a mužov, kariérny rast je rovnako pomalší. Na mzdu a postavenie žien na trhu práce majú vplyv taktiež kultúrne a spoločenské tradície v jednotlivých krajinách. Z dôvodu starostlivosti o nepľnoleté dieťa je odmena pracovníka nižšia, nemusí to však byť vždy len žena. Typickým znakom je tu obmedzený pracovný čas, napr. skrátený úväzok, práce v horšie platenom odvetví, menej odpracovaných nadčasov a iné (Palíšková, 2014).

Nekvalifikovaná pracovná sila má najväčšie šance obávať sa straty zamestnania. Všetky analýzy presvedčivo dokazujú, že nezamestnanosťou sú zasiahnuté práve nekvalifikovaní a málo kvalifikovaní pracovníci, uvádza Kuchař (2007). Zmeny v odvetvovej a profesijnej štruktúre ukazujú, že rast úrovne zložitosti práce vyžaduje zvyšovanie kvalifikácie. Tí, ktorí ju nedosiahnu, hľadajú pracovné miesto ťažšie. Zahraniční pracovníci prichádzajúci práve na najmenej kvalifikované miesta a sú ochotní pracovať za veľmi nízku mzdu, čo situáciu týchto pracovníkov zhoršuje ešte viac.

Dĺžka evidencie skupiny zdravotne postihnutých osôb je oproti evidencii nezamestnaných pri iných skupinách dvojnásobná. Podstatná časť nezamestnaných osôb je schopná pracovať len v profesiách ako vrátnik, či upratovačka. Ich možnosť dochádzania do

práce je obmedzená podľa miery ich ochorenia. S dĺžkou ich nezamestnanosti a opakovanou neúspešnosťou hľadania práce ich motivácia k práci klesá. Poberanie sociálnych príspevkov od štátu je pre nich istou formou istoty pevného príjmu (Kotíková, 2003).

Značné znevýhodnenie absolventov a mladistvých pracovníkov spočíva v takmer nulových praktických skúsenostiach a pracovných návykoch. Skupina je tvorená tými, ktorí začínajú pracovať už od 15 rokov (po ukončení ZŠ), neskôr pristúpia absolventi stredných škôl vo veku 18 - 19 rokov. Nakoniec sa pripoja absolventi vysokých škôl. Platí, že čím vyššia úroveň vzdelania je dosiahnutá, tým sa zvyšuje aj príjem absolventov. Školy často produkujú u mladých ľudí kvalifikácie, ktoré nenachádzajú na trhu práce uplatnenie (Václavíková, Kolibová a Kubicová, 2009).

Sociálna politika smeruje k zlepšeniu podmienok obyvateľstva v rámci svojich možností. Sociálna politika zahŕňa politiku sociálneho zabezpečenia a poskytovanie sociálnych dávok, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie ekonomických subjektov. Štát má vo svojej kompetencii správu sociálnej politiky. Zasahuje do tvorby sociálnej politiky. Všeobecne je rola štátu v sociálnej politike považovaná za nezastupiteľnú. Štát sa angažuje v podstate dvoma spôsobmi:

- ako konceptor sociálnej politiky, teda ten, kto vymedzuje právny rámec sociálnej politiky, určuje pravidlá chovania štátu aj ostatných sociálnych subjektov, dbá na ich dodržiavanie,
- ako priamy vykonávateľ, realizátor sociálnopolitických opatrení, ako ten, kto poskytuje konkrétne dávky, podpory a pomoc.

V roli vykonávateľa sociálnej politiky sa môžu úspešne angažovať aj neštátne subjekty, ale v prvej uvedenej roli je štát nezastupiteľný (Krebs a kol., 2015).

K základným princípom systému štátnej sociálnej podpory patrí: komplexnosť, jednotnosť, sociálna spravodlivosť, valorizácia, dostupnosť, operatívnosť, nenáročnosť. V rámci systému štátnej sociálnej podpory je v súčasnej dobe upravených 5 sociálnych dávok: prídavok na dieťa, príspevok na bývanie, rodičovský príspevok, pôrodné a pohrebné (Durdisová a kol., 2005). Dávky pestúnskej starostlivosti nie sú od 1. 1. 2013 dávkami štátnej sociálnej podpory, ale často sú uvádzané naďalej s nimi.

Sociálna pomoc je jedna zo súčastí novo koncipovaného systému zabezpečenia. Cieľom systému je zabezpečenie základných životných potrieb občanov, ktorí sa nachádzajú v obťažnej sociálnej situácii. Nárok na jej poskytnutie vzniká splnením podmienok stanovených

pre jednotlivé formy sociálnej pomoci. V celom systéme nie len sociálnej pomoci, ale i v celom systéme sociálnych dávok, pripadá rozhodujúce postavenie na životné minimum a existenčné minimum (viď podkapitola 2.2.3). Nástrojmi sociálnej pomoci sú poradenstvo, sociálna prevencia, sociálne služby, dávky sociálnej starostlivosti, kde patrí príspevok na živobytie, doplatok na bývanie a mimoriadna okamžitá pomoc (Krebs a kol., 2015)

3 Rešerše empirických štúdií

Tretia kapitola sa zaoberá rešeršou empirických štúdií. Cieľom rešerše je ukázať, ako empirická literatúra pojíma problematiku motivácie nízkopříjmových obyvateľov vo väzbe na ich minimálne zárobky, resp. vo väzbe na sociálne dávky, na ktoré majú jednotlivci, či skupiny nárok v prípade ich pracovnej neaktivity. Najčastejšie sa štúdie zaoberajú rodinami, ktoré majú deti. V mnohých štúdiách sú najmenej motivované domácnosti samoživiteľov.

Beran (2013) rieši otázku, či český daňový a sociálny systém má demotivačné efekty na pracovné návyky jedincov. Prostredníctvom ekonomickej analýzy ponukovej strany trhu práce, konkrétnym zameraním na české mzdové prostredie, že u jedinca v zamestnaneckom pomere na plný úväzok bola zisťovaná ekonomická demotivácia jedinca od práce. Výsledky analýzy preukázali, že sa v českom daňovom a sociálnom systéme objavujú demotivačné efekty. V skúmanom období (rok 2008) došlo k reforme. Tá z ekonomického pohľadu spôsobila odradenie nízkopříjmového jedinca od pracovnej aktivity. Vždy však záleží na konkrétnom jedincovi, jeho vnímaní demotivačného efektu a sily dopadu tohto efektu. Jedinci najviac demotivovaní od pracovnej aktivity žili v roku 2006 v domácnostiach, v ktorých sledovaný jedinec začínal pracovať, druhý partner nepracoval a domácnosť mala deti. Štát tu podporoval domácnosť s deťmi finančnými prostriedkami v takej výške, kedy jedinec nebol motivovaný k hľadaniu práce. Prechodom na jednotnú lineárnu sadzbu dane z príjmu sa v roku 2008 zásadne zmenila motivácia jedinca v Českej republike. Do roku 2006 bol samostatne žijúci jedinec poberajúci nízky príjem motivovaný, resp. nútený hľadať si zamestnanie. Od roku 2008 pre tohto jedinca bolo výhodnejšie využívať sociálne dávky. Relatívne sa jedincovi vyplatilo odhlásiť si trvalé bydlisko od rodičov, pretože im pri osamostatnení štát poskytoval finančnú pomoc. Domácnosť dvoch dospelých osôb vykazovala ešte väčšiu finančnú podporu. V celkovom pohľade boli demotivácie vytvorené predovšetkým super hrubou mzdou. Autor uvádza, že daňový a sociálny systém vo svojej interakcii na Českú republiku je nastavený tak, že nízkopříjmové domácnosti demotivuje od práce a vysokopříjmové domácnosti nemotivuje mať deti.

Browne a Neumann (2017) odpovedali na otázku týkajúcu sa rodičov, ktorí čelia nákladom na starostlivosť o dieťa. Vychádzali zo správy OECD, ktorá skúmala náklady spojené so starostlivosťou o dieťa (resp. deti) v jednotlivých krajinách patriacich do OECD. Tieto náklady ovplyvňujú záujem rodičov o prácu a schopnosť vyhnúť sa chudobe. Všetky krajiny poskytujú určitú podporu rodičom na náklady na starostlivosť o dieťa, avšak existujú veľké rozdiely v politikách spojených s touto oblasťou. Mnohé krajiny EÚ poskytujú rodičom

podporu prostredníctvom verejných inštitúcií za nízke náklady. Zameriavajú sa tak na podporu rodín s nízkymi príjmami (napr. Dánsko, Francúzsko, Nemecko, Portugalsko, Švédsko). V týchto štátoch sú čisté náklady na starostlivosť o deti pre rodiny s nízkym príjmom nízke. Bez takejto finančnej podpory v súkromných inštitúciách sa suma starostlivosti napr. o dve predškolské deti približuje k mediánu plného pracovného príjmu v danej krajine. Medzi krajiny so značnou podporou rodičov patrí najmä Luxembursko, Holandsko, Švajčiarsko, Spojené kráľovstvo. Krajiny s vyššími čistými nákladmi na starostlivosť o dieťa, avšak s poskytovaním pomerne malej peňažnej podpory vo forme výhod alebo daňových úľav sú Írsko, Poľsko, USA. Čisté náklady tu často prevyšujú 20 % disponibilného príjmu rodiny s nízkym príjmom. Náklady na starostlivosť o dieťa zvyšujú sumu, ktorú musia osamelí rodičia zarobiť, aby unikli chudobe. V niektorých krajinách OECD musia osamelí rodičia získať viac ako 80 % priemernej mzdy stanovenej pre ženu, aby svoje náklady na starostlivosť o deti dosiahli nad hranicou chudoby. To môže výrazne oslabiť motiváciu pre matky malých detí pracovať. V priemere v krajinách EÚ a OECD sa viac ako 70 % príjmov osamelých matiek stráca pri kombinácii daní a nákladov na starostlivosť o dieťa, keď sa presunú do práce.

Browne a Neumann (2017) ďalej uvádzajú, že v niektorých krajinách si rodičia nemôžu dovoliť pracovať, pretože náklady na starostlivosť o deti môžu viesť k zníženiu disponibilného príjmu pri nástupe do zamestnania na plný úväzok (Rakúsko, Slovinsko, Švajčiarsko, VB, USA). Platí to nielen pre osamelé matky, ale aj pre ženy v partnerskom vzťahu a na úrovni zárobku do mediánového príjmu v danej krajine. Starostlivosť o dieťa (deti) je kľúčovým faktorom pracovných stimulov. Osamelé matky dostávajú výrazné príspevky na domácu starostlivosť a iné príplatky mimo zamestnania, ktoré by pri nástupe do práce stratili.

Pertold (2018) sa zaoberá problematikou v Českej republike a uvádza, že v prípade českých dávok ide len ťažko povedať, že by boli abnormálne štedré alebo dostupné. V medzinárodnom porovnaní patrí Česko ku krajinám s pomerne nízkymi sociálnymi výdajmi - konkrétne v roku 2016 cca 19 % HDP, čo je v Európe skôr podpriemerné. Zneužívanie či nezneužívanie systému sa ťažko empiricky dokazuje, v prípade Česka je možné povedať, že sociálny systém skôr nepomáha dostatočne rodinám, kde chýba otec. Výsledkom je, že samoživiteľky a ich deti sú podľa mnohých šetrení najviac ohrozené chudobou, pretože by na nich teoreticky malo mieriť najviac podpory. Zneužívanie dávok, preto nemá vôbec zmysel riešiť ako prioritu sociálnej politiky. Zatiaľ, čo sa pozornosť obracia na honbu za zneužívaním dávok, zabúda sa riešiť otázka, prečo si samoživiteľky nemôžu dovoliť dať dieťa do jasli a privyrobiť si tak na živobytie.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2017) spracováva analýzu vývoja príjmov a výdajov domácností ČR v roku 2017 a predikciu na ďalšie obdobie. V správe uvádzajú, že podiel domácností s príjmom pod hranicou chudoby dosiahol v roku 2017 úroveň 9,1 %. Táto hranica je definovaná ako 60 % mediánu ekvivalizovaného disponibilného príjmu domácnosti a pre domácnosť jednotlivca bola v sledovanom období 11 195 Kč. U dvoch dospelých osôb vychádzala na 16 792 Kč mesačne, u rodiča s dieťaťom do 13 rokov bola 14 553 Kč atď. Z dlhodobého hľadiska sú najviac zasiahnutými skupinami nezamestnaní, kde bolo ohrozených 48,6 % osôb, neúplné rodiny s deťmi (31,4 %) a rodiny s tromi a viacerými deťmi (17,4 %). Medián mzdy v roku 2017 v mzdovej sfére činil 26 037 Kč pre ČR oproti priemernej mesačnej mzde bol nižší o 4 893 Kč. Zárobky v mzdovej sfére boli viac diferencované, ako zárobky v platovej sfére. Táto analýza ďalej uvádza, že čím vyššie vzdelanie zamestnanec dosiahol, tým vyššiu mal spravidla priemernú mzdu. Napr. zamestnanec s maturitou poberal v priemere 30 286 Kč, vysokoškolský vzdelaný zamestnanec mal v sledovanom období (rok 2017) priemernú mzdu cca 1,5 krát vyššiu (46 827 Kč). Z hľadiska veku patrili k najlepšie plateným zamestnanciam vo veku 30 - 49 rokov, a to vo všetkých hlavných vzdelanostných kategóriách.

Bukovský a Čabanová (2018) sa v článku zamerali na dávky v ČR. Uvádzajú, že cez 20 % českých domácností poberá každý mesiac nejakú dávku od štátu. V roku 2016 poberalo niektorú zo sociálnych dávok okrem dôchodku, 21,6 % domácností. Podiel pritom neklesá ani v dobe hospodárskeho boomu krajiny. Od roku 2014 inkasuje dávky v ČR stabilne okolo 22 domácností zo sto. Česká ekonomika pritom odvtedy o viac ako desatinu zbohatla. Argumentujú citovaním iných ekonómov ako napríklad David Marek alebo Miroslav Zámečník. David Marek (hlavný ekonóm poradenskej spoločnosti Deloit) uvádza, že systém sociálnych dávok v ČR neohrozuje udržateľnosť verejných financií. Dávky sú dobre zacielené, pretože rozdiel v príjmovej nerovnosti pred zahrnutím dávok a po ňom je v ČR výraznejší než v iných krajinách. Naopak Miroslav Zámečník uvádza, že nejde o to, že by boli dávky vysoké, ale o ich zlé nastavenie. Majú rušivý vplyv na trh, ktorý súvisí predovšetkým s podporou bývania. Sú nastavené tak, že deformuje tržnú úroveň. Demotivujúce pre nástup do práce je podľa neho len malý odstup medzi najnižšími mzdami a príjmami od štátu.

Trlifajová a kol. (2015) v analýze motivácie k zamestnaniu u osôb, ktoré sa pohybujú na hrane medzi dávkovým systémom a prijatím nízko-hodnoteného zamestnania zistili z modelu finančnej situácie domácností, že prijatie nízko-hodnoteného zamestnania prináša oproti štátnej podpore výraznejšie navýšenie mesačného príjmu len pre malé domácnosti, teda jeden dospelý alebo pár, ktoré majú veľmi nízke životné minimum. Pri domácnostiach s deťmi je rozdiel

príjmov medzi štátnou podporou a nízko-hodnoteným zamestnaním relatívne nízky, a to najmä pokiaľ pracuje len jeden člen domácnosti. Navýšenie príjmu je pritom do značnej miery ovplyvnené daňovým bonusom na dieťa. Avšak aj so zamestnaním jednej osoby (alebo dvoch) často zostáva rodina s deťmi, a to aj rodina s jedným dieťaťom, v situácii hmotnej núdze. Zároveň platí, že pre domácnosti, ktoré pretrvávajú v situácii hmotnej núdze aj po vstupe do zamestnania, nie je príliš vysoký rozdiel medzi celkovým príjmom domácnosti pri práci za mzdu o niekoľko tisíc vyššiu ako dávky. Podľa modelových situácií nie je pre široké spektrum domácností prijatie nízko-hodnotenej práce na hlavný pracovný pomer finančne výhodné.

Schiller (2017) uvádza, že minimálne príjmy ovplyvňujú chovanie ľudí v rôznych oblastiach, a to pozitívne i negatívne. V článku spomína dve vedkyne Bullinger a Raissian, ktoré zrealizovali výskum spojený s hypotézou, že štáty s vyššími sadzbami minimálnej mzdy majú tendenciu mať nižšiu mieru týrania detí. Berú do úvahy aj fakt, že týranie detí môže byť spôsobené tisícmi faktormi, že mzda môže byť len časťou obrazu. Vynakladali však značné úsilie, aby iné faktory odrazili a ich výskum napokon viedol k potvrdeniu hypotézy. Minimálne mzdové úrovne ovplyvňujú schopnosť domácnosti kupovať odev, jedlo či lekársku starostlivosť. To tiež ovplyvňuje, ako je s dieťaťom zaobchádzané. Bullinger sa predtým ešte sústredila na výskum spojený s dopadom výšky príjmu na tehotenstvo dospelujúcich osôb. Zistila, že nárast príjmu o 1 dolár bude mať za následok každoročne o 5 000 pôrodov menej pri dospelujúcich matkách so značným prínosom pre zdravie a verejné úspory.

Fialová (2007) sformulovala hypotézu, že minimálna mzda v ČR od roku 1991 významne nepôsobí na zvýšenie ani pracovných, ani celkových príjmov chudobných domácností. Základom analýzy boli dáta zo štatistiky rodinných účtov Českého štatistického úradu a časová rada od 1991 do 2003. Tvrdí, že na pracovné príjmy chudobnejších domácností nemá vplyv hospodársky cyklus. Ekonomický rast nie je významný pre zvýšenie príjmov a títo ľudia zostávajú chudobnými i bez ohľadu na hospodársky vývoj. Ekonomická aktivita členov domácností aj priemerná mzda majú signifikantný pozitívny vplyv na pracovné príjmy chudobných domácností. Výsledkom výskumu je potvrdenie stanovenej hypotézy. Rast minimálnej mzdy v skúmanom období nepôbil na rast pracovných príjmov nízkopríjmových domácností, ani na rast celkových príjmov týchto domácností. Minimálna mzda v ČR teda neovplyvňuje motiváciu osôb vstúpiť na trh práce.

Euroskop (2019) upozorňuje v článku na prehlbujúce sa rozdiely medzi regiónmi ČR. Dáta ukazujú na malú mieru sociálnej nerovnosti a rastúcu životnú úroveň, ktorá maskuje prehlbujúce sa rozdiely medzi rôznymi regiónmi zeme. Vychádza pritom z pravidelnej analýzy

hospodárskej a sociálnej situácie ČR, ktorú spracováva Európska komisia. Udržateľnosť zdravých verejných financií sa môže dlhodobo zhoršiť v dôsledku vyšších nákladov na penzijný a zdravotný systém spôsobený starnutím populácie. Materiál Komisie opakovane zmieňuje roztvárajúce sa nožnice medzi rozvinutými a zaostávajúcimi regiónmi ČR. Potenciál pre dlhodobý rast Česka by podľa Komisie posilnili investície do podpory domácich inovácií, vzdelania a vyššej kvalifikácie ľudí práve do dátovej a dopravnej infraštruktúry. Pomôcť by mala efektívnejšia politika súvisiaca s pracovným trhom a dostupná predškólna starostlivosť pre deti. Komisia upozorňuje na potrebu krokov, ktoré by zvýšili mieru zamestnanosti znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Michálek (2006) v príspevku uvádza na príklade Slovenska, že nerovnosť v príjmoch je v porovnaní s vyspelými krajinami EÚ sčasti špecifická a neštandardná. Je deformovaná a determinovaná minulým i súčasným vývojom, ale aj nedostatkom finančných zdrojov štátu. Ak príjmová nerovnosť nie je príliš vysoká, zväčša prináša prospech spoločnosti i jedincovi. Nemala by byť však ani nízka, ako bola v bývalých postkomunistických krajinách. Rovnostárske nastavenie systému odmeňovania je demotivačné. Kým v prvom prípade zdravá úroveň príjmovej nerovnosti vytvára menšiu skupinu chudobných, v druhom prípade malá príjmová nerovnosť je príčinou produkovania chudoby v celej spoločnosti. Je všeobecne známe, že rovnaká, resp. nízka príjmová distribúcia nie je motivačná pre pracovníkov. Motivácia prostredníctvom príjmov je hybnou silou spoločenského rozvoja a úpadku. Nízky peňažný príjem podmieňuje nespokojnosť obyvateľov, najmä v oblasti materiálneho zabezpečenia. Na základe mikrocenzu z roku 2002 a z ďalšieho spracovania dát bolo možné identifikovať nízkopríjmové obce na Slovensku. Výrazná skupina obyvateľstva s nízkym príjmom sa koncentrovala zvlášť v niektorých regiónoch a vo vidieckych sídlach. Toto koncentrovanie nízkopríjmového obyvateľstva do určitých oblastí či regiónov spôsobuje ich zaostávanie a marginalizáciu.

Lajtkepová (2010) vo svojom príspevku uvádza, že minimálna mzda má preukázateľný vplyv na zvyšovanie príjmu nízkopríjmových pracovníkov (v USA), odvoláva sa na Wolfson a Belman (2004). Pre ich názor im poslúžila ako podklad analýza veľmi dlhej časovej rady (1947-1997) U. S. Bureau of Labor Statistics. Minimálnu mzdu považujú za schopnú a nápomocnú pri eliminovaní najťažšej chudoby. Zároveň si Lajtkepová oponuje, že zvyšovaním minimálnej mzdy klesá nie len zamestnanosť nízkopríjmových pracovníkov, ale aj ich pracovná doba či zárobky, tu sa odvoláva na štúdiu od Neumark, Schweitzer a Wascher (2004). V súčasnej dobe je základom pre celú oblasť sociálnej politiky Sociálna doktrína.

Upravuje základné ľudské a sociálne práva. Medzi priority Sociálnej doktríny patrí aj motivácia pracovníkov k pracovnej aktivite, tzn. nastavenie systému sociálnych dávok a podpôr v nezamestnanosti tak, aby bola jednoznačne zvýhodnená pracovná aktivita pred závislosťou na dávkach.

Eurocentrum Praha (2015) na seminári venovanému hľadaniu riešenia problematiky nezamestnanosti v Európskej únii hosťoval Aleša Chmelaře, ktorý uviedol, že do budúcnosti budú zamestnanci preferovať čo najväčšiu flexibilitu, aby mali dostatok voľného času, čo povedie k väčšiemu prerozdeleniu a zvyšovaniu objemu sociálnych dávok. Tento trend bude sprevádzaný jednak digitalizáciou pracovného prostredia, v ktorom sa vytvoria nové miesta najmä na manažérskych, kontrolných, opatrovateľských a IT pozíciách a jednak sa polarizuje pracovný trh na vysoko príjmových a nízko príjmových pracovníkov. Upozornil na obdobie 2009-2013, kedy na území ČR bola zvýšená miera nezamestnanosti sprevádzaná so zvýšeným dopytom po pracovnej sile. To je stav, ktorý naznačuje, že navzdory relatívnemu dostatku pracovných miest sa ľudia nedokázali uplatniť na trhu práce. Štatisticky majú najväčší problém so získaním pracovného pomeru v ČR jedinci, ktorí nedosiahli stredoškolské vzdelanie. S uplatnením na trhu práce majú väčší problém ženy než muži a z pohľadu veku najväčšiu časť tvoria nezamestnaní do 25 rokov.

4 Dáta a metodológia

V štvrtej kapitole diplomovej práce sa prechádza k praktickej časti. Kapitola sa zameria na premenu hrubých mesačných mediánových miezd vybraných profesií na čisté mesačné mediánové príjmy vybraných typov domácností. To znamená, že okrem výpočtu čistej mzdy sa k príjmu ešte pripočítajú aj dosiahnuteľné sociálne dávky, na ktoré majú jednotlivé domácnosti nárok popri ich pracovnom príjmu. Rovnako bude vyobrazená aj odlišnosť jednotlivých mediánových príjmov medzi vybraným periférnym regiónom, centrálnym regiónom Českej republiky, Moravskosliezskym krajom a Českou republikou v roku 2017. V druhej polovici kapitoly budú pre vybrané skupiny domácností vytýčené sociálne dávky (nepracovný príjem), na ktoré má každá domácnosť nárok v prípade, kedy nepracuje a je dlhodobým poberateľom sociálnych dávok. Tieto nepracovné príjmy budú rovnako určené na rok 2017 kvôli následnému porovnávaniu pracovných a nepracovných príjmov vybraných domácností.

Analyzované typy domácností boli vybrané náhodne. Do úvah o výške čistého mesačného príjmu nie sú brané dodatočné javy, ktoré môžu ovplyvňovať nárokovanie na vyššie alebo dodatočné príjmy, či sociálne dávky pre domácnosti. Ako napríklad zdravotné postihnutie člena domácnosti, starostlivosť o nemohúceho člena rodiny, úmrtie v rodine a iné. Tieto javy by mohli spôsobiť, že dotyčná domácnosť má iné objektívne dôvody, ktoré ovplyvňujú jeho motiváciu v pracovnej aktivite. Podstatou práce je zistiť, či človek, ktorý nemá objektívne dôvody pre neaktivitu, je motivovaný k práci alebo naopak, pracovný príjem domácnosť nestimuluje k pracovnej aktivite. Predpokladom pre všetky domácnosti je, že pracujú v mieste svojho bydliska, nemajú teda žiadne mesačné výdavky spojené s dochádzaním do zamestnania. Dostupnosť pracoviska je predpokladaná v tesnej blízkosti domova, pretože pre Moravskosliezsky kraj a ČR nie je možné určiť mesačné výdavky domácnosti na dojazd do zamestnania.

Hrubé mesačné mediánové príjmy profesií mzdovej sféry podľa CZ-ISCO pre periférny a centrálny región Českej republiky poskytla firma Trexima, spol. s r.o. zo svojich interných zdrojov. Hrubé mesačné mediánové príjmy profesií mzdovej sféry podľa CZ-ISCO pre Moravskosliezsky kraj a Českú republiku sú získané z internetových stránok firmy (viď Informační systém o průměrném výděлку - ispv.cz). V prílohe č. 1 sú zobrazené jednotlivé profesie, s ktorými sa bude v diplomovej práci pracovať.

Hrubý mesačný mediánový príjem za rok 2017 bol pre Českú republiku stanovený na 26 037 Kč (Informační systém o průměrném výděлку, 2017). Na základe hrubého mesačného

mediánového príjmu stanoveného v Českej republike za rok 2017 sú z prílohy č. 1 vybrané profesie podľa Českej republiky, ktoré sa nachádzajú s hrubým mesačným mediánovým príjmom pod hranicou 26 037 Kč. V tabuľke 4.1 vidíme profesie, ktoré ostali po prijatí podmienky o hranici príjmu. Tieto hrubé mesačné mediánové príjmy budú očistené podľa vybraných typov domácností na čisté mesačné mediánové príjmy domácností.

Tabuľka 4.1 Vybrané kategórie zamestnaní CZ-ISCO

5414 Pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur
9112 Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., průmysl. a j. objektech
5223 Prodavači v prodejnách
8212 Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení
8219 Montážní dělníci ostatních výrobků
9329 Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě
8332 Řidiči nákladních automobilů, tahačů a speciálních vozidel
8344 Obsluha vysokozdvíhových a jiných vozíků a skladníci
7222 Nástrojaři a příbuzní pracovníci

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcich podkapitolách postupne pre všetky vyššie spomínané profesie vyčíslíme ich mesačný príjem v prepojení na konkrétnu domácnosť. Vybraných profesií je 9, takže v každej podkapitole bude 9 tabuliek. Nami vybrané domácnosti sú štyri. Prvou domácnosťou je samostatne žijúca osoba. Druhou domácnosťou je trojčlenná rodina, kde muž pracuje na plný pracovný úväzok, manželka poberá rodičovský príspevok na ich spoločné neplnoleté dieťa v domácnosti. Tretiu domácnosť tvorí muž (žena), ktorý sám vyživuje svoje neplnoleté šesť ročné dieťa. Posledná domácnosť sa skladá z dvoch dospelých osôb, kde pracuje iba jedna osoba a druhá poberá dlhodobu sociálne dávky.

4.1 Čistý mediánový mesačný príjem pracujúcej samostatnej osoby pre jednotlivé mzdové profesie

Samostatnú osobu predstavuje osoba, ktorá je bezdetná. Žije v prenajatom byte, na adresu toho bytu má osoba ohlásený aj trvalý pobyt a žiadna iná osoba na tento byt trvalý pobyt hlásený nemá. Mesačné nájomné na byt je stanovené na 6 000 Kč/mesiac plus výdavky na energie a vodu vo výške 1 500 Kč. Celkové mesačné výdavky na bývanie tejto osoby sú 7 500

Kč/mesiac. Ako je spomínané už aj vyššie, náklady spojené s cestovaním do zamestnania sú považované za nulové a celkový čistý mesačný príjem (CČMP) neznižujú.

Postup pri výpočte čistej mesačnej mediánovej mzdy je nasledovný: hrubá mesačná mediánová mzda sa vynásobí 34 %, to predstavuje odvody do SP a ZP, platené zamestnávateľom. Po sčítaní týchto dvoch položiek sa získa superhrubá mzda. Základ pre výpočet zálohy na daň dostaneme zaokrúhlením superhrubej mzdy na celé sto koruny nahor. Zaokrúhlená superhrubá mzda sa násobí 15 % sadzbou dane. Dostaneme tak daň pred zľavami. V prípade jednočlennej domácnosti je zľava na dani v ČR stanovená na 2 070 Kč pre rok 2017. Daň je získaná po odčítaní zľavy na dani od dane pre zľavami. SP a ZP za zamestnanca sa stanoví ako 11 % z hrubej mesačnej mediánovej mzdy (HMMM). Od superhrubej mzdy sa odčíta SP a ZP za zamestnanca a zamestnávateľa a daň, tým vznikne čistá mesačná mediánová mzda.

Tabuľka 4.2 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Pracovníci ostrahy a bezpečnostných agentur (5414)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	11 800 Kč	13 500 Kč	13 738 Kč	14 177 Kč
Superhrubá mzda	15 813 Kč	18 090 Kč	18 409 Kč	18 998 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	15 900 Kč	18 100 Kč	18 500 Kč	19 000 Kč
Daň pred zľavami	2 385 Kč	2 715 Kč	2 775 Kč	2 850 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	315 Kč	645 Kč	705 Kč	780 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 298 Kč	1 486 Kč	1 512 Kč	1 560 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 012 Kč	4 590 Kč	4 671 Kč	4 821 Kč
Odvody štátu celkom	5 625 Kč	6 721 Kč	6 888 Kč	7 161 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	10 188 Kč	11 369 Kč	11 521 Kč	11 837 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 894 Kč	2 703 Kč	2 658 Kč	2 563 CZK
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	12 082 Kč	14 072 Kč	14 179 Kč	14 400 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V tabuľke 4.2 vidíme výpočet čistej mesačnej mediánovej mzdy. Výpočet je vyobrazený nad tabuľkou. Jednočlenná domácnosť má nulové daňové zvýhodnenie na dieťa. Keďže je

domácnosť bez detí, nemôže poberať ani prídavok na dieťa alebo rodičovský príspevok. Príspevok na bývanie je trochu zložitejší. Najprv je potrebné si stanoviť, aké sú normatívne náklady na bývanie. Tieto normatívne náklady sa rozlišujú podľa počtu osôb v rodine, podľa počtu obyvateľov a v neposlednom rade podľa toho, či ide o nájomný alebo družstevný byt. V prílohe č. 2 vidíme jednotlivé normatívne náklady. Vybrané domácnosti bývajú v nájomných bytoch, kde majú prihlásené trvalé bydlisko. Periférny región je zaradený medzi obce s 10 000 - 49 999 počtom obyvateľov. Centrálny región patrí do skupiny obcí nad 100 tis. obyvateľov. Pri výpočte je Moravskosliezsky kraj aj ČR rovnako zaradený do skupiny nad 100 tis. obyvateľov. Normatívne mesačné náklady pre jednotlivca s bydliskom v periférnom regióne sú 4 950 Kč a pre centrálny región sú 6 114 Kč. To znamená, že v oboch prípadoch sú skutočné mesačné náklady na bývanie (7 500 Kč) vyššie ako normatívne mesačné náklady, preto v ďalšom výpočte používame normatívne mesačné náklady.

Výpočet príspevku na bývanie je preto v prípade periférneho regiónu nasledovný: 30 % z čistého mesačného mediánového príjmu je 3 056 Kč. Normatívne mesačné náklady sú vyššie ako 3 056 Kč, tzn. že jednotlivec má nárok na túto dávku, a to vo výške 1 894 Kč/mesiac (4 950 - 3 056). Obdobný je výpočet i pri Centrálnom regióne MSK a ČR. Normatívne mesačné náklady (6 114 Kč) sú menšie ako skutočné mesačné náklady (7 500 Kč). Nárok na dávku je rozdielny podľa výpočtu (6 114 - 30 % z čistej mesačnej mediánovej mzdy), vid' Tabuľka 4.2.

Príplatok na živobytie je podmienený získaním príspevku na bývanie. Avšak nevzniká tu nárok na dávku. Čistý príjem jednotlivca v periférnom regióne je (10 188 + 1 894) 12 082 Kč. Primerané náklady na bývanie sú po zaokrúhlení 2 537 Kč (12 082 * 30 % * 70 %). 70 % z jeho čistého mesačného príjmu (8 457 Kč) je viac ako súčet životného minima a primeraných nákladov na bývanie (3 410 + 2 537), nárok preto nevzniká. Čiastky životného minima nachádzame na internetových stránkach (Finance, 2017). Doplatok na bývanie sa počíta v prípade priznania príplatku na živobytie. V tabuľke 4.2 ani v jednom prípade nedošlo k priznaniu týchto dávok. Mimoriadna okamžitá pomoc je rovnako nulová vo všetkých štyroch výpočtoch.

Po sčítaní čistej mesačnej mediánovej mzdy a príspevku na bývanie je viditeľné, že v periférnom regióne je celkový čistý mesačný príjem vo výške 12 082 Kč. Zatiaľ čo v centrálnom regióne je CČMP 14 072 Kč. Najväčší celkový čistý mesačný príjem sa ukazuje za celú ČR a to 14 400 Kč. Je možné pozorovať rozdiel medzi regiónmi, ktorý činí 1 992 Kč mesačne. Disponibilný príjem po odčítaní nákladov na bývanie v prípade periférneho regiónu je (12 082 - 7 500) 4 582 Kč, centrálny región 6 572 Kč, MSK 6 679 Kč a ČR 6 900 Kč.

Tabuľka 4.3 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Uklízeči a pomocníci v hoteloch, admin., priemysl. a j. objektoch (9112)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	13 100 Kč	13 200 Kč	12 778 Kč	13 636 Kč
Superhrubá mzda	17 554 Kč	17 688 Kč	17 123 Kč	18 272 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	17 600 Kč	17 700 Kč	17 200 Kč	18 300 Kč
Daň pred zľavami	2 640 Kč	2 655 Kč	2 580 Kč	2 745 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	570 Kč	585 Kč	510 Kč	675 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 442 Kč	1 452 Kč	1 407 Kč	1 501 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 454 Kč	4 488 Kč	4 345 Kč	4 637 Kč
Odvody štátu celkom	6 466 Kč	6 525 Kč	6 262 Kč	6 813 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	11 088 Kč	11 163 Kč	10 861 Kč	11 459 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 624 Kč	2 765 Kč	2 856 Kč	2 676 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	12 712 Kč	13 928 Kč	13 716 Kč	14 135 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V tabuľke 4.3 je možné pozorovať, že pri profesii upratovačka a pomocníci v hoteloch, nie je pri hrubej mesačnej mediánovej mzde až taký veľký rozdiel. Medzi periférnym regiónom a centrálnym regiónom je sto korunová medzera. Dokonca v prípade hrubej mesačnej mediánovej mzdy za celý MSK je mzda najnižšia a to 12 778 Kč. Po očistení HMMM o daň a odvody do SP a ZP za zamestnanca a zamestnávateľa sa vyčíslí čistá mesačná mediánová mzda. Ani tu ešte nie je pozorovateľný veľký rozdiel medzi regiónmi a MSK ako celok má stále najnižšiu mzdu. Prídavok na dieťa a rodičovský príspevok v tomto type domácnosti nie je možné vyčíslieť. Príspevok na bývanie je v prípade periférneho regiónu 1 624 Kč (4 950 - 30 % z 11 088 Kč). Pri centrálnom regióne, MSK a ČR je výpočet príspevku obdobný ako pri periférnom regióne, avšak normatívne náklady sú pre tento typ domácnosti a rok 2017 určené čiastkou 6 114 Kč mesačne.

Čistý príjem jednotlivca je po pričítaní príspevku na bývanie v periférnom regióne 12 712 Kč. Primerané náklady sú po zaokrúhlení 2 670 Kč ($12\,712 \cdot 30\% \cdot 70\%$). Tieto primerané náklady na bývanie po pričítaní životného minima sú menšie ako 70 % z jeho príjmu

($3\,410 + 2\,670 < 12\,712 \cdot 70\%$), tzn. nárok na príplatok na živobytie nevzniká a rovnako tak nevzniká ani nárok na doplatok na bývanie a nárok na mimoriadnu okamžitú pomoc. Pri aplikácii na centrálny región, MSK a ČR je výpočet rovnaký a taktiež vychádza rovnaký záver. Príplatok na bývanie však spôsobil, že periférny región sa kvôli svojmu zaradeniu do skupiny s nižšími normatívnymi nákladmi na bývanie prepadol v tejto Tabuľke 4.3 na posledné miesto s najnižšou mzdou. MSK si polepšil príplatkom na bývanie, kde bol zároveň najvyšší tento príplatok (2 856 Kč). CČMP je najvyšší za ČR, nasleduje centrálny región, MSK a periférny región. Rozdiel medzi oblasťami sa zväčšil oproti rozdielu, ktorý bol na začiatku pri HMMM (536 Kč), a to o 1 423 Kč medzi najvyššou a najnižšou mzdou.

Tabuľka 4.4 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Prodavači v prodejnách (5223)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	17 000 Kč	16 419 Kč	18 003 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	22 780 Kč	22 001 Kč	24 124 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	17 600 Kč	22 800 Kč	22 100 Kč	24 200 Kč
Daň pred zľavami	2 640 Kč	3 420 Kč	3 315 Kč	3 630 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	570 Kč	1 350 Kč	1 245 Kč	1 560 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 870 Kč	1 806 Kč	1 980 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	5 780 Kč	5 582 Kč	6 121 Kč
Odvody štátu celkom	7 995 Kč	9 000 Kč	8 634 Kč	9 661 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	14 115 Kč	13 780 Kč	13 368 Kč	14 463 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	716 Kč	1 980 Kč	2 104 Kč	1 775 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	14 831 Kč	15 760 Kč	15 472 Kč	16 238 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4.4 vykazuje hrubú mesačnú mediánovú mzdu za rok 2017 pre profesie v kategórii predavačov v predajniach. Už pri tejto HMMM je pozorovateľný rozdiel medzi periférnym regiónom a ČR ako celkom. Po očistení HMMM sa rozdiel veľmi znížil, iba na 348 Kč. Možno je tiež pozorovať, že periférny región sa dostal výškou mzdy najbližšie v prípade čistej mesačnej mediánovej mzdy k Českej republike. Príplatok na bývanie však

spôsobil, že samostatná osoba v periférnom regióne má nárok na najnižšiu čiastku a preto sa tento región opäť prepadne na posledné miesto s celkovým čistým mesačným príjmom. Príplatok na živobytie, doplatok na bývanie ani mimoriadnu okamžitú pomoc pracujúca osoba nezískava (viď postup výpočtu pri Tabuľke 4.2).

Tabuľka 4.5 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení (8212)*

	Periférny región	Centrálly región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	18 000 Kč	24 674 Kč	23 324 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	24 120 Kč	33 063 Kč	31 254 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	24 200 Kč	33 100 Kč	31 300 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 630 Kč	4 965 Kč	4 695 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	1 260 Kč	1 560 Kč	2 895 Kč	2 625 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 980 Kč	2 714 Kč	2 566 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	6 120 Kč	8 389 Kč	7 930 Kč
Odvody štátu celkom	8 685 Kč	9 660 Kč	13 998 Kč	13 121 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	13 425 Kč	14 460 Kč	19 065 Kč	18 133 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	923 Kč	1 776 Kč	395 Kč	674 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	14 348 Kč	16 236 Kč	19 459 Kč	18 807 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4.5 spracováva výpočet CČMP pre kategóriu zamestnania montážni pracovníci, podľa triedenia CZ-ISCO. HMMM za celú ČR je vo výške 23 324 Kč v roku 2017. Oproti tomu však periférny región vykazuje túto omnoho nižšiu 16 500 Kč. Rozdiel predstavuje 6 824 Kč hrubého mesačne, čo môže jednotlivcovi v periférnom regióne spôsobovať výrazné problémy. Ani centrálny región v tomto zamestnaní nevykazuje tak priaznivo, rozdiel je tu mesačne vo výške 5 324 Kč v porovnaní s HMMM Českej republiky. Ak pripustíme, že oba regióny by sa nachádzali v MSK, tak by boli rozdiely ešte oveľa výraznejšie. Ani HMMM centrálného regiónu, u ktorého sa predpokladá väčšia prosperita, nedosahuje HMMM v Moravskosliezskom kraji (rozdiel 6 674 Kč mesačne).

Po očistení mzdy o daň a odvody do SP a ZP a vyčíslení príspevku na bývanie a ostatných príplatkov sú v Tabuľke 4.5 uvedené celkové čisté mesačné príjmy pre regióny. Rozdiely medzi nimi sa po očistení mierne znížili, no napriek tomu ostávajú dosť výrazné. CČMP za ČR je 18 807 Kč. MSK má najväčší príjem, a to 19 459 Kč. Periférny región má o 5 111 Kč a centrálny región má o 3 223 Kč mesačnej menej ako MSK, v ktorom majú oba regióny sídlo.

Tabuľka 4.6 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Montážní dělníci ostatních výrobků* (8219)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	19 000 Kč	22 500 Kč	19 906 Kč	23 988 Kč
Superhrubá mzda	25 460 Kč	30 150 Kč	26 674 Kč	32 144 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	25 500 Kč	30 200 Kč	26 700 Kč	32 200 Kč
Daň pred zľavami	3 825 Kč	4 530 Kč	4 005 Kč	4 830 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	1 755 Kč	2 460 Kč	1 935 Kč	2 760 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 090 Kč	2 475 Kč	2 190 Kč	2 639 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	6 460 Kč	7 650 Kč	6 768 Kč	8 156 Kč
Odvody štátu celkom	10 305 Kč	12 585 Kč	10 893 Kč	13 555 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	15 155 Kč	17 565 Kč	15 781 Kč	18 589 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	404 Kč	845 Kč	1 380 Kč	537 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	15 559 Kč	18 410 Kč	17 161 Kč	19 127 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4.6 vyobrazuje výpočet celkového mesačného príjmu pre montážnych pracovníkov ostatných výrobkov, podľa kategórie zamestnania CZ-ISCO. Tu sú už na prvý pohľad menšie rozdiely ako v Tabuľke 4.5. Môžeme však pozorovať, že MSK vykazuje nižšiu HMMM ako ČR o 4 082 Kč. Porovnaním periférneho, centrálného regiónu a MSK vidíme, že nie sú až tak rozdielne. Centrálny región vykazuje vyššiu mediánovú mzdu, čo je pochopiteľné. Po očistení majú regióny, MSK a ČR približne rovnaké rozdiely aké boli pozorované už pri HMMM. Príplatok na bývanie nespôsobuje výrazné zmeny vo výške príjmov. Aj keď čistú mesačnú mediánovú mzdu má periférny región k MSK blízku, príplatok na bývanie už takú rovnosť nemá. Môžu za to normatívne náklady na bývanie, ktoré sú pre MSK (6 114 Kč) vyššie

ako pre periférny región (4 950 Kč). CČMP je pre periférny región 15 559 Kč, a pre centrálny región 18 410 Kč.

Tabuľka 4.7 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě* (9329)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	21 800 Kč	20 000 Kč	19 836 Kč	20 222 Kč
Superhrubá mzda	29 212 Kč	26 800 Kč	26 580 Kč	27 097 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	29 300 Kč	26 800 Kč	26 600 Kč	27 100 Kč
Daň pred zľavami	4 395 Kč	4 020 Kč	3 990 Kč	4 065 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	2 325 Kč	1 950 Kč	1 920 Kč	1 995 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 398 Kč	2 200 Kč	2 182 Kč	2 224 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 412 Kč	6 800 Kč	6 744 Kč	6 875 Kč
Odvody štátu celkom	12 135 Kč	10 950 Kč	10 846 Kč	11 095 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	17 077 Kč	15 850 Kč	15 734 Kč	16 003 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	-	1 359 Kč	1 394 Kč	1 313 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	17 077 Kč	17 209 Kč	17 128 Kč	17 316 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Ostatní pomocní pracovníci vo výrobe majú oproti montážnym pracovníkom v prípade periférneho regiónu najvyššie mzdy (viď Tabuľka 4.5 a 4.6). V Tabuľke 4.7 je periférny región v popredí. Jeho HMMM je 21 800 Kč, čo je o 1 964 Kč viac ako vykazuje MSK. Po očistení je čistá mesačná mediánová mzda stále najvyššia v periférnom regióne (17 077 Kč).

Zaujímavosťou tu je pozorovať príplatok na bývanie, ktorý je v periférnom regióne nulový. Výpočet nároku na príspevok na bývanie v periférnom regióne je nasledovný: normatívne mesačné náklady na bývanie sú pre tento región, podľa počtu obyvateľov a toho, že ide o jednu osobu v domácnosti určené v roku 2017 na 4 950 Kč/mesiac (viď Príloha č. 2). Mesačné nájomné vo výške 7 500 Kč je vyššie ako tieto normatívne náklady a preto výpočet pokračuje s čiastkou normatívnych nákladov. 30 % z 17 077 Kč je 5 123 Kč po zaokrúhlení. Nárok na príspevok na bývanie nevzniká v prípade, kedy sú normatívne náklady na bývanie menšie ako 30 % príjmu domácnosti (4 950 Kč < 5 123 Kč). V ostatných prípadoch ešte nárok

na dávku vzniká, pretože ich normatívne náklady sú vyššie ako 30 % príjmu daného centrálného regiónu, MSK a ČR. Periférny región po pripočítaní možných príspevkov stráca svoje prvenstvo. Najvyšší CCMP vykazuje ČR a následne centrálny región.

Tabuľka 4.8 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Řidiči nákladních autobusů, tahačů a speciálních vozidel* (8332)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	23 400 Kč	26 400 Kč	19 681 Kč	21 018 Kč
Superhrubá mzda	31 356 Kč	35 376 Kč	26 373 Kč	28 164 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	31 400 Kč	35 400 Kč	26 400 Kč	28 200 Kč
Daň pred zľavami	4 710 Kč	5 310 Kč	3 960 Kč	4 230 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	2 640 Kč	3 240 Kč	1 890 Kč	2 160 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 574 Kč	2 904 Kč	2 165 Kč	2 312 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 956 Kč	8 976 Kč	6 692 Kč	7 146 Kč
Odvody štátu celkom	13 170 Kč	15 120 Kč	10 746 Kč	11 618 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	18 186 Kč	20 256 Kč	15 626 Kč	16 546 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	-	37 Kč	1 426 Kč	1 150 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	18 186 Kč	20 293 Kč	17 052 Kč	17 696 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4.8 uvádza HMMM pre vodičov nákladných autobusov a ťahačov. Pozorovať môžeme, že HMMM v centrálnom regióne je už vyšší ako bola nami stanovená hranica 26 037 Kč (hrubý mesačný mediánový príjem stanovený v Českej republike za rok 2017). Profesie sú však vyberané podľa výšky HMMM v ČR. Centrálny región vyniká svojou HMMM (26 400 Kč) oproti MSK (len 19 681 Kč) či ČR. Dostávame sa opäť do situácie, kedy príspevok na bývanie nevznikol v periférnom regióne. MSK (17 052 Kč) má menší celkový čistý mesačný príjem ako periférny (18 186 Kč) a centrálny región (20 293 Kč) i ČR (17 696 Kč). Rozdiel medzi príjmami nie je až taký veľký, ako v iných profesiách.

Príspevok na bývanie je v centrálnom regióne len 37 Kč. Príplatok na živobytie je podmienený získaním príspevku na bývanie. Avšak aj napriek tomu, že centrálny región má

tento nárok, pri príplatku na bývanie a doplatku na bývanie už nárok nevzniká. Rovnako tak nevzniká ani nárok na mimoriadnu okamžitú pomoc.

Tabuľka 4.9 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Obsluha vysoko zdvižných a jiných vozíků a skladníci (8344)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	22 100 Kč	23 388 Kč	25 303 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	29 614 Kč	31 340 Kč	33 906 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	29 700 Kč	31 400 Kč	34 000 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 455 Kč	4 710 Kč	5 100 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	2 760 Kč	2 385 Kč	2 640 Kč	3 030 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 431 Kč	2 573 Kč	2 783 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	7 514 Kč	7 952 Kč	8 603 Kč
Odvody štátu celkom	13 560 Kč	12 330 Kč	13 165 Kč	14 416 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	18 600 Kč	17 284 Kč	18 175 Kč	19 490 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	-	929 Kč	661 Kč	267 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	18 600 Kč	18 213 Kč	18 837 Kč	19 757 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Kategóriu zamestnania pre pracovníka obsluhy vysoko zdvižných vozíkov, podľa CZ-ISCO spracováva Tabuľka 4.9. Periférny región mal v roku 2017 HMMM 24 000 Kč, čo je viac ako centrálnom regióne a MSK. Po očistení HMMM o odvody do SP a ZP za zamestnávateľa a zamestnanca a daň, vidíme v tabuľke čistú mesačnú mediánovú mzdu. Periférny región aj tu má vyššiu mzdu ako MSK a centrálny región. Tento rozdiel je však nízky. Zvýši sa až po pričítaní príspevku na bývanie, ktorý vzniká len pri centrálnom regióne, MSK a ČR. Následne CČMP samostatnej osoby žijúcej v centrálnom regióne (18 213 Kč) je stále nižšia ako v periférnom regióne (18 600 Kč). Najvyššia celková čistá mesačná mzda je vykazovaná v Českej republike ako celku.

Poslednou profesiou, ktorá spĺňala podmienku stanovenú na začiatku štvrtej kapitoly boli nástrojári. Rozdiely medzi HMMM sú tu malé. Najmenšiu HMMM má periférny región 24 500 Kč, centrálny región má len o 500 Kč viac. Najviac zaznamenáva ČR ako celok a to 25 734 Kč.

Tabuľka 4.10 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúcej samostatnej osoby pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Nástrojári a príbuzní pracovníci (7222)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	24 500 Kč	25 664 Kč	25 734 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	32 830 Kč	34 390 Kč	34 484 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	32 900 Kč	34 400 Kč	34 500 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 935 Kč	5 160 Kč	5 175 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daň	2 760 Kč	2 865 Kč	3 090 Kč	3 105 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 695 Kč	2 823 Kč	2 831 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	8 330 Kč	8 726 Kč	8 750 Kč
Odvody štátu celkom	13 560 Kč	13 890 Kč	14 639 Kč	14 685 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	18 600 Kč	18 940 Kč	19 751 Kč	19 798 Kč
Prídavok na dieťa	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	-	432 Kč	189 Kč	175 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	17 970 Kč	19 372 Kč	19 940 Kč	19 973 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Nárok na príplatok na bývanie nevzniká pre osobu žijúcu v periférnom regióne, pretože normatívne náklady na bývanie (4 950 Kč < 5 580 Kč) sú menšie ako 30 % z čistej mesačnej mediánovej mzdy. V ostatných prípadoch nárok na príspevok na bývanie vznikol. Výsledný celkový čistý mesačný príjem je celkom vyrovnaný čo sa týka centrálného regiónu, MSK a ČR. Vyčnieva z toho však periférny región, tu je príjem najnižší, a to 17 970 Kč. Jednotlivcovi v tomto regióne po zaplatení nákladov na bývanie (7 500 Kč) ostáva mesačne disponibilný príjem 10 470 Kč.

4.2 Čistý mediánový mesačný príjem pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno nepľnoleté dieťa v domácnosti pre jednotlivé mzdové profesie

V tejto podkapitole sa zameriame na zobrazenie mesačných príjmov trojčlennej domácnosti, v ktorej muž pracuje na plný úväzok. Pracovisko má v mieste bydliska a nemá pravidelné výdavky na dopravu do zamestnania. V deviatich tabuľkách v tejto podkapitole budú zobrazené profesie, v ktorých by muž mohol pracovať. Žena v domácnosti nepracuje, je s ich dieťaťom na rodičovskej dovolenke. Poberá teda rodičovský príspevok, ktorý chce poberať čo najdlhšie (43 mesiacov). Pre výpočet je potrebné si určiť aj príjem matky pred nástupom na rodičovskú dovolenku. Budeme preto považovať matku za nepracujúcu, čo znamená, že jej príjem predstavoval len výšku životného minima pre druhú osobu v domácnosti 2 830 Kč (Finance, 2017). Jej rodičovský príspevok prispeje do rodinného rozpočtu 5 116 Kč mesačne (Peníze, 2017). Mesačný prídavok na dieťa do 6 rokov je 500 Kč (Veselíková, 2017). Manželka nemá iný príjem, ktorý by prevyšoval čiastku 68 000 Kč ročne. Poplatník si vo výpočte môže uplatniť zľavu na dani na manželku vo výške 2 070 Kč/mesiac.

Rodina býva v nájomnom byte, kde majú obaja dospelí prihlásené trvalé bydlisko. Nájomné bytu je mesačne 9 500 Kč vrátene energií a ostatných poplatkov. Normatívne mesačné náklady na bývanie sú pre túto domácnosť na rok 2017 vo výške 9 939 Kč v periférnom regióne a 12 022 Kč v centrálnom regióne, MSK a ČR (viď Príloha č. 2). Príspevok na bývanie sa však počíta z čiastky, ktorá je nižšia, a teda v tomto prípade bude príspevok vypočítavaný z čiastky 9 500 Kč mínus 30 % z čistého príjmu domácnosti (čistá mesačná mediánová mzda + prídavok na dieťa + rodičovský príspevok).

Daňové zvýhodnenie na prvé vyživované dieťa v domácnosti je pre rok 2017 vo výške 1 117 Kč (Finance, 2017). Zľava na dani sa uplatňuje aj na poplatníka aj na manželku v rovnakej výške ($2\,070 \cdot 2$). Daňový bonus je získaný odpočtom zľavy na dani a daňového zvýhodnenia na dieťa. Pri dodržaní postupu ako v predchádzajúcej podkapitole 4.1 by daň vychádzala v záporných číslach, pretože zľavy na dani sú väčšie ako daň pred zľavami. Bude sa uvádzať, že daň je tu nulová. SP a ZP za zamestnanca sa vyčísluje ako $HMMM \cdot 11\%$ a SP a ZP za zamestnávateľa ako $HMMM \cdot 34\%$. Odvody do štátneho rozpočtu tvoria súčet týchto dvoch položiek SP a ZP znížený o daňové zvýhodnenie na dieťa.

Tabuľka 4.11 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Pracovníci ostrahy a bezpečnostných agentur (5414)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	11 800 Kč	13 500 Kč	13 738 Kč	14 177 Kč
Superhrubá mzda	15 812 Kč	18 090 Kč	18 409 Kč	18 997 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	15 900 Kč	18 100 Kč	18 500 Kč	19 000 Kč
Daň pred zľavami	2 385 Kč	2 715 Kč	2 775 Kč	2 850 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	2 872 Kč	2 542 Kč	2 482 Kč	2 407 Kč
Daň	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 298 Kč	1 485 Kč	1 511 Kč	1 559 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 012 Kč	4 590 Kč	4 671 Kč	4 820 Kč
Odvody štátu celkom	4 193 Kč	4 958 Kč	5 065 Kč	5 263 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	11 619 Kč	13 132 Kč	13 344 Kč	13 735 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	4 330 Kč	3 876 Kč	3 812 Kč	3 695 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	21 565 Kč	22 624 Kč	22 772 Kč	23 045 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Rozdielom vo výške mzdy sa už venovať nebudeme, pretože sme HMMM porovnávali zväčša pri výpočte CČMP v prvej domácnosti (samostatná osoba) v Tabuľkách 4.2 až 4.10 pre jednotlivé profesie. Príspevok na bývanie domácnosť bývajúca v periférnom regióne má vo výške 4 330 Kč $[9\,500 - (11\,619 + 500 + 5\,116) \cdot 30\%]$. Výpočet je nasledovný. Nájomné je nižšie ako normatívne mesačné náklady na bývanie (viď Príloha č. 2), preto sa vo výpočte používať čiastka 9 500 Kč. Túto čiastku budeme používať i pri centrálnom regióne, MSK aj ČR, pretože i tu sú normatívne mesačné náklady vyššie ako nájomné. Po sčítaní všetkých príjmov môžeme v Tabuľke 4.11 pozorovať, že CČMP sa veľmi nelíšia. Domácnosť v periférnom regióne má príjem nižší oproti centrálnemu regiónu o 1 059 Kč mesačne.

Primerané náklady na bývanie $(21\,565 \cdot 30\% \cdot 70\%)$ spolu s čiastkou živobytia 7 710 Kč (Finance, 2017) sú nižšie ako 70 % z 21 565 Kč. Príplatok na živobytie ani doplatok na bývanie domácnosť v periférnom regióne nezíska. Rovnaký záver ohľadne týchto príspevkov je i pri centrálnom regióne, MSK a ČR.

Tabuľka 4.12 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno nepľnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Uklízeči a pomocníci v hoteloch, admin., priemysl. a j. objektoch (9112)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	13 100 Kč	13 200 Kč	12 778 Kč	13 636 Kč
Superhrubá mzda	17 554 Kč	17 688 Kč	17 123 Kč	18 272 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	17 600 Kč	17 700 Kč	17 200 Kč	18 300 Kč
Daň pred zľavami	2 640 Kč	2 655 Kč	2 580 Kč	2 745 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	2 617 Kč	2 602 Kč	2 677 Kč	2 512 Kč
Daň	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 441 Kč	1 452 Kč	1 406 Kč	1 500 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 454 Kč	4 488 Kč	4 345 Kč	4 636 Kč
Odvody štátu celkom	4 778 Kč	4 823 Kč	4 633 Kč	5 019 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	12 776 Kč	12 865 Kč	12 489 Kč	13 253 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	3 982 Kč	3 956 Kč	4 068 Kč	3 839 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	22 374 Kč	22 437 Kč	22 174 Kč	22 708 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Muž pracujúci v oblasti upratovacích služieb má HMMM najnižšiu v MSK (viď Tabuľka 4.12). Môže si uplatniť zľavu na poplatníka a aj zľavu na manželku, pretože manželka nemá ročný príjem vyšší ako 68 000 Kč. Rovnako si ako pracujúca osoba v domácnosti uplatňuje i daňové zvýhodnenie na dieťa, v roku 2017 táto čiastka mesačne činila 1 117 Kč. Daňový bonus je vo výške 2 617 Kč (2 640 - (4 140 - 1 117)) v prípade periférneho regiónu. Povinnosť odvieť daň nevznikla ani jednému regiónu. Čistá mesačná mediánová mzda je pre takúto domácnosť a povolanie muža celkom vyrovnaná. Domácnosť tú čistú mzdu mesačne navýši o prídavok na dieťa, ktorý je pre dieťa do 6 rokov života 500 Kč. Matka poberá rodičovský príspevok mesačne vo výške 5 116 Kč. Príspevok na bývanie je pre všetky prípady tiež vyrovnaný. Došlo k tomu stanoveným spôsobom výpočtu, kde sú normatívne náklady vyššie ako skutočné mesačné náklady na bývanie. Počítame teda so skutočnými nákladmi na bývanie napríklad v MSK, kde je najnižší príjem [9 500 - (12 489 + 500 + 5 116) * 30%]. Primerané náklady na bývanie (22 174 * 30 % * 70 %) spolu s čiastkou živobytia 7 710 Kč (Finance,

2017) sú nižšie ako 70 % z 22 174 Kč ($4\,656 + 7\,710 < 15\,522$). Príplatok na živobytie teda domácnosť v MSK nenárokuje. Keďže najmenší príjem v skupine nemá nárok na dávku, nevznikne nárok ani v ostatných prípadoch.

Tabuľka 4.13 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno nepľnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Prodavači v prodejnách (5223)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	17 000 Kč	16 419 Kč	18 003 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	22 780 Kč	22 001 Kč	24 124 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	22 800 Kč	22 100 Kč	24 200 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 420 Kč	3 315 Kč	3 630 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	1 927 Kč	1 837 Kč	1 942 Kč	1 627 Kč
Daň	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 870 Kč	1 806 Kč	1 980 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	5 780 Kč	5 582 Kč	6 121 Kč
Odvody štátu celkom	6 308 Kč	6 533 Kč	6 272 Kč	6 984 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	15 802 Kč	16 247 Kč	15 730 Kč	17 140 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	3 075 Kč	2 941 Kč	3 096 Kč	2 673 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	24 493 Kč	24 804 Kč	24 442 Kč	25 429 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Manžel si aj tu uplatňuje zľavy na seba, manželku a dieťa. Daň neodvádza, pretože po očistení dane o zľavy by bola záporná jeho daňová povinnosť. Najnižšia čistá mesačná mzda je vykazovaná u domácnosti za MSK (viď Tabuľka 4.13). Vyčíslime, či domácnosť bude mať nárok na príplatok na živobytie. Primerané náklady na bývanie ($24\,442 \cdot 30\% \cdot 70\%$) spolu s čiastkou živobytia 7 710 Kč sú nižšie ako 70 % z 24 442 Kč ($5\,133 + 7\,710 < 17\,109$). Nárok na dávku nevzniká a doplatok na bývanie je podmienený získaním príplatku na živobytie. MSK pri pripočítaní prídavku na dieťa, rodičovskej a príspevku na bývanie má najnižší ČČMP.

V Tabuľke 4.14 vidíme, že HMMM uvádzaná za MSK a ČR je dostatočne vysoká na to, aby mužovi vznikala daňová povinnosť (4 965 Kč - 4 140 Kč). Po uplatnení daňového

zvýhodnenia na dieťa vzniká ale aj daňový bonus (4 965 Kč - (4 140 Kč + 1 117 Kč). Muž pracujúci ako montážny pracovník by najmenej zarobil v periférnom regióne a rovnako aj po pričítaní prídavku na dieťa, rodičovského príspevku a prislúchajúceho príspevku na bývanie, by v periférnom regióne mala rodina najnižší celkový čistý mesačný príjem.

Tabuľka 4.14 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení (8212)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	18 000 Kč	24 674 Kč	23 324 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	24 120 Kč	33 063 Kč	31 254 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	24 200 Kč	33 100 Kč	31 300 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 630 Kč	4 965 Kč	4 695 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	1 927 Kč	1 627 Kč	292 Kč	562 Kč
Daň	-	-	825 Kč	555 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 980 Kč	2 714 Kč	2 566 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	6 120 Kč	8 389 Kč	7 930 Kč
Odvody štátu celkom	6 308 Kč	6 983 Kč	9 986 Kč	9 379 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	15 802 Kč	17 137 Kč	22 252 Kč	21 320 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	3 075 Kč	2 674 Kč	892 Kč	1 253 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	24 493 Kč	25 427 Kč	29 008 Kč	28 355 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Keďže už výška príjmov v Tabuľke 4.12 a 4.13 neumožňovala získanie príplatku na bývanie, nebude sa vyčíslovať v tomto príklade. Môžeme už však pozorovať, že sa zvyšujú rozdiely medzi príjmami, periférny región má mesačný príjem nižší o 3 862 Kč oproti ČR (viď Tabuľka 4.14).

Tabuľka 4.15 vykazuje, že daňová povinnosť pre muža pracujúceho v periférnom regióne (aj MSK) za danú HMMM nevzniká. Avšak v centrálnom regióne daňová povinnosť vzniká. Muž má vo všetkých prípadoch možnosť uplatniť si daňový bonus. Čistá mesačná mediánová mzda periférneho regiónu je najnižšia, je nižšia o 2 725 Kč oproti mzde muža v centrálnom

regiónne. Príspevok na bývanie spôsobil, že rozdiel medzi týmito dvomi regiónmi sa znížil v prospech príjmu domácnosti žijúcej v periférnom regiónne. Príplatok na živobytie, doplatok na bývanie a mimoriadna okamžitá pomoc domácnosti nebude poskytnutá, pretože čistá mesačná mzda zvýšená o prídavok na dieťa, rodičovský príspevok a príspevok na bývanie je vysoká.

Tabuľka 4.15 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Montážní dělníci ostatních výrobků (8219)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	19 000 Kč	22 500 Kč	19 906 Kč	23 988 Kč
Superhrubá mzda	25 460 Kč	30 150 Kč	26 674 Kč	32 144 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	25 500 Kč	30 200 Kč	26 700 Kč	32 200 Kč
Daň pred zľavami	3 825 Kč	4 530 Kč	4 005 Kč	4 830 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	1 432 Kč	727 Kč	1 252 Kč	427 Kč
Daň	-	390 Kč	-	690 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 090 Kč	2 475 Kč	2 190 Kč	2 639 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	6 460 Kč	7 650 Kč	6 768 Kč	8 156 Kč
Odvody štátu celkom	7 433 Kč	9 008 Kč	7 841 Kč	9 678 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	18 027 Kč	20 752 Kč	18 833 Kč	21 776 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	2 407 Kč	1 473 Kč	2 165 Kč	1 075 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	26 050 Kč	27 958 Kč	26 615 Kč	28 675 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

HMMM muža je najvyššia v prípade tejto profesie v periférnom regiónne (vid' Tabuľka 4.16). Mužovi vzniká aj daňová povinnosť odvieť daň vo výške 255 Kč. Čistá mesačná mzda muža ostáva stále najvyššia i po zdanení v periférnom regiónne. Táto rodina si svoj príjem navýši ešte o prídavok na dieťa v rodine, o rodičovský príspevok manželky a o príspevok na bývanie. Môžeme konštatovať, že rodine sa z hľadiska CČMP najviac oplatí bývať v periférnom regiónne. Nezabúdajme na to, že to platí len v prípade, že muž pracuje v danej kategórii zamestnania a za danú HMMM. Na doplatok na bývanie, príplatok na živobytie a mimoriadnu okamžitú pomoc

rodina nedosiahne ani v jednom prípade. Ak vezmeme do úvahy, že rodina platí mesačný nájom 9 500 Kč, jej disponibilný príjem je 18 116 Kč (27 616 - 9500).

Tabuľka 4.16 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno nepľnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě (9329)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	21 800 Kč	20 000 Kč	19 836 Kč	20 222 Kč
Superhrubá mzda	29 212 Kč	26 800 Kč	26 580 Kč	27 097 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	29 300 Kč	26 800 Kč	26 600 Kč	27 100 Kč
Daň pred zľavami	4 395 Kč	4 020 Kč	3 990 Kč	4 065 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	862 Kč	1 237 Kč	1 267 Kč	1 192 Kč
Daň	255 Kč	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 398 Kč	2 200 Kč	2 182 Kč	2 224 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 412 Kč	6 800 Kč	6 744 Kč	6 875 Kč
Odvody štátu celkom	8 693 Kč	7 883 Kč	7 809 Kč	7 983 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	20 264 Kč	18 917 Kč	18 771 Kč	19 115 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	1 660 Kč	2 140 Kč	2 184 Kč	2 081 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	27 616 Kč	26 673 Kč	26 571 Kč	26 811 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Muž pracujúci v tejto profesii a v centrálnom regióne má HMMM 26 400 Kč. Už v predchádzajúcom výpočte sme spomenuli, že tento príjem je už nad stanovenú hranicu 26 037 Kč. Mužovi tu nevzniká ani daňový bonus, avšak má najvyššiu daňovú povinnosť. Periférny región nie je so svojou čistou mesačnou mediánovou mzdou na tom najhoršie (23 400 Kč). Mzda vykazovaná v MSK či ČR je ešte nižšia v tejto profesii za rok 2017. Celkový čistý mesačný príjem sa líši medzi centrálnym a periférnym regiónom o 1 449 Kč (viď Tabuľka 4.17). Rodina má nárok na prídavok na dieťa. Rovnako sa k mesačnému príjmu pripočítava aj rodičovský príspevok, ktorý poberá matka vo výške 5 116 Kč. Príspevok na bývanie je najnižší pre centrálny región (431 Kč). Rodina nemá nárok na príplatok na živobytie, doplatok na bývanie ani mimoriadnu okamžitú pomoc.

Tabuľka 4.17 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Řidiči nákladních automobilů, tahačů a speciálních vozidel (8332)

	Periférny región	Centrálly región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	23 400 Kč	26 400 Kč	19 681 Kč	21 018 Kč
Superhrubá mzda	31 356 Kč	35 376 Kč	26 373 Kč	28 164 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	31 400 Kč	35 400 Kč	26 400 Kč	28 200 Kč
Daň pred zľavami	4 710 Kč	5 310 Kč	3 960 Kč	4 230 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	547 Kč	-	1 297 Kč	1 027 Kč
Daň	570 Kč	1 170 Kč	-	90 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 574 Kč	2 904 Kč	2 165 Kč	2 312 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 956 Kč	8 976 Kč	6 692 Kč	7 146 Kč
Odvody štátu celkom	9 413 Kč	10 763 Kč	7 739 Kč	8 341 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	21 373 Kč	23 443 Kč	18 633 Kč	19 733 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	1 232 Kč	431 Kč	2 225 Kč	1 868 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	28 392 Kč	29 841 Kč	26 474 Kč	27 244 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4.18 zobrazuje príjmy rodiny, kde muž pracuje v oblasti obsluhy vysokozdvížných vozíkov. Táto práca je ohodnotená menej v centrálnom regióne (len 22 100 Kč). Muž po uplatnení zľavy na poplatníka a manželku má kladnú daňovú povinnosť vo všetkých prípadoch. Rovnako však vo všetkých prípadoch získava aj daňový bonus, ktorý je najvyšší v centrálnom regióne (802 Kč). Po očistení HMMM mužovi ostáva čistá mesačná mediánová mzda, ktorá je 20 471 Kč v centrálnom regióne. K príjmu rodiny sa pripočíta prídavok na dieťa v rodine, rodičovský príspevok matky a príspevok na bývanie. Rodina žijúca v centrálnom regióne má opäť najnižší CČMP (27 761 Kč). Po odčítaní nákladov na nájomné, trojčlennej rodine mesačne ostáva disponibilný príjem 18 261 Kč.

Tabuľka 4.18 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Obsluha vysokozdvížných a jiných vozíků a skladníci (8344)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	22 100 Kč	23 388 Kč	25 303 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	29 614 Kč	31 340 Kč	33 906 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	29 700 Kč	31 400 Kč	34 000 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 455 Kč	4 710 Kč	5 100 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	427 Kč	802 Kč	547 Kč	157 Kč
Daň	690 Kč	315 Kč	570 Kč	157 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 431 Kč	2 573 Kč	2 783 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	7 514 Kč	7 952 Kč	8 603 Kč
Odvody štátu celkom	9 683 Kč	8 828 Kč	9 408 Kč	10 269 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	21 787 Kč	20 471 Kč	21 362 Kč	22 677 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	1 072 Kč	1 579 Kč	1 236 Kč	724 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	28 682 Kč	27 761 Kč	28 385 Kč	29 305 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Poslednou sledovanou profesiou sú nástrojári. Muž pracuje v tejto profesii za 24 000 Kč v periférnom regióne podľa Tabuľky 4.19, čo je zároveň najmenšia hrubá mesačná mediánová mzda pre túto profesiu. V každom prípade po uplatnení prislúchajúcich zliav, mužovi vzniká daňová povinnosť. Daňový bonus je rovnako kladný, aj keď v príde MSK a ČR vidíme veľmi nízke hodnoty tohto bonusu. Čistá mesačná mediánová mzda je takmer vyrovnaná. Pohybuje sa medzi 21 787 Kč až 22 985 Kč. K tejto mzde pripočítame aj ostatné mesačné príjmy, ktoré rodina dostáva, a to prídavok na dieťa, rodičovský príspevok a príplatok na bývanie. ČČMP sa dostáva nad 26 500 Kč. Disponibilný príjem domácností by bol okolo 17 000 Kč. Znížený by bol len o mesačné nájomné.

Tabuľka 4.19 Výpočet čistého mesačného príjmu pracujúceho muža, žena v domácnosti poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Nástrojaři a příbuzní pracovníci (7222)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	24 500 Kč	25 664 Kč	25 734 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	32 830 Kč	34 390 Kč	34 484 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	32 900 Kč	34 400 Kč	34 500 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 935 Kč	5 160 Kč	5 175 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	427 Kč	322 Kč	97 Kč	82 Kč
Daň	690 Kč	795 Kč	1 020 Kč	1 035 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 695 Kč	2 823 Kč	2 831 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	8 330 Kč	8 726 Kč	8 750 Kč
Odvody štátu celkom	9 683 Kč	9 908 Kč	10 432 Kč	10 463 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	21 787 Kč	22 127 Kč	22 938 Kč	22 985 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč	5 116 Kč
Príspevok na bývanie	1 072 Kč	939 Kč	628 Kč	609 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	28 682 Kč	28 920 Kč	29 488 Kč	29 521 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Poslednou sledovanou profesiou sú nástrojári. Muž pracuje v tejto profesii za 24 000 Kč v periférnom regióne podľa Tabuľky 4.19, čo je zároveň najmenšia hrubá mesačná mediánová mzda pre túto profesiu. V každom prípade po uplatnení prislúchajúcich zliav, mužovi vzniká daňová povinnosť. Daňový bonus je rovnako kladný, aj keď v prípade MSK a ČR vidíme veľmi nízke hodnoty tohto bonusu. Čistá mesačná mediánová mzda je takmer vyrovnaná. K tejto mzde pripočítame aj ostatné mesačné príjmy, ktoré rodina dostáva a to prídavok na dieťa, rodičovský príspevok a príplatok na bývanie. ČČMP je dostáva nad 26 500 Kč. Disponibilný príjem domácností by bol okolo 17 000 Kč znížený len o mesačné nájomné.

4.3 Čistý mediánový mesačný príjem samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre jednotlivé mzdové profesie

Tretou skúmanou skupinou je rodina, kde chýba druhá dospelá osoba a jej príjem v tejto rodine. Žena alebo aj muž, ktorý vyživuje svoje dieťa (do 6 rokov) pracuje v jednotlivých profesiách, kde poberá mediánovú mzdu. Rodič si uplatňuje zľavu na poplatníka vo výške 2 070 Kč mesačne. Uplatňuje si aj daňové zvýhodnenie na dieťa 1 117 Kč (Finance, 2017), ktoré bolo stanovené pre rok 2017. Rovnako aj výška príspevku na dieťa vo výške 500 Kč bude mesačne nemenná.

Rodina býva v nájomnom byte, kde mesačné náklady na bývanie sú v celkovej výške 8 000 Kč/mesiac vrátane energií, vodného a stočného. V tomto byte má žena/muž prihlásený trvalý pobyt a rovnako aj dieťa má na tento byt prihlásený trvalý pobyt. Príspevok na bývanie sa vypočítava podľa konkrétneho príjmu, avšak normatívne mesačné náklady na dvojčlennú rodinu sú 7 213 Kč v periférnom regióne a 8 806 Kč v centrálnom regióne, MSK a ČR (viď Príloha č.2).

Poplatník si daňovú povinnosť znížil o zľavu na poplatníka a daňové zvýhodnenie na dieťa. Jeho daňová povinnosť je po tomto znížení vo výške 315 Kč u pracovníka v periférnom regióne a 645 Kč v centrálnom regióne (viď Tabuľka 4.20). Daňový bonus je kladný, najvyšší vychádza v prípade pracovníka žijúceho v periférnom regióne. Po očistení HMMM sa čistá mzda pohybuje od 11 304 Kč do 12 955 Kč. Prídavok na dieťa je nemenný a na dieťa v tomto určenom veku (6 rokov) je 500 Kč. Príspevok na bývanie je 3 672 Kč, pretože nájomné je vyššie ako normatívne mesačné náklady na bývanie $[7\,213 - (11\,304 + 500) * 30\%]$. V prípade centrálného regiónu a MSK je to naopak. Skutočné náklady sú nižšie ako normatívne mesačné náklady na bývanie, preto je príspevok vyšší pre centrálny región $[8\,000 - (12\,487 + 500) * 30\%]$.

Z najnižšieho CČMP vyjadrených 70 % je 10 833 Kč a táto čiastka je viac ako $[(15\,476 * 30\% * 70\%) + 4\,880]$. Rodina preto nemá nárok na príspevok na živobytie. Doplatok na bývanie je podmienený priznaním príspevku na živobytie. V Tabuľke 4.20 vidíme, že najnižší CČMP je v periférnom regióne, avšak disponibilný príjem samoživiteľa znížený len o nájomné je 7 476 Kč mesačne.

Tabuľka 4.20 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Pracovníci ostrahy a bezpečnostných agentur* (5414)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	11 800 Kč	13 500 Kč	13 738 Kč	14 177 Kč
Superhrubá mzda	15 812 Kč	18 090 Kč	18 409 Kč	18 997 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	15 900 Kč	18 100 Kč	18 500 Kč	19 000 Kč
Daň pred zľavami	2 385 Kč	2 715 Kč	2 775 Kč	2 850 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	802 Kč	472 Kč	412 Kč	337 Kč
Daň	315 Kč	645 Kč	705 Kč	780 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	1 298 Kč	1 485 Kč	1 511 Kč	1 559 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 012 Kč	4 590 Kč	4 671 Kč	4 820 Kč
Odvody štátu celkom	4 508 Kč	5 603 Kč	5 770 Kč	6 043 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	11 304 Kč	12 487 Kč	12 639 Kč	12 955 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	3 672 Kč	4 104 Kč	4 058 Kč	3 964 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	15 476 Kč	17 091 Kč	17 197 Kč	17 418 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Samoživiteľovi v Tabuľke 4.21 po uplatnení zliav na dani na seba a za dieťa, vzniká daňová povinnosť aj daňový bonus. Čistá mesačná mediánová mzda tohto pracovníka sa pohybuje okolo 12 000 Kč. Samoživiteľ má nárok na prídavok na dieťa a podľa výšky nájomného aj na príspevok na bývanie. Na príplatok na živobytie a doplatok na bývanie samoživiteľovi nevzniká nárok vďaka dostatočnej výške príjmu. Disponibilný príjem pracujúceho rodiča po odpočte mesačného nájomného by bol najmenší v periférnom regióne 8 107 Kč.

V centrálnom regióne je to 8 936 Kč na mesiac. Celkový čistý mesačný príjem pre ČR je na tom najlepšie. Samoživiteľ si svoj príjem zvyšuje vďaka prídavku na dieťa. Príspevku na bývanie, ktorý sa líši v každom regióne. Najnižší príspevok na bývanie získava domácnosť v periférnom regióne, a to 3 401 Kč. Rodina v centrálnom regióne má príspevok na bývanie vo výške 4 171 Kč mesačne. Rodina nemá nárok na ďalší doplatok na bývanie, príspevok na živobytie a mimoriadnu okamžitú pomoc.

Tabuľka 4.21 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Uklízeči a pomocníci v hoteloch, admin., priemysl. a j. objektoch (9112)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	13 100 Kč	13 200 Kč	12 778 Kč	13 636 Kč
Superhrubá mzda	17 554 Kč	17 688 Kč	17 123 Kč	18 272 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	17 600 Kč	17 800 Kč	17 200 Kč	18 300 Kč
Daň pred zľavami	2 640 Kč	2 670 Kč	2 580 Kč	2 745 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	547 Kč	517 Kč	607 Kč	442 Kč
Daň	570 Kč	600 Kč	510 Kč	675 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	1 441 Kč	1 452 Kč	1 406 Kč	1 500 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 454 Kč	4 488 Kč	4 345 Kč	4 636 Kč
Odvody štátu celkom	5 348 Kč	5 423 Kč	5 143 Kč	5 694 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	12 206 Kč	12 265 Kč	11 979 Kč	12 578 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	3 401 Kč	4 171 Kč	4 256 Kč	4 077 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	16 107 Kč	16 936 Kč	16 736 Kč	17 155 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V Tabuľke 4.22 môžeme opäť pozorovať, že vyššia mzda spôsobila vyššiu daň pred zľavami. To má za následok, že samoživiteľ prichádza o daňový bonus. Čistá mesačná mediánová mzda je najnižšia za MSK. Po pripočítaní prídavku na dieťa a príslušného príspevku na bývanie, má najnižší celkový čistý mesačný príjem pracujúci samoživiteľ v periférnom regióne. Tento príjem je vo výške 17 742 Kč. Príspevok na bývanie je 2 700 Kč v periférnom regióne, pretože nájomné je vyššie ako normatívne mesačné náklady na bývanie $[7\,213 - (14\,542 + 500) \cdot 30\%]$. V prípade centrálného regiónu a MSK, ČR je to naopak. Skutočné náklady sú nižšie ako normatívne mesačné náklady na bývanie, preto je príspevok počítaný s čiastkou nájomného napríklad v ČR $[8\,000 - (15\,580 + 500) \cdot 30\%]$. Rodina nemá nárok na ďalší príspevok na živobytie či doplatok na bývanie.

Tabuľka 4.22 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Prodavači v prodejnách (5223)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	17 000 Kč	16 419 Kč	18 003 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	22 780 Kč	22 001 Kč	24 124 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	22 800 Kč	22 100 Kč	24 200 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 420 Kč	3 315 Kč	3 630 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	1 260 Kč	1 350 Kč	1 245 Kč	1 560 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 870 Kč	1 806 Kč	1 980 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	5 780 Kč	5 582 Kč	6 121 Kč
Odvody štátu celkom	7 568 Kč	7 883 Kč	7 517 Kč	8 544 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	14 542 Kč	14 897 Kč	14 485 Kč	15 580 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	2 700 Kč	3 381 Kč	3 505 Kč	3 176 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	17 742 Kč	18 778 Kč	18 489 Kč	19 256 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre samoživiteľa rodiny s jedným dieťaťom v profesii podľa Tabuľky 4. 23 je čistá mediánová mzda za ČR vykazovaná až na 19 250 Kč. Avšak táto mzda je v periférnom regióne oveľa nižšia 14 542 Kč. Samoživiteľ k svojej mzde dostáva 500 Kč ako prídavok na dieťa. Príspevok na bývanie je 2 700 Kč v periférnom regióne, pretože nájomné je vyššie ako normatívne mesačné náklady na bývanie $[7\,213 - (14\,542 + 500) \cdot 30\%]$. V prípade centrálného regiónu a MSK, ČR sú skutočné náklady nižšie ako normatívne mesačné náklady na bývanie, preto je príspevok počítaný s čiastkou nájomného napríklad v MSK $[8\,000 - (20\,182 + 500) \cdot 30\%]$. Po príspevku na bývanie už samoživiteľovi nevzniká nárok na inú dávku pri stanovených podmienkach. Mzda v periférnom regióne je mesačne nižšia o 4 083 Kč ako vyказuje ČR. To pre samoživiteľa v periférnom regióne môže predstavovať značný nedostatok. Rodina nemá nárok na doplatok na bývanie a ani mimoriadnu okamžitú pomoc.

Tabuľka 4.23 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení (8212)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	18 000 Kč	24 674 Kč	23 324 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	24 120 Kč	33 063 Kč	31 254 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	24 200 Kč	33 100 Kč	31 300 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 630 Kč	4 965 Kč	4 695 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	1 260 Kč	1 560 Kč	2 895 Kč	2 625 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 980 Kč	2 714 Kč	2 566 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	6 120 Kč	8 389 Kč	7 930 Kč
Odvody štátu celkom	7 568 Kč	8 543 Kč	12 881 Kč	12 004 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	14 542 Kč	15 577 Kč	20 182 Kč	19 250 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	2 700 Kč	3 177 Kč	1 795 Kč	2 075 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	17 742 Kč	19 254 Kč	22 477 Kč	21 825 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Montážny pracovník ako samoživiteľ jedného dieťaťa má podľa ČR čistú mesačnú mediánovú mzdu 19 706 Kč (viď Tabuľka 4. 24). Oproti tomu však periférny región vykazuje túto mzdu iba na 16 272 Kč mesačne. Pracovníkovi vzniká daňová povinnosť v oboch regiónoch, MSK aj ČR. Daňový bonus však pracovník nezískava. Mzdy navyšuje prídavok na dieťa a rovnako aj príspevok na bývanie. Ak k tejto mzde pripočítame aj príslušné dávky, dostávame sa na čiastku 22 144 Kč v prípade celkového mesačného príjmu za ČR. Mzda samoživiteľa sa tiež zvýšila, dokonca príplatok na bývanie bude v periférnom regióne vyšší ako pre ČR. Rozdiel medzi príjmami sa pri CČMP znížil, no napriek tomu je stále vo výške 3 191 Kč. Výška mzdy ovplyvnila nepriznanie príplatku na živobytie, doplatku na bývanie a mimoriadnej okamžitej pomoci.

Tabuľka 4.24 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Montážní dělníci ostatních výrobků* (8219)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	19 000 Kč	22 500 Kč	19 906 Kč	23 988 Kč
Superhrubá mzda	25 460 Kč	30 150 Kč	26 674 Kč	32 144 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	25 500 Kč	30 200 Kč	26 700 Kč	32 200 Kč
Daň pred zľavami	3 825 Kč	4 530 Kč	4 005 Kč	4 830 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	1 755 Kč	2 460 Kč	1 935 Kč	2 760 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 090 Kč	2 475 Kč	2 190 Kč	2 639 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	6 460 Kč	7 650 Kč	6 768 Kč	8 156 Kč
Odvody štátu celkom	9 188 Kč	11 468 Kč	9 776 Kč	12 438 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	16 272 Kč	18 682 Kč	16 898 Kč	19 706 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	2 181 Kč	2 245 Kč	2 780 Kč	1 938 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	18 953 Kč	21 427 Kč	20 179 Kč	22 144 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Profesia ostatných pomocných pracovníkov vo výrobe je špecifická už pre svoju vychádzajúcu situáciu. Táto situácia, kedy je na tom najlepšie periférny región, pokračuje aj po očistení (vid' Tabuľka 4.25). To znamená, že samoživiteľ v periférnom regióne má čistú mesačnú mediánovú mzdu 18 194 Kč. Mzda pre túto profesiu a domácnosť za celú ČR je 17 120 Kč. Je to menej ako majú pracovníci v periférnom regióne, ale zároveň je vyššia ako majú pracovníci v centrálnom regióne 16 967 Kč. Po pričítaní príslušných dávok sa rozdiely vyrovnali, dokonca ČR má vyšší CČMP (20 334 Kč) ako periférny región (20 299 Kč). Spôsobila to výška príspevku na bývanie z dvoch dôvodov. Prvým dôvodom je výška čistej mesačnej mediánovej mzdy a druhým dôvodom je výška nájomného a nízky počet obyvateľov v periférnom regióne. Príspevok na bývanie je preto v periférnom regióne vo výške 1 605 Kč mesačne.

Tabuľka 4.25 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě (9329)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	21 800 Kč	20 000 Kč	19 836 Kč	20 222 Kč
Superhrubá mzda	29 212 Kč	26 800 Kč	26 580 Kč	27 097 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	29 300 Kč	26 800 Kč	26 600 Kč	27 100 Kč
Daň pred zľavami	4 395 Kč	4 020 Kč	3 990 Kč	4 065 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	2 325 Kč	1 950 Kč	1 920 Kč	1 995 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 398 Kč	2 200 Kč	2 182 Kč	2 224 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 412 Kč	6 800 Kč	6 744 Kč	6 875 Kč
Odvody štátu celkom	11 018 Kč	9 833 Kč	9 729 Kč	9 978 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	18 194 Kč	16 967 Kč	16 851 Kč	17 120 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 605 Kč	2 760 Kč	2 795 Kč	2 714 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	20 299 Kč	20 227 Kč	20 146 Kč	20 334 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Profesionálni vodiči vo vybraných regiónoch majú vyššiu HMMM ako MSK či ČR (viď Tabuľka 4.26). Dokonca rozdiel nie je úplne najmenší. MSK uvádza, že očistená mzda pre túto skupinu je 16 743 Kč. Oproti tomu mzda pracovníka v periférnom regióne v MSK je 19 303 Kč. Samoživiteľ má nárok na prídavok na dieťa vo výške 500 Kč a príspevok na bývanie. Tento príspevok na bývanie sa odlišuje podľa výšky čistej mesačnej mzdy, pretože prídavok na dieťa je konštantný. Následne vyčíslený CČMP je o niečo vyšší ako čistá mediánová mesačná mzda. Pre periférny región je to 21 075 Kč a centrálny región 23 311 Kč. MSK a ČR sa so svojim CČMP nachádza medzi týmito dvoma regióňmi. Rodina si navýšila svoj príjem o prídavok na dieťa vo výške 500 Kč rovnako v každom regióne a príspevok na bývanie vo výške 1 272 Kč v periférnom regióne a 1 438 Kč v centrálnom regióne. MSK a ČR má vyššie príspevky na bývanie ako spomínané regióny.

Tabuľka 4.26 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Řidiči automobilů, tahačů a speciálních vozidel* (8332)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	23 400 Kč	26 400 Kč	19 681 Kč	21 018 Kč
Superhrubá mzda	31 356 Kč	35 376 Kč	26 373 Kč	28 164 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	31 400 Kč	35 400 Kč	26 400 Kč	28 200 Kč
Daň pred zľavami	4 710 Kč	5 310 Kč	3 960 Kč	4 230 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	2 640 Kč	3 240 Kč	1 890 Kč	2 160 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 574 Kč	2 904 Kč	2 165 Kč	2 312 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 956 Kč	8 976 Kč	6 692 Kč	7 146 Kč
Odvody štátu celkom	12 053 Kč	14 003 Kč	9 629 Kč	10 501 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	19 303 Kč	21 373 Kč	16 743 Kč	17 663 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 272 Kč	1 438 Kč	2 827 Kč	2 551 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	21 075 Kč	23 311 Kč	20 070 Kč	20 714 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4.27 vyobrazuje výpočet celkového mesačného príjmu pre odbor, ktorý pracuje s vysokozdvížnymi vozíkmi, podľa kategórie zamestnania CZ-ISCO. Tu sú už na prvý pohľad menšie rozdiely. Rozdiel sa pohybuje pod 1 000 Kč. Centrálny región má najnižšiu mzdu (18 401 Kč). Daňový bonus sa nevyčísľuje a poplatník si uplatnil iba zľavu na dani na seba a daňové zvýhodnenie na svoje dieťa. Po pričítaní prídavku na dieťa a príspevku na bývanie sa celkový čistý mesačný príjem samoživiteľa v centrálnom regióne zvýšil na 21 231 Kč. V periférnom regióne by rodina mala príjem 21 365 Kč. Najviac vykazuje ČR a to 22 775 Kč. Príspevok na bývanie sa s rastúcou mzdou znižuje. Periférny región má príspevok vo výške 1 148 Kč. Centrálny región má príspevok vo výške 2 330 Kč. MSK vo výške 2 062 Kč a ČR vo výške 1 668 Kč. Domácnosti nevzniká nárok na ďalšie príplatky na živobytie, doplatky na bývanie a mimoriadnu okamžitú pomoc ani v jednom regióne, MSK či ČR.

Tabuľka 4.27 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Obsluha vysokozdvížných a jiných vozíků a skladníci (8344)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	22 100 Kč	23 388 Kč	25 303 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	29 614 Kč	31 340 Kč	33 906 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	29 700 Kč	31 400 Kč	34 000 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 455 Kč	4 710 Kč	5 100 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	2 760 Kč	2 385 Kč	2 640 Kč	3 030 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 431 Kč	2 573 Kč	2 783 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	7 514 Kč	7 952 Kč	8 603 Kč
Odvody štátu celkom	12 443 Kč	11 213 Kč	12 048 Kč	13 299 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	19 717 Kč	18 401 Kč	19 292 Kč	20 607 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 148 Kč	2 330 Kč	2 062 Kč	1 668 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	21 365 Kč	21 231 Kč	21 855 Kč	22 775 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Samoživiteľ pracuje ako nástrojár za 24 500 Kč v centrálnom regióne podľa Tabuľky 4.28, čo je hrubá mesačná mediánová mzda pre túto profesiu. Po uplatnení prislúchajúcich zliav samoživiteľovi, vzniká daňová povinnosť. Daňový bonus by bol záporný pri správnom výpočte. Výpočet bol použitý v iných tabuľkách najmä v podkapitole 4.2. Záporný bonus sa však neuvádza. Čistá mesačná mediánová mzda je takmer vyrovnaná. Rozdiel sa pohybuje medzi najvyššou a najnižšou mzdou v rozpätí cca 1 200 Kč. Po pričítaní prídavku na dieťa a príspevku na bývanie prislúchajúceho tejto skupine sa rozdiel medzi príjmami trochu zvýšil. Rozdiel však nie je tak výrazný ako v iných prípadoch. Najnižší CČMP je v periférnom regióne, a to 21 365 Kč. Tento príjem je podľa výpočtov dostatočne vysoký a samoživiteľ už nemá nárok na príplatok na živobytie alebo doplatok na bývanie.

Tabuľka 4.28 Výpočet čistého mesačného príjmu samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Nástrojaři a příbuzní pracovníci (8344)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	24 500 Kč	25 664 Kč	25 734 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	32 830 Kč	34 390 Kč	34 484 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	32 900 Kč	34 400 Kč	34 500 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 935 Kč	5 160 Kč	5 175 Kč
Zľava na dani na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč	2 070 Kč
Daňové zvýhodnenie na dieťa	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč	1 117 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	2 760 Kč	2 865 Kč	3 090 Kč	3 105 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 695 Kč	2 823 Kč	2 831 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	8 330 Kč	8 726 Kč	8 750 Kč
Odvody štátu celkom	12 443 Kč	12 773 Kč	13 522 Kč	13 568 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	19 717 Kč	20 057 Kč	20 868 Kč	20 915 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč	500 Kč	500 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 148 Kč	1 833 Kč	1 590 Kč	1 575 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	21 365 Kč	22 390 Kč	22 958 Kč	22 991 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

4.4 Čistý mediánový mesačný príjem domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre jednotlivé mzdové profesie

V podkapitole 4.4 sa bude pre jednotlivé vybrané profesie v deviatich tabuľkách vyčísl'ovať celkový čistý mesačný príjem pre dvojčlennú domácnosť. Túto domácnosť tvorí muž, ktorý bude pracovať postupne v jednotlivých profesiách a jeho manželka, ktorá je dlhodobo pracovne neaktívna. Manželia ešte nemajú žiadne deti a manželka ani žiadne dieťa nečaká.

HMMM klasickým výpočtom navýšime o 34 % a získame tak superhrubú mzdu. Týchto 34 % zároveň v tabuľkách predstavuje SP a ZP platené zamestnávateľom. SP a ZP platené zamestnancom je 0,11 násobok HMMM. Poplatník si bude uplatňovať zľavu na dani na poplatníka (2 070 Kč) a na manželku (2 070 Kč), pretože príjem manželky za rok neprekračuje

68 000 Kč (Finance, 2017). Výška daňovej povinnosti sa bude líšiť. Príjem manželky je 2 830 Kč mesačne. Vychádzame pritom zo zákona o životnom minime, kde je manželka zaradená pod druhú vyživovanú osobu v domácnosti.

Rodina býva v nájomnom byte, kde platí celkové mesačné nájomné vo výške 8 000 Kč. Obaja členovia rodiny majú v tomto byte prihlásené aj svoje trvalé bydlisko. Normatívne mesačné náklady na bývanie boli pre rok 2017 stanovené pre dvojčlennú domácnosť pôsobiacu v periférnom regióne na 7 213 Kč. V centrálnom regióne na 8 806 Kč, táto čiastka sa považuje sa smerodajnú i pre MSK a ČR (viď Príloha č. 2). Tieto normatívne náklady ovplyvnia výšku príspevku na bývanie. Príplatok na živobytie je podmienený získaním príplatku na bývanie, avšak nie vždy má domácnosť na príplatok nárok pri dodržaní výpočtu. Doplatok na bývanie naväzuje na získanie príplatku na bývanie.

Tabuľka 4.29 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Pracovníci ostražby a bezpečnostných agentúr (5414)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	11 800 Kč	13 500 Kč	13 738 Kč	14 177 Kč
Superhrubá mzda	15 812 Kč	18 090 Kč	18 409 Kč	18 997 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	15 900 Kč	18 100 Kč	18 500 Kč	19 000 Kč
Daň pred zľavami	2 385 Kč	2 715 Kč	2 775 Kč	2 850 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	1 755 Kč	1 425 Kč	1 365 Kč	1 290 Kč
Daň	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 298 Kč	1 485 Kč	1 511 Kč	1 559 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 012 Kč	4 590 Kč	4 671 Kč	4 820 Kč
Odvody štátu celkom	5 310 Kč	6 075 Kč	6 182 Kč	6 380 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	10 502 Kč	12 015 Kč	12 227 Kč	12 618 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	3 213 Kč	3 547 Kč	3 483 Kč	3 366 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	16 545 Kč	18 392 Kč	18 540 Kč	18 813 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V Tabuľke 4.29 vidíme, že zamestnanec si uplatňuje zľavu na poplatníka a manželku vo výške 4 140 Kč. Daňová povinnosť by bola záporná, s čím tento príklad nepracuje a uvádza ju

nulová. Čistá mesačná mediánová mzda je 10 502 Kč, pre pracovníka v periférnom regióne, je to najnižšia čistá mzda. Domácnosť si však polepší k tejto mzde o životné minimum manželky (2 830 Kč) a o prislúchajúcu čiastku príspevku na bývanie. Domácnosť, konkrétne v periférnom regióne, si zvýši svoj príjem na CČMP 16 545 Kč. Oproti tomu, keby táto domácnosť mala príjem ako uvádza ČR vo výške 18 813 Kč mesačne, domácnosť by si prilepšila o 2 268 Kč. Čo nie je zanedbateľná čiastka.

Primerané mesačné náklady na živobytie sú nižšie ako 70 % z príjmu $[(16\,545 \cdot 30 \% \cdot 70 \%) + 5\,970 < 16\,545 \cdot 70 \%,$ domácnosť nemá nárok na príplatok na živobytie a ani doplatok na bývanie či mimoriadnu okamžitú pomoc.

Tabuľka 4.30 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Uklízeči a pomocníci v hoteloch, admin., priemysl. a j. objektech (9112)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	13 100 Kč	13 200 Kč	12 778 Kč	13 636 Kč
Superhrubá mzda	17 554 Kč	17 688 Kč	17 123 Kč	18 272 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	27 600 Kč	17 700 Kč	17 200 Kč	18 300 Kč
Daň pred zľavami	4 140 Kč	2 655 Kč	2 580 Kč	2 745 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	-	1 485 Kč	1 560 Kč	1 395 Kč
Daň	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 441 Kč	1 452 Kč	1 406 Kč	1 500 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	4 454 Kč	4 488 Kč	4 345 Kč	4 636 Kč
Odvody štátu celkom	5 895 Kč	5 940 Kč	5 750 Kč	6 136 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	11 659 Kč	11 748 Kč	11 372 Kč	12 136 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	2 866 Kč	3 627 Kč	3 739 Kč	3 510 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	17 355 Kč	18 205 Kč	17 942 Kč	18 476 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Daňová povinnosť pracujúcemu manželovi nevzniká. Jeho daň pred zľavami je nižšia, ako možná uznateľná zľava na poplatníka a manželku. Čistá mesačná mediánová mzda sa pohybuje medzi 11 372 Kč a 12 136 Kč (viď Tabuľka 4.30). Domácnosť si navýši mesačný príjem o životné minimum manželky. Normatívne náklady sú pre periférny región 7 213 Kč.

Odčítaním 4 347 Kč $[(11\,659 + 2\,830) \cdot 30\%]$ získavame výšku príspevku na bývanie v sume 2 866 Kč v periférnom regióne. Domácnosť si v periférnom regióne celkovo prilepšila na 17 355 Kč. Centrálny región má o 850 Kč vyšší mesačný príjem.

Tabuľka 4.31 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Prodavači v prodejnách (5223)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	17 000 Kč	16 419 Kč	18 003 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	22 780 Kč	22 001 Kč	24 124 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	22 800 Kč	22 100 Kč	24 200 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 420 Kč	3 315 Kč	3 630 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	810 Kč	720 Kč	825 Kč	510 Kč
Daň	-	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 870 Kč	1 806 Kč	1 980 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	5 780 Kč	5 582 Kč	6 121 Kč
Odvody štátu celkom	7 425 Kč	7 650 Kč	7 389 Kč	8 101 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	14 685 Kč	15 130 Kč	14 613 Kč	16 023 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 959 Kč	2 612 Kč	2 767 Kč	2 344 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	19 474 Kč	20 572 Kč	20 210 Kč	21 197 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Hrubá mesačná mediánová mzda zamestnanca v regiónoch pre túto profesiu je nízka. Po vyčíslení daňovej povinnosti a uplatnení zliav poplatník nemusí odvádzať žiadnu daň do štátneho rozpočtu. Tabuľka 4.31 zobrazuje čisté mesačné mediánové mzdy pre zamestnanca pracujúceho ako predavač. Táto mzda sa pohybuje v rozmedzí od 14 613 Kč do 16 023 Kč. Domácnosť má nárok iba na príspevok na bývanie, pretože výška príjmu nespĺňa podmienku pre poskytnutie týchto ďalších dávok. ČCMP je najmenší v periférnom regióne 19 474 Kč. Najväčší vykazuje ČR ako celok 21 197 Kč. Mzda je opäť vysoká na to, aby domácnosť mala nárok na iné príspevky, ako napríklad doplatok na bývanie alebo príspevok na bývanie.

Tabuľka 4.32 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení (8212)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	16 500 Kč	18 000 Kč	24 674 Kč	23 324 Kč
Superhrubá mzda	22 110 Kč	24 120 Kč	33 063 Kč	31 254 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	22 200 Kč	24 200 Kč	33 100 Kč	31 300 Kč
Daň pred zľavami	3 330 Kč	3 630 Kč	4 965 Kč	4 695 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	810 Kč	510 Kč	-	-
Daň	-	-	825 Kč	555 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	1 815 Kč	1 980 Kč	2 714 Kč	2 566 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	5 610 Kč	6 120 Kč	8 389 Kč	7 930 Kč
Odvody štátu celkom	7 425 Kč	8 100 Kč	11 928 Kč	11 051 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	14 685 Kč	16 020 Kč	21 134 Kč	20 202 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 959 Kč	2 345 Kč	811 Kč	1090 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	19 474 Kč	21 195 Kč	24 775 Kč	24 122 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V prípade montážnych pracovníkov je v každom prípade veľký rozdiel medzi mzdami. Tento rozdiel spôsobuje, že v periférnom a centrálnom regióne poplatník nemusí odvádzať daň. Mzda za MSK a za ČR je omnoho vyššia a vzniká daňová povinnosť, ktorá znižuje čistú mesačnú mediánovu mzdu. Táto daňová povinnosť však rozdiel medzi mzdami nezníži nijako výrazne. Rovnako tomu je i pri príspevku na bývanie, ktorý navyšuje mesačné príjmy domácnosti. Zatiaľ čo domácnosť v periférnom regióne má príjem 19 474 Kč, tento typ domácnosti má príjem 24 122 Kč uvádzaný za celú ČR (viď Tabuľka 4. 32).

Tabuľka 4.33 zobrazuje prípad, kedy rovnako ako v prípade predchádzajúcej profesie sa mzdy pohybujú vo veľkom rozpätí. Toto rozpätie spôsobuje, že periférny región má stále slabšiu finančnú pozíciu oproti ostatným. Domácnosť má v skutočnosti menšie mesačné príjmy ako prezentuje ČR. Vidíme, že značný je aj rozdiel medzi centrálnym a periférnym regiónom. CČMP dvojčlennej domácnosti je 21 031 Kč v periférnom regióne a 23 725 Kč v centrálnom regióne. Na iné príplatky, či doplatky domácnosť nemá nárok pre svoj vysoký príjem po

pričítaní príspevku na bývanie. Domácnosti taktiež nie je priznaná mimoriadna okamžitá pomoc.

Tabuľka 4.33 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: Montážní dělníci ostatních výrobků (8219)

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	19 000 Kč	22 500 Kč	19 906 Kč	23 988 Kč
Superhrubá mzda	25 460 Kč	30 150 Kč	26 674 Kč	32 144 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	25 500 Kč	30 200 Kč	26 700 Kč	32 200 Kč
Daň pred zľavami	3 825 Kč	4 530 Kč	4 005 Kč	4 830 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	315 Kč	-	135 Kč	-
Daň	-	390 Kč	-	690 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 090 Kč	2 475 Kč	2 190 Kč	2 639 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	6 460 Kč	7 650 Kč	6 768 Kč	8 156 Kč
Odvody štátu celkom	8 550 Kč	10 515 Kč	8 958 Kč	11 485 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	16 910 Kč	19 634 Kč	17 716 Kč	20 658 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	1 291 Kč	1 261 Kč	1 836 Kč	954 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	21 031 Kč	23 725 Kč	22 382 Kč	24 442 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Daňová povinnosť manželovi vzniká práve v periférnom regióne (viď Tabuľka 4.34). Jeho daň pred zľavami je vyššia, ako možná uznateľná zľava na poplatníka a manželku. Čistá mesačná mediánová mzda sa pohybuje medzi 19 147 Kč až 17 654 Kč (viď Tabuľka 4.30). Domácnosť si navýši mesačný príjem o životné minimum manželky. Normatívne náklady sú pre periférny región 7 213 Kč. Odčítaním 6 593 Kč $[(19147 + 2\,830) \cdot 30\%]$ získavame výšku príspevku na bývanie vo výške 620 Kč po zaokrúhlení v periférnom regióne. Domácnosť si celkovo prílepšila na 22 597 Kč v periférnom regióne. Centrálny región má o 156 Kč menší mesačný príjem. Táto domácnosť nemá nárok na ďalšie príplatky a doplatky na bývanie.

Tabuľka 4.34 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě (9329)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	21 800 Kč	20 000 Kč	19 836 Kč	20 222 Kč
Superhrubá mzda	29 212 Kč	26 800 Kč	26 580 Kč	27 097 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	29 300 Kč	26 800 Kč	26 600 Kč	27 100 Kč
Daň pred zľavami	4 395 Kč	4 020 Kč	3 990 Kč	4 065 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	-	120 Kč	150 Kč	75 Kč
Daň	255 Kč	-	-	-
SP a ZP (zamestnanec)	2 398 Kč	2 200 Kč	2 182 Kč	2 224 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 412 Kč	6 800 Kč	6 744 Kč	6 875 Kč
Odvody štátu celkom	10 065 Kč	9 000 Kč	8 926 Kč	9 100 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	19 147 Kč	17 800 Kč	17 654 Kč	17 998 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	620 Kč	1 811 Kč	1 855 Kč	1 752 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	22 597 Kč	22 441 Kč	22 339 Kč	22 579 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V Tabuľke 4.35 vidíme, že zamestnanec si uplatňuje zľavu na poplatníka a manželku vo výške 4 140 Kč. Daňová povinnosť by bola záporná v MSK, s čím tento príklad nepracuje, a preto je nulová. Čistá mesačná mediánová mzda je 20 256 Kč pre pracovníka v periférnom regióne, nie je to najnižšia čistá mzda v tejto profesii a domácnosti. Mzda pre túto profesiu za MSK a ČR je ešte nižšia. To je pozitívny poznatok pre periférny región.

Domácnosť si však polepší k tejto mzde o životné minimum manželky (2 830 Kč) a o prislúchajúcu čiastku príspevku na bývanie. Domácnosť, konkrétne v periférnom regióne, si zvýši svoj príjem na ČČMP 23 373 Kč. Centrálny región má čistý mesačný mediánový príjem 25 609 Kč, čo je najviac v tejto profesii. Príspevok na bývanie je už celkom nízky, iba 287 Kč $[(20\,256 + 2\,830) \cdot 30\% - 7\,213]$. Výška príjmu a bydlisko v periférnom regióne nepodmieňujú nárok na príspevok na živobytie alebo doplatok na bývanie.

Tabuľka 4.35 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Ridiči nákladných automobilů, tahačů a speciálních vozidel (8332)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	23 400 Kč	26 400 Kč	19 681 Kč	21 018 Kč
Superhrubá mzda	31 356 Kč	35 376 Kč	26 373 Kč	28 164 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	31 400 Kč	35 400 Kč	26 400 Kč	28 200 Kč
Daň pred zľavami	4 710 Kč	5 310 Kč	3 960 Kč	4 230 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	-	-	180 Kč	-
Daň	570 Kč	1 170 Kč	-	90 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 574 Kč	2 904 Kč	2 165 Kč	2 312 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	7 956 Kč	8 976 Kč	6 692 Kč	7 146 Kč
Odvody štátu celkom	11 100 Kč	13 050 Kč	8 856 Kč	9 548 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	20 256 Kč	22 326 Kč	17 516 Kč	18 615 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	287 Kč	453 Kč	1 896 Kč	1 566 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	23 373 Kč	25 609 Kč	22 242 Kč	23 011 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Pracovníci na vysokozdvížných vozíkoch majú daňovú povinnosť aj po uplatnení zliav na poplatníka a na manželku. Najmenšiu povinnosť má zamestnanec v centrálnom regióne, pretože aj jeho HMMM bola najnižšia. Čistá mesačná mediánová mzda je najnižšia v centrálnom regióne (690 Kč), avšak periférny región nemá mzdu oproti centrálnemu regiónu omnoho vyšší rozdiel tvorí 1 318 Kč. Počet obyvateľov periférneho regiónu ovplyvnil výšku príspevku na bývanie a rozdiel medzi týmito regiónmi predstavuje pár stoviek korún. Poradie sa však otočilo a tento rozdiel je v neprospech periférneho regiónu. ČR má najvyšší možný CČMP, a to 25 072 Kč (viď Tabuľka 4.36). Pracovník v periférnom regióne má nakoniec celkový čistý mesačný príjem 23 663 Kč. Pracovník v centrálnom regióne má len o niečo vyššiu CČMP a to 23 749 Kč.

Tabuľka 4.36 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Obsluha vysoko zdvižných a jiných vozíků a skladníci (8344)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	22 100 Kč	23 388 Kč	25 303 Kč
Superhrubá mzda	32 160 Kč	29 614 Kč	31 340 Kč	33 906 Kč
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	29 700 Kč	31 400 Kč	34 000 Kč
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4 455 Kč	4 710 Kč	5 100 Kč
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč	4 140 Kč
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	690 Kč	315 Kč	570 Kč	960 Kč
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2 431 Kč	2 573 Kč	2 783 Kč
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	7 514 Kč	7 952 Kč	8 603 Kč
Odvody štátu celkom	10 800 Kč	9 945 Kč	10 525 Kč	11 386 Kč
Čistá mesačná mediánová mzda	20 671 Kč	19 353 Kč	20 244 Kč	21 559 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	162 Kč	1 345 Kč	1 078 Kč	683 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	23 663 Kč	23 749 Kč	24 152 Kč	25 072 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V Tabuľke 4.37 vidíme, že zamestnanec si uplatňuje zľavu na poplatníka a manželku vo výške 4 140 Kč. Daňová povinnosť je kladná. Čistá mesačná mediánová mzda je 20 671 Kč. Pre pracovníka v periférnom regióne, je to najnižšia čistá mzda. Domácnosť si však polepší k tejto mzde o životné minimum manželky (2 830 Kč) a o prislúchajúcu čiastku príspevku na bývanie, ktorý už v periférnom regióne nie je tak vysoký. Domácnosť, konkrétne v periférnom regióne, si zvýši svoj príjem na CČMP 23 663 Kč. Oproti tomu, keby táto domácnosť mala príjem ako uvádza ČR vo výške 25 288 Kč, mesačne by si domácnosť prílepšila o 1 625 Kč. Primerané mesačné náklady na živobytie sú nižšie ako 70 % z príjmu $[(23\,663 * 30 \% * 70 \%) + 5\,970 < 23\,663 * 70 \%]$, domácnosť nemá nárok na príplatok na živobytie a ani doplatok na bývanie či mimoriadnu okamžitú pomoc.

Tabuľka 4.37 Výpočet čistého mesačného príjmu domácnosti dvoch dospelých osôb bez detí, kde pracuje len jedna z dospelých osôb pre kategóriu zamestnania CZ-ISCO: *Nástrojaři a příbuzní pracovníci (7222)*

	Periférny región	Centrálny región	MSK	ČR
Hrubá mesačná mediánová mzda	24 000 Kč	24500	25664	25734
Superhrubá mzda	32 160 Kč	32830	34390	34484
Základ pre výpočet zálohy na daň	32 200 Kč	32900	34400	34500
Daň pred zľavami	4 830 Kč	4935	5160	5175
Zľava na dani (poplatník+manželka)	4 140 Kč	4140	4140	4140
Daňový bonus	-	-	-	-
Daň	690 Kč	795	1020	1035
SP a ZP (zamestnanec)	2 640 Kč	2695	2823	2831
SP a ZP (zamestnávateľ)	8 160 Kč	8330	8726	8750
Odvody štátu celkom	10 800 Kč	11025	11549	11580
Čistá mesačná mediánová mzda	20 671 Kč	21 009 Kč	21 820 Kč	21 867 Kč
Životné minimum manželky	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830 Kč	2 830Kč
Rodičovský príspevok	-	-	-	-
Príspevok na bývanie	162 Kč	848 Kč	605 Kč	591 Kč
Príplatok na živobytie	-	-	-	-
Doplatok na bývanie	-	-	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-	-	-
Celkový čistý mesačný príjem	23 663 Kč	24 687 Kč	25 255 Kč	25 288 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V nasledujúcich podkapitolách 4.5 až 4.8 prejdeme k výpočtu celkového mesačného príjmu, ktorý môžu nami vybrané rodiny dostávať, ak by nevyvíjali žiadnu pracovnú aktivitu. Rovnako budeme uvažovať, že ich jediný povinný výdaj bude mesačné nájomné. Toto nájomné bude rovnaké ako pri vyššie spomínaných prípadoch, aby sa dodržala porovnateľnosť. Sociálne dávky však budú ich jediným príjmom, s ktorým budeme pracovať. Nebudú vykonávať žiadnu brigádnickú činnosť ani podobné práce, ktoré by zvyšovali ich príjem spojený s pracovnoprávnym vzťahom.

4.5 Mesačný nepracovný príjem samostatnej osoby

Podkapitola 4.5 je venovaná osobám, ktoré sú samostatné a slobodné, nebývajú v spoločnej domácnosti s rodičmi, či svojím partnerom, ktorý by tam mal prihlásený trvalý pobyt. Jedinec je dlhodobo nezamestnaný, a poberá len sociálne dávky. Aby mala samostatná osoba nárok na dávky, musí mať rovnako na nájomný byt prihlásený trvalý pobyt. Za tento byt

platí celkové mesačné nájomné vo výške 7 500 Kč. Samostatná osoba, ktorá nemá v starostlivosti žiadne dieťa, nemá nárok na prídavok na dieťa, materskú či rodičovský príspevok. Výpočet všetkých dávok budeme rozlišovať len pre periférny a centrálny región, pretože podmienky stanovené pre centrálny región boli rovnaké aj pre MSK či ČR.

Tabuľka 4.38 Výpočet mesačných sociálnych dávok pre pracovne neaktívneho jedinca

Položka	Periférny región	Centrálny región
Životné minimum	3 410 Kč	3 410 Kč
Príspevok na bývanie	3 927 Kč	5 091 Kč
Rodičovský príspevok	-	-
Prídavok na dieťa	-	-
Príplatok na živobytie	-	-
Doplatok na bývanie	353 Kč	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-
Celkové mesačné sociálne dávky	7 690 Kč	8 501 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

V Tabuľke 4.38 je uvedené životné minimum na jednotlivca vo výške 3 410 Kč pre rok 2017 (Finance, 2017). Normatívne mesačné náklady na bývanie pre jednotlivca bývajúceho v periférnom regióne sú 4 950 Kč, podľa počtu obyvateľov regiónu (viď Príloha č. 2). To znamená, že podľa výpočtu $[4\,950 - (3\,410 \cdot 30\%)]$ je príspevok na bývanie v periférnom regióne vo výške 3 927 Kč. Primerané mesačné náklady na bývanie sú $(3\,410 + 3\,927) \cdot 30\% \cdot 70\% = 1\,541$ Kč. Tieto náklady spolu s čiastkou životného minima sú nižšie ako 70 % z príjmu $(3\,410 + 1\,541) < (7\,337 \cdot 70\%)$. To znamená, že jedinec nemá nárok na príplatok na živobytie. Jedinec nemá nárok ani na mimoriadnu okamžitú pomoc. Po sčítaní možných dávok jedinec v periférnom regióne získava mesačne 7 337 Kč. Náklady na bývanie sú 7 500 Kč, čo znamená, že príjem by nestačil na pokrytie tohto nájomu.

Podľa Dlouhá (2017) Výpočet doplatku na bývanie vypadá takto: „od (odůvodněných) nákladů na bydlení odečtete příspěvek na bydlení, který jste dostali v předchozím měsíci. Následně od vašeho příjmu navýšeného o příspěvek na živobytí odečtete vaši částku živobytí (případně částku živobytí rodiny). Rozdíl mezi náklady na bydlení a příjmem (obojí po zmíněných úpravách) úřad práce dorovná doplatkem na bydlení. Když je výsledek v záporných číslech, na doplatek na bydlení nárok nemáte.“ Náš prepočet $7\,500 - 3\,927 = 3\,573$, následne $7\,337 - 3\,410 = 3\,927$. Rozdiel medzi nákladmi a príjmom chápeme ako $3\,927 - 3\,573 = 353$ Kč. Po pričítaní doplatku na bývanie má jednotlivec v periférnom regióne mesačne 7 690 Kč,

z čoho mu po zaplatení nájmu mu ostáva 190 Kč. Na doplatok na bývanie má však nárok iba v prípade odôvodnených príčin, napríklad, že sa nemôže presťahovať.

Čiastka príplatku na živobytie je daná zákonom a platí pre celú ČR. Na rodičovský príspevok ani na prídavok na dieťa jednotlivec nemôže mať nárok. Príspevok na bývanie sme opäť počítali podľa čiastky normatívnych mesačných nákladov na bývanie, pretože sú nižšie ako suma nájomného. Jednotlivec nepracujúci a bývajúci v centrálnom regióne nad 100 tis. obyvateľov má príspevok na bývanie vo výške $[6\,114 - (3\,410 * 30\%)]$. Primerané mesačné náklady na bývanie sú $(3\,410 + 5\,091) * 30\% * 70\% = 1\,785$ Kč. Tieto náklady spolu s čiastkou životného minima sú nižšie ako 70 % z príjmu $(3\,410 + 1\,785) < (8\,501 * 70\%)$. To znamená, že jedinec nemá nárok na príplatok na živobytie, doplatok na bývanie, ani mimoriadnu okamžitú pomoc. Po sčítaní je príjem zo sociálnych dávok v centrálnom regióne 8 501 Kč, po odčítaní nájomného je disponibilný príjem jedinca 1 001 Kč.

4.6 Mesačný nepracovný príjem domácnosti, kde muž nepracuje a žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti

Táto podkapitola 4.6 sa bude bližšie zameriavať na trojčlennú domácnosť. V tejto domácnosti muž dlhodobo nepracuje poberá iba prislúchajúce sociálne dávky. Manželka je momentálne na rodičovskej dovolenke s ich dieťaťom. Predtým nepracovala, a preto výška jej rodičovského príspevku nie je vysoká. K tomu chce poberať rodičovský príspevok čo najdlhšie (43 mesiacov). Na dieťa poberajú prídavok na dieťa, ktorý je štátom určený pre jeho vekovú skupinu na 500 Kč (Veselíková, 2017). Rodina žije v nájomnom byte, kde majú manželia aj dieťa prihlásený trvalý pobyt. Za tento byt platia celkovo mesačne 9 500 Kč. Výpočet dávok rozlišujeme pre periférny a centrálny región, pretože MSK a ČR majú stanovený rovnaký počet obyvateľov ako centrálny región.

Pre trojčlennú rodinu vidíme výpočet sociálnych dávok v Tabuľke 4.39. Najprv sa pozrieme na dávky pre rodinu bývajúcu v periférnom regióne. Príplatok na živobytie tvorí súčet životných miním $(3\,140 + 2\,830 + 1\,740)$ trojčlennej rodiny s dieťaťom do 6 rokov (Finance, 2017). Normatívne mesačné náklady na bývanie pre trojčlennú rodinu bývajúcu v periférnom regióne sú 9 939 Kč, podľa počtu obyvateľov regiónu (viď Príloha č. 2). To znamená, že nájomné je nižšie, preto je výpočet nasledovný $[9\,500 - (7\,710 + 500 + 5\,116) * 30\%]$. Do príjmu rodiny sa započítava prídavok na dieťa aj rodičovský príspevok (Ministerstvo práce a sociálnych vecí odbor 75, 2019). Príspevok na bývanie v periférnom regióne je vo výške 5 503

Kč, zaokrúhlený na celé koruny nahor. Čistý príjem rodiny je 18 829 Kč (ŽM + príspevok na bývanie + prídavok na dieťa + rodičovský príspevok). Primerané mesačné náklady na bývanie sú $18\,829 * 30 \% * 70 \% = 3\,954$ Kč. Vyjadrením 70 % z čistého príjmu je 13 180 Kč, táto čiastka pokryje primerané náklady na bývanie spolu s čiastkou ŽM ($7\,710 + 3\,954$) < ($18\,829 * 70 \%$). Jedinec už nemá nárok na doplatok na bývanie a na mimoriadnu okamžitú pomoc. Táto rodina v periférnom regióne má nárok mesačne na 18 829 Kč. Po odčítaní nájomného rodine ostáva disponibilný mesačný príjem 9 329 Kč.

Tabuľka 4.39 Výpočet mesačných sociálnych dávok pre pracovne neaktívneho muža, žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa

Položka	Periférny región	Centrálny región
Životné minimum	7 710 Kč	7 710 Kč
Príspevok na bývanie	5 503 Kč	5 503 Kč
Rodičovský príspevok	5 116 Kč	5 116 Kč
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč
Príplatok na živobytie	-	-
Doplatok na bývanie	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-
Celkové mesačné sociálne dávky	18 829 Kč	18 829 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Trojčlenná rodina v centrálnom regióne má príspevok na živobytie rovnako vo výške 7 710 Kč. Normatívne mesačné náklady na bývanie v regióne nad 100 tis. obyvateľov sú 12 022 Kč. Nájomné je nižšie, preto opäť vo výpočte príspevku na bývanie použijeme čiastku nájomného [$9\,500 - (7\,710 + 500 + 5\,116) * 30 \%$]. Na základe výpočtu je výška príspevku na bývanie pre rodinu 5 503 Kč. Rodina nemá nárok na doplatok na bývanie, pretože jej príjmy sú vyššie ako ŽM s primeranými mesačnými nákladmi na bývanie ($7\,710 + 3\,954$) < ($18\,829 * 70 \%$), ani na mimoriadnu okamžitú pomoc. Jej disponibilný príjem po znížení o nájomné je mesačne 9 329 Kč (viď Tabuľka 4.39).

4.7 Mesačný nepracovný príjem samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Domácnosť v podkapitole 4.7 je zložená z jednej dospeléj osoby a dieťaťa do 6 rokov života. Nerozlišujeme medzi ženou a mužom. Rodič poberá prídavok na dieťa vo výške 500 Kč,

ktorý je zákonom určený (Veselíková, 2017). Na dieťa však už nepoberá rodičovský príspevok. Dospelá osoba dlhodobo nepracuje a stará sa o toto dieťa. V našom prípade však dieťa nemá žiadne zdravotné problémy. Rodina žije v prenajatom byte, na tento byt majú prihlásené trvalé bydlisko. Za tento byt platia celkovo mesačne 8 000 Kč. Výpočet dávok rozlišujeme pre periférny a centrálny región, pretože MSK a ČR majú stanovený rovnaký počet obyvateľov ako centrálny región.

Tabuľka 4.40 Výpočet mesačných sociálnych dávok pre pracovne neaktívneho samoživiteľa jedného nepľnoletého dieťaťa

Položka	Periférny región	Centrálny región
Životné minimum	4 880 Kč	4 880 Kč
Príspevok na bývanie	5 599 Kč	6 386 Kč
Rodičovský príspevok	-	-
Prídavok na dieťa	500 Kč	500 Kč
Príspevok na živobytie	-	-
Doplatok na bývanie	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-
Celkové mesačné sociálne dávky	10 979 Kč	11 766 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Životné minimum pre túto rodinu je vo výške 4 880 Kč (Finance, 2017). Toto minimum je rovnaké pre oba regióny. Normatívne mesačné náklady na bývanie pre dvojčlennú rodinu bývajúcu v periférnom regióne sú 7 213 Kč, podľa počtu obyvateľov v regióne (viď Príloha č. 2). To znamená, že nájomné 8 000 Kč je vyššie, preto je výpočet nasledovný $[7\,213 - (4\,880 + 500) * 30\%]$. Príspevok na bývanie je vo výške 5 559 Kč pre periférny región (viď. Tabuľka 4.40). Rodič má k dispozícii čistý príjem (ŽM + príspevok na bývanie) 10 979 Kč, po zaplatení nájomného rodine mesačne ostáva 2 979 Kč. Primerané mesačné náklady na bývanie sú $10\,979 * 30\% * 70\% = 2\,305$ Kč. Vyjadrením 70 % z čistého príjmu je 7 685 Kč, táto čiastka pokryje primerané náklady na bývanie spolu s čiastkou ŽM $(4\,880 + 2\,305) < (10\,979 * 70\%)$. Jedinec už nemá nárok na ďalší príplatok na živobytie, doplatok na bývanie a mimoriadnu okamžitú pomoc.

Normatívne mesačné náklady na bývanie pre dvojčlennú rodinu bývajúcu v centrálnom regióne sú 8 806 Kč, podľa počtu obyvateľov v regióne (viď Príloha č. 2). To znamená, že nájomné 8 000 Kč je nižšie, preto je výpočet nasledovný $[8\,000 - (4\,880 + 500) * 30\%]$. Príspevok na bývanie je vo výške 6 386 Kč pre periférny región. Matka/otec má k dispozícii

čistý príjem (ŽM + príspevok na bývanie) 11 766 Kč po zaplattení nájomného rodine mesačne ostáva 3 766 Kč. Primerané mesačné náklady na bývanie sú $11\,766 \cdot 30\% \cdot 70\% = 2\,471$ Kč. 70 % z čistého príjmu je 8 236 Kč, táto čiastka pokryje primerané náklady na bývanie spolu s čiastkou ŽM ($4\,880 + 2\,471 < (11\,766 \cdot 70\%)$). Jedinec už nemá nárok na ďalší príplatok na živobytie, doplatok na bývanie a mimoriadnu okamžitú pomoc. Výpočet dávok rozlišujeme pre periférny región a centrálny región, pretože MSK a ČR majú stanovený rovnaký počet obyvateľov ako centrálny región už pri určovaní pracovných príjmov pre jednotlivé profesie.

4.8 Mesačný nepracovný príjem domácnosti dvoch dospelých osôb bez dieťaťa

Posledná skúmaná domácnosť je zložená z dvoch dospelých osôb. Tieto osoby dlhodobo nepracujú a poberajú len sociálne dávky. Rodina nemá žiadne dieťa a ani žiadne nečaká, žena nepoberá príspevok z materskej dovolenky. Žijú spolu v spoločnom prenajatom byte, kde majú ohlásené trvalé bydlisko obe osoby. Nájomné je mesačne 8 000 Kč, vrátane energií a ostatných poplatkov. Výpočet dávok rozlišujeme pre periférny región a centrálny región, pretože MSK a ČR majú stanovený rovnaký počet obyvateľov ako centrálny región už pri určovaní pracovných príjmov pre jednotlivé profesie.

Tabuľka 4.41 Výpočet mesačných sociálnych dávok pre pracovne neaktívnu domácnosť dvoch dospelých osôb

Položka	Periférny región	Centrálny región
Životné minimum	5 970 Kč	5 970 Kč
Príspevok na bývanie	5 422 Kč	6 209 Kč
Rodičovský príspevok	-	-
Prídavok na dieťa	-	-
Príspevok na živobytie	388 Kč	16 Kč
Doplatok na bývanie	-	-
Mimoriadna okamžitá pomoc	-	-
Celkové mesačné sociálne dávky	11 780 Kč	12 195 Kč

Zdroj: vlastné spracovanie

Životné minimum pre dvojčlennú domácnosť je vyobrazené v príplatku na živobytie, a to vo výške 4 880 Kč (Finance, 2017). Toto minimum je rovnaké pre oba regióny. Normatívne mesačné náklady na bývanie pre dvojčlennú rodinu bývajúcu v periférnom regióne sú 7 213 Kč, podľa počtu obyvateľov v regióne (viď Príloha č. 2). To znamená, že nájomné 8 000 Kč je

vyššie, preto je výpočet nasledovný $[7\,213 - (5\,970 * 30\%)]$. Príspevok na bývanie je vo výške 5 422 Kč pre periférny región (viď. Tabuľka 4.40). Rodič má k dispozícii čistý príjem (ŽM + príspevok na bývanie) 11 392 Kč bez príplatku na živobytie. Primerané mesačné náklady na bývanie sú $11\,392 * 30\% * 70\% = 2\,392$ Kč. Vyjadrenie 70 % z čistého príjmu je 7 974 Kč, táto čiastka nepokryje primerané náklady na bývanie spolu s čiastkou ŽM $(5\,970 + 2\,392) > (11\,392 * 70\%)$. Príspevok na živobytie bude vo výške rozdielu medzi 70 % čistého príjmu a primeranými nákladmi spolu so ŽM (388 Kč). Po zaplatení nájomného rodine mesačne ostáva 3 780 Kč.

Normatívne mesačné náklady na bývanie pre dvojčlennú rodinu bývajúcu v centrálnom regióne sú 8 806 Kč, podľa počtu obyvateľov v regióne . To znamená, že nájomné 8 000 Kč je nižšie, preto je výpočet nasledovný $[8\,000 - (5\,970 * 30\%)]$. Príspevok na bývanie je vo výške 6 209 Kč pre periférny región. Domácnosť má k dispozícii čistý príjem (ŽM + príspevok na bývanie) 12 179 Kč. Primerané mesačné náklady na bývanie sú $12\,179 * 30\% * 70\% = 2\,557$ Kč. Vyjadrenie 70 % z čistého príjmu je 8 525 Kč, táto čiastka nepokryje primerané náklady na bývanie spolu s čiastkou ŽM $(5\,970 + 2\,571) > (12\,179 * 70\%)$. Jedinec už má nárok na ďalší príplatok na živobytie vo výške 16 Kč. Doplatok na bývanie a mimoriadnu okamžitú pomoc však nedostáva. Po zaplatení nájomného rodine mesačne ostáva 4 195 Kč.

5 Vyhodnotenie ekonomickej motivácie

V piatej kapitole je ekonomická motivácia vyobrazená pomocou grafov. Tieto grafy by sa mohli zostaviť dvoma spôsobmi. Prvou možnosťou by bolo celkové mesačné príjmy a sociálne dávky pre danú skupinu vykresliť v grafe neočistené o mesačné nájomné. Tieto čiastky sú dobre porovnateľné a postačujúce. Avšak druhý spôsob umožňuje pohľad na finančné prostriedky, ktoré vybraným skupinám reálne ostávajú po zaplatení mesačného nájomného. Diplomová práca pracuje s druhým spôsobom vyjadrenia disponibilného príjmu domácností. Rovnako aj sociálne dávky, na ktoré majú vybrané domácnosti nárok (viď podkapitola 4.5, 4.6, 4.7, 4.8) sú znížené o prislúchajúce mesačné nájomné. V poslednej podkapitole sa vyhládajú, či pre dané profesie v periférnom regióne sú poskytované voľné pracovné miesta a aké je ponúkané finančné ohodnotenie týchto pracovných pozícií.

Jednotlivé profesie sú v grafoch zakódované pod číslami 1 až 9 na ose x pre vybranú domácnosť. Pre zlepšenie orientácie sa pripomenú i presné profesie, ktoré sa spracovávali. Pod číslom 1 - Pracovníci ostrahy a bezpečnostných agentur (5414), 2 - Uklízeči a pomocníci v hoteloch, admin., průmysl. a j. objektech (9112), 3 - Prodavači v prodejnách (5223), 4 - Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení (8212), 5 - Montážní dělníci ostatních výrobků (8219), 6 - Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě (9329), 7 - Řidiči nákladních automobilů, traktorů a speciálních vozidel (8332), 8 - Obsluha vysokozdvizných a jiných vozíků a skladníci (8344), 9 - Nástrojaři a příbuzní pracovníci (7222), SD - Sociálne dávky. Na ose y je pásmo disponibilného príjmu pre vybrané profesie a sociálne dávky.

5.1 Ekonomická motivácia samostatnej osoby

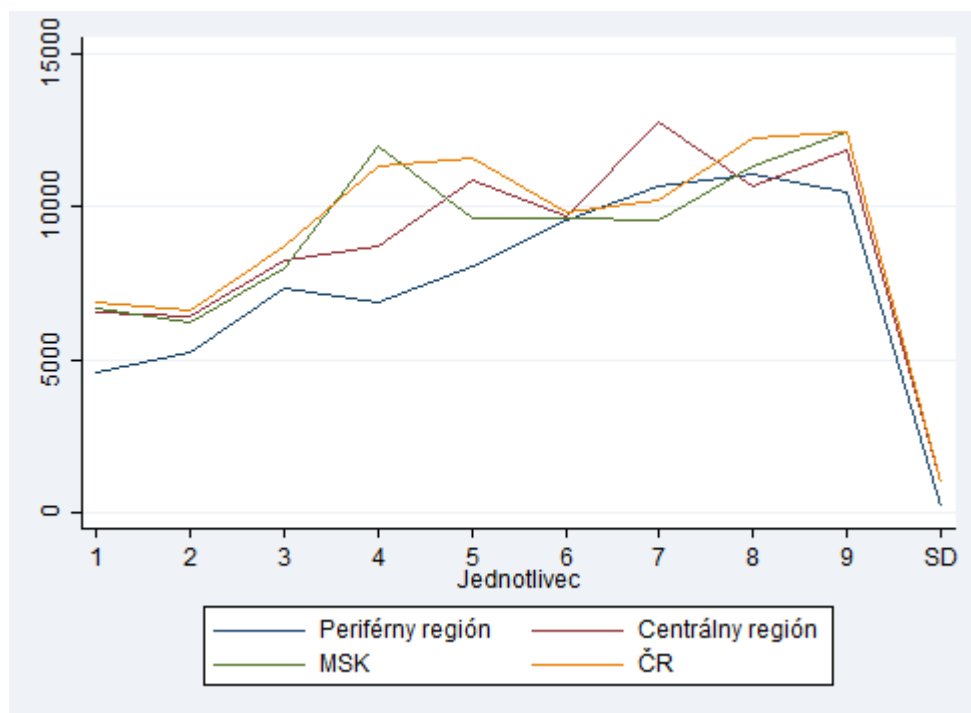
Samostatná osoba žijúca v periférnom regióne alebo centrálnom regióne musí platiť mesačné nájomné vo výške 7 500 Kč. Túto čiastku odpočítavame od celkového čistého mesačného príjmu a aj od sociálnych dávok, ktoré môže samostatná osoba získať v periférnom regióne. Príjem takto očistený o nájomné považujeme za mesačný disponibilný príjem.

V Grafe 5.1 je disponibilný príjem jednotlivca pracujúceho v prvej profesii vo výške 4 582 Kč. Tento zostatok pracovného príjmu má jednotlivec na svoju osobnú spotrebu. Oproti tomu po odpočte mesačného nájomného zo sociálnych dávok jednotlivcovi ostáva na mesiac 190 Kč. Ekonomická motivácia pre vstup na trh práce je v tomto prípade 4 392 Kč (4 582 - 190). Disponibilný príjem pre ostatné profesie je vyšší ako v profesii 1, pretože vyšší je aj ich celkový čistý mesačný príjem v periférnom regióne. Ekonomická motivácia sa zvyšuje

v prospech pracovnej aktivity, pretože výška zostatku sociálnych dávok (190 Kč) je stála. Najväčšiu ekonomickú motiváciu v periférnom regióne má osoba pracujúca v profesii číslo 8, a to 10 910 Kč (11 100 - 190).

Graf 5.1 Ekonomická motivácia samostatnej osoby

Zdroj: vlastné spracovanie

Vytvorme úvahu o tom, že jednotlivec sa rozhodne ostať evidovaný na úrade práce ako dlhodobo nezamestnaný. Mesačne má teda vyžiť iba zo 190 Kč. Ak by mu zamestnávateľ bol ochotný poskytnúť prácu bez pracovnej zmluvy, či inej právne uznávanej listiny (napríklad ako nočný strážnik), osoba by popri zostatku sociálnych dávok mala i ďalší príjem. Môžeme predpokladať, že zamestnávateľ by mu vyplácal mzdu vo výške okolo 10 000 Kč, podľa hrubej mesačnej mediánovej mzdy očistenú o odvody do SP a ZP, ktoré zamestnávateľ neodvádza. Ekonomická motivácia sa tak otáča v prospech poberania sociálnych dávok. Pre jednotlivca by sa stalo nevýhodné pracovať na plný pracovný úväzok. Zostatok sociálnych dávok spolu so mzdou bez pracovnej zmluvy (10 190 Kč) sú oveľa vyššie, než disponibilný príjem z legálneho pracovného vzťahu (4 582 Kč).

Graf 5.1 zobrazuje i disponibilný príjem profesií v centrálnom regióne, MSK a ČR. Disponibilný príjem pracovníka v profesii číslo 1 je 6 572 Kč. Ešte menej je to v profesii 2 (6 428 Kč). Zostatok sociálnych dávok je vo výške 1 001 Kč pre centrálny región MSK i ČR. Ekonomická motivácia pracovníka pracujúceho v profesii 1 je 5 571 Kč. Je to vyššia

motivujúca čiastka ako pre pracovníka v periférnom regióne. Ak sa opäť pripustí, že jednotliviec si môže aj v centrálnom regióne nájsť zamestnávateľa, ktorý bude ochotný mu poskytnúť prácu bez platnej pracovnej zmluvy, môže si prilepšiť ešte o vyššiu čiastku, pretože ide o centrálny región. Ukážme si to však na príklade keby zarobil 10 000 Kč bez pracovnej zmluvy. Spolu so sociálnymi dávkami by mal čistý disponibilný príjem cca 11 001 Kč. Táto suma je mesačne približne dvakrát tak vyššia ako spomínaných 5 571 Kč, ktoré by mala samostatná osoba k dispozícii pre uspokojenie svojich potrieb. Na ekonomickú motiváciu majú zamestnávateľia veľký vplyv, pretože oni ponúkajú nelegálnu prácu zamestnancom, ktorí nechcú legálne vstúpiť na trh práce.

5.2 Ekonomická motivácia muža v domácnosti, kde žena poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti

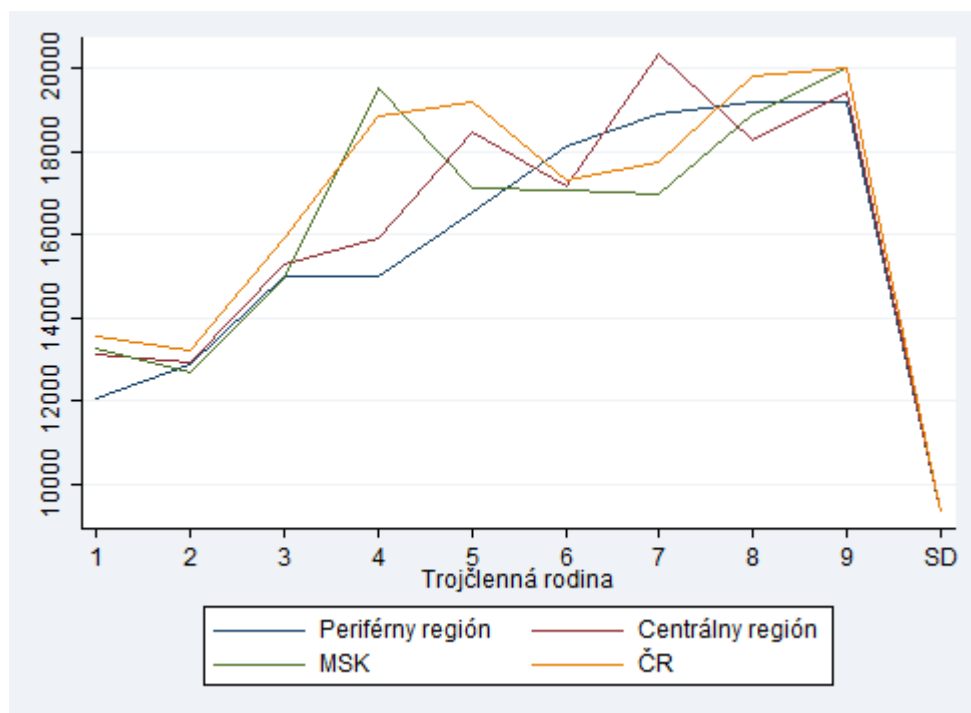
Podkapitola je zameraná na trojčlennú domácnosť v zostave muž, ktorý pracuje alebo poberá sociálne dávky, žena poberajúca rodičovský príspevok na ich neplnoleté dieťa. Rodina žijúca v periférnom regióne musí platiť mesačné nájomné vo výške 9 500 Kč. Toto nájomné sa odpočíta od celkového čistého mesačného príjmu a aj od sociálnych dávok, ktoré môže domácnosť získať v periférnom regióne. Príjem takto očistený o nájomné považujeme za mesačný disponibilný príjem domácnosti.

Rodina v periférnom regióne v situácii, kedy muž bude legálne pracovať v profesii 1 má mesačný disponibilný príjem 12 065 Kč (viď Graf 5.2). Táto suma im ostáva na stravu a ostatnú mesačnú spotrebu. Ak by sa muž rozhodol, že pracovať nebude a ostáva dlhodobo nezamestnaným, rodine po zaplatení mesačného nájomného (9 500 Kč) ostávajú sociálne dávky vo výške 9 329 Kč. Ekonomická motivácia pre pracovníka v profesii 1 je 2 736 Kč. V profesii 2 až 9 je disponibilný príjem v rôznych sumách vyšší oproti profesii 1. To znamená, že muž pracujúci v inej profesii má väčšiu ekonomickú motiváciu pracovať. Najväčší disponibilný príjem je v profesiách 8 a 9 (19 182 Kč). Ekonomická motivácia pre tieto profesie je 9 853 Kč (19 182 - 9 329). Túto čiastku môžeme považovať za dosť motivačnú k tomu, aby muž vstúpil na trh práce v daných profesiách.

Ak sa však vrátíme späť k profesii 1, ekonomická motivácia bola nízka. Ak by muž chcel čo najviac času tráviť so svojou rodinou a odmietol by chodiť do práce na plný úväzok, je možné, že v danej profesii sa nájde zamestnávateľ, ktorý mu poskytne prácu na pár hodín týždenne. Pre muža nemusí byť obťažné si mesačne nelegálne privyrobiť 2 736 Kč, či omnoho

viac. Nelegálna práca mu môže odobrať menej voľného času ako práca na plný pracovný úväzok.

Graf 5.2 Ekonomická motivácia muža v domácnosti, kde ženy poberá rodičovský príspevok na jedno neplnoleté dieťa v domácnosti

Zdroj: vlastné spracovanie

V centrálnom regióne, MSK či ČR je situácia obdobná (viď Graf 5.2). Pracovník v profesii 1 má disponibilný príjem 13 124 Kč. Sociálne dávky sa v tomto prípade neodlišujú a sú opäť vo výške 9 329 Kč. Vidíme, že ekonomická motivácia pracovať je 3 795 Kč. Pre MSK je disponibilný príjem 13 272 Kč a pre ČR 13 545 Kč. Ekonomická motivácia ani tu však nie je príliš vysoká. Muž v domácnosti sa znova rozhoduje medzi tým, či pracovať na plný úväzok a mať na mesačnú spotrebu rodiny 13 124 Kč alebo nepracovať vôbec, mať viac voľného času a obetovať 3 795 Kč/mesiac. Treťou možnosťou je opäť stredná cesta, ktorá je načrtnutá vyššie. A to taká, že muž si nájde nelegálne zamestnanie. Ušetrí si voľný čas a vyrovná rozdiel, či dokonca zarobí omnoho viac peňazí. Predpokladaný čistý príjem z nelegálnej práce bol v predchádzajúcej podkapitole 5.1 stanovený na 10 000 Kč plus priznaný zostatok sociálnych dávok 9 329 Kč.

Ak porovnáme tento príjem z nelegálnej práce napríklad k profesii 7, 8 či 9, ktoré majú najvyšší disponibilný príjem, stále je pre muža výhodnejšie pracovať nelegálne ako legálne. V situácii, kedy by muž však nemal žiadnu nelegálnu prácu, ich mesačný disponibilný príjem

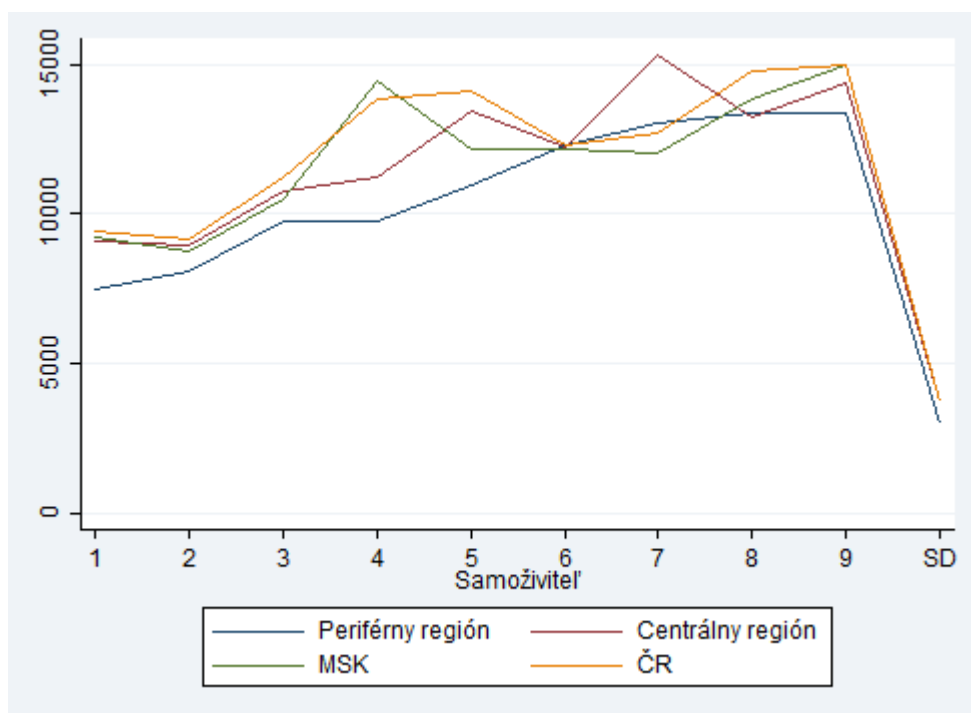
z plného pracovného úväzku by bol raz tak vyšší ako zostatok sociálnych dávok po zaplatení nájomného. Ekonomická motivácia je preto veľká v prospech pracovnej aktivity.

Možnosťou ako získať 3 795 Kč by bola aj práca ženy. Ak by jej muž v domácnosti pomohol so starostlivosťou o dieťa, ona by si nelegálnom cestou rovnako mohla zarobiť nejaké finančné prostriedky.

5.3 Ekonomická motivácia samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Samoživiteľ v domácnosti s jedným neplnoletým dieťaťom žije v periférnom alebo centrálnom regióne, kde platia mesačné nájomné 8 000 Kč. Ich celkový čistý mesačný príjem sa znižuje o toto nájomné, čomu zodpovedajú uvedené čiastky disponibilného príjmu v Grafe 5.3.

Graf 5.3 Ekonomická motivácia samoživiteľa jedného neplnoletého dieťaťa

Zdroj: vlastné spracovanie

Najnižší disponibilný príjem v Grafe 5.3 je v periférnom regióne pre samoživiteľa 7 476 Kč. Sociálne dávky, ktoré samoživiteľovi ostávajú po zaplatení nájomného sú 2 979 Kč. Tieto sociálne dávky sú príliš nízke na prežitie domácnosti s neplnoletým dieťaťom vo veku do 6 rokov. Ekonomická motivácia pracovať v profesii 1 je $(7\,476 - 2\,979) = 4\,497$ Kč. Ak by samoživiteľ pracoval v periférnom regióne a v najlepšie platenej sledovanej profesii 7, 8 alebo

9, jeho disponibilný príjem by bol cca 13 365 Kč. Ekonomická motivácia je vo výške rozdielu, a to 10 386 Kč. Schopnosť samoživiteľa starať sa o neplnoleté dieťa je možná len v prípade, ak muž alebo žena legálne pracujú. Nezáleží pritom, či ide o profesiu 1 alebo 9. Sociálne dávky sú veľmi nízke.

Samoživiteľ sa však dostáva do situácie, kedy je pre neho dôležitý voľný čas. Dieťa do 6 rokov života a aj po prekročení tohto veku nie je schopné fungovať samostatne. Práca na plný úväzok je pre neho veľkou komplikáciou. Bude vyhľadávať iné alternatívy k práci na plný úväzok. Pristúpme teda k úvahe, že sa nájde ochotný zamestnávateľ, ktorý bude riskovať a zamestná tohto človeka nelegálne. Pracovný čas bude adekvátny k potrebnej starostlivosti o dieťa. Ako už aj v predchádzajúcich podkapitolách pripustíme, že dá za nelegálnu prácu zamestnancovi 10 000 Kč. Spolu so zostatkom sociálnych dávok to vytvára čistý disponibilný príjem 12 979 Kč. Tento príjem by bol vyšší ako disponibilný príjem v profesii 1, 2, 3, 4, 5, 6 a len o pár stoviek korún nižší ako v profesii 7, 8 či 9. To znamená, že ekonomická motivácia zamestnanca pracovať na plný pracovný úväzok vo vybraných profesiách by bola záporná v periférnom regióne.

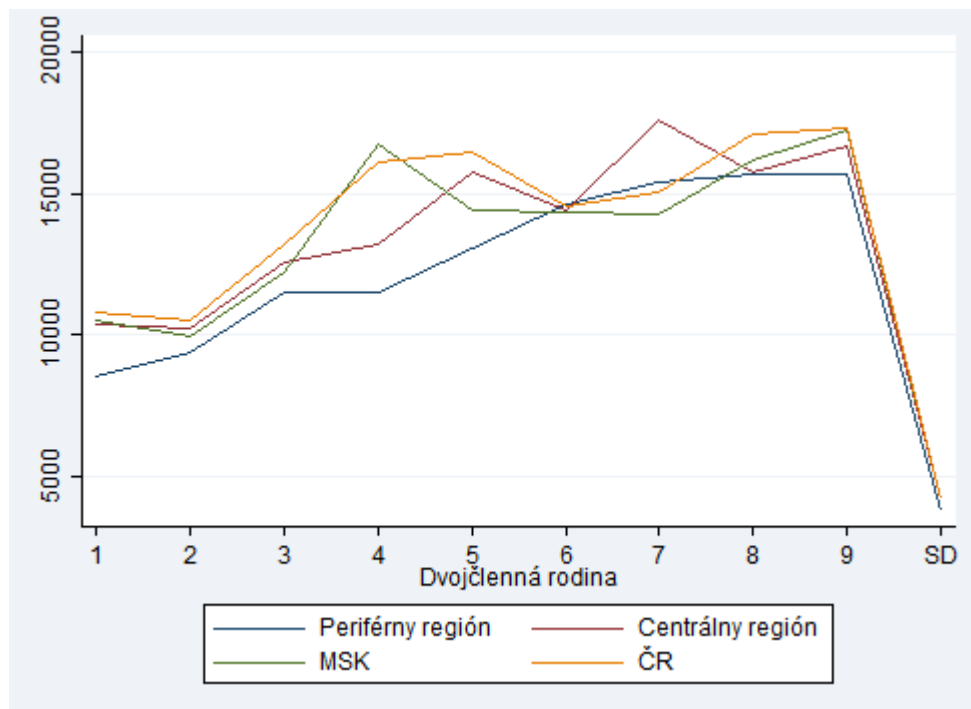
V centrálnom regióne je najnižšia mzda v profesii 2, a to 8 936 Kč (viď Graf 5.3). Sociálne dávky sa zvyšujú na 3 766 Kč. To znamená, že ekonomická motivácia je v tejto profesii vo výške 5 170 Kč. Ekonomická motivácia pre ďalšie profesie je väčšia a rovnako i pre MSK a ČR je väčšia. Samoživiteľ je dostatočne motivovaný k práci, pretože sociálne dávky nepokryjú jeho výdavky na seba a dieťa. Avšak i v tomto prípade je možné uvažovať, že zamestnanec sa rozhodne ostať v dlhodobej evidencii úradu práce a poberať sociálne dávky. Ekonomická motivácia, ktorá vzniká rôzna pri jednotlivých profesiách môže byť nahradená nelegálnou prácou človeka. Ak je samoživiteľom žena, môže si napríklad nájsť nejakú prácu, ktorú môže realizovať aj z domu, pretože vybrané profesie je možné radiť skôr k technicky ťažším prácam menej vhodným pre ženy.

5.4 Ekonomická motivácia domácnosti dvoch dospelých osôb

Podkapitola je zameraná na dvojčlennú domácnosť v zostave muž, ktorý pracuje alebo poberá sociálne dávky, žena nepracuje a je dlhodobo nezamestnaná. Rodina žijúca v periférnom regióne, centrálnom regióne, MSK alebo ČR musí platiť mesačné nájomné vo výške 8 000 Kč. Toto nájomné sa odpočíta od celkového čistého mesačného príjmu a aj od sociálnych dávok,

ktoré môže domácnosť získať. Príjem takto očistený o nájomné považujeme za mesačný disponibilný príjem domácnosti.

Graf 5.4 Ekonomická motivácia dvoch dospelých osôb

Zdroj: vlastné spracovanie

Najnižší disponibilný príjem v periférnom regióne pre domácnosť dvoch dospelých osôb je 8 545 Kč (viď Graf 5.4). Sociálne dávky, ktoré domácnosti ostávajú po zaplatení nájomného sú 3 780 Kč. Tieto sociálne dávky sú nízke pre domácnosť, ktorá pravdepodobne nebude chcieť 24 hodín denne byť v ich spoločnom byte. Dávky by pokryli len najnutnejšiu stravu rodiny. Ekonomická motivácia muža pracovať v profesii 1 je 4 765 Kč ($8\,545 - 3\,780$). Disponibilný príjem domácnosti v profesii 2 je 9 355 Kč. Profesia 3 až 9 sa pohybuje nad 11 000 Kč. Najväčší disponibilný príjem pre domácnosť je 15 663 Kč v periférnom regióne. Najväčšia ekonomická motivácia je teda 11 883 Kč.

Úvaha o nelegálnej práci môže byť v tejto situácii zaujímavá, pretože ide o dve dospelé osoby, ktoré sú na sebe nezávislé. Čiže argument potreby väčšieho množstva voľného času sa môže zdať irelevantný. Ekonomická motivácia sa pohybuje od 4 765 Kč do 11 883 Kč v prospech pracovného pomeru na plný úväzok. Nelegálne zamestnávanie je pre zamestnávateľa veľký risk a rovnako i muž, ktorý by chcel radšej nelegálne zamestnanie, riskuje. No napriek tomu sa uvedie aj táto možnosť zárobku pre porovnanie ekonomickej motivácie. Nelegálne si muž môže mesačne prilepšiť napr. o 10 000 Kč k zostatku sociálnych

dávok. Disponibilný príjem domácnosti by tak bol vo výške 13 780 Kč mesačne. V porovnaní s profesiami v periférnom regióne by sa tak mužovi oplátilo takto pracovať v profesiách 1 až 5. Zvyšné profesie majú legálny pracovný príjem vyšší.

Ak by sa 13 780 Kč porovnávalo s centrálnym regiónom, nelegálna práca by sa mužovi vyplatila v profesiách 1 až 4. V Grafe 5.4 je disponibilný pracovný príjem v centrálnom regióne až 17 609 Kč v profesii 7. Pri danej úrovni sociálnych dávok je ekonomická motivácia v tomto regióne 13 414 Kč (17 609 - 4 195). Ak má muž kvalifikáciu na vykonávanie profesie (vodič nákladného automobilu) je nelegálna práca pre neho veľmi nevýhodná.

5.5 Pracovné miesta v periférnom regióne

Podkapitola je určená na vyhľadanie voľných pracovných miest vo vybranom regióne. Postupne sa pre všetky profesie vyhľadajú prostredníctvom webového portálu Ministerstva práce a sociálnych vecí ČR voľné pracovné miesta. Ak bude uvedené i mzdové ohodnotenie, resp. mzdové pásmo, uvedie sa pri profesii aj táto informácia. Predpokladom je, že ide o pracovné miesta na plný pracovný úväzok. Ponuka pracovných miest je stav daný k 28. 3. 2019.

Prvú profesiu zastupujú pracovníci ostrahy a bezpečnostných agentúr. Zverejnené sú požiadavky od štyroch zamestnávateľov, ktoré dokopy obsahujú 10 voľných pracovných miest. Avšak plný pracovný úväzok ponúkajú iba dvaja zamestnávatelia. Mzdové pásmo hrubého mesačného príjmu prvého zamestnávateľa je od 18 000 Kč do 25 000 Kč. Druhý zamestnávateľ rovnako uvádza toto mzdové rozpätie (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019a).

Druhú profesiu zastávajú upratovači a pomocníci v hoteloch, admin., priemysel. a v iných objektoch. Webový portál nám v uvedenom čase neposkytol žiadne voľné pracovné miesta pre periférny región (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019b).

Tretiu profesiu tvoria predavači v predajniach. Zverejnené sú dve relevantné pracovné ponuky na dve pracovné miesta a na plný úväzok v periférnom regióne. Hrubé mzdové rozpätie prvého zamestnávateľa je 25 000 Kč až 45 000 Kč. Druhý zamestnávateľ ponúka 24 000 Kč až 33 000 Kč. Obaja zamestnávatelia požadujú stredoškolské vzdelanie s maturitou. Zároveň obaja zamestnávatelia požadujú vodičský preukaz skupiny B. Pracovné pozície nie sú presne definované ako predavač, ale ako obchodný predajca a zástupca. Pre pracovnú pozíciu predavač

v predajniach nie sú na stránkach žiadne pracovné pozície na plný pracovný pomer, len brigádne práce (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019c).

Pod štvrtou skupinou sú zastúpení montážni pracovníci elektrických, energetických a elektronických zariadení. Pre takto definované povolanie je v nami vyhľadávanom časovom období pracovná ponuka nulová (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019d).

Piatu profesiu zastupujú montážni pracovníci ostatných výrobkov. Zverejnená je ponuka práce od jedného zamestnávateľa na 8 pracovných miest zaradených pod operátor montážnej linky. Práca je ponúkaná na plný pracovný úväzok. Požiadavky na vzdelanie sú uvádzané ako Základná škola + praktická škola. Hrubá mesačná mzda je 16 000 Kč. Zamestnávateľ neuvádza žiadne iné špecifické požiadavky (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019e).

Pracovná ponuka pre šiestu skupinu ostatných pomocných pracovníkov vo výrobe nie je zverejnená na portáli Ministerstva práce a sociálnych vecí. Avšak mohli by sme sa zaujímať o pracovné miesta v predchádzajúcej ponuke operátora montážnej linky.

Vodiči nákladných automobilov, ťahačov a špeciálnych vodičov tvoria siedmu profesiu. Na webovom portáli sú 3 ponuky zamestnávateľov s 5 pracovnými miestami. Všetky pracovné ponuky sú na plný úväzok. Prvý zamestnávateľ však ponúka prácu pre ČR a Rusko. Jeho hrubé mzdové rozpätie je 30 000 Kč až 42 000 Kč. Druhý zamestnávateľ rovnako ponúka prácu vnútroštátnej a medzinárodnej kamiónovej dopravy. Mzdové rozpätie sa zhoduje. Tretí zamestnávateľ poskytuje prácu vodiča nákladného vozidla v rámci MSK a mzdové rozpätie od 25 000 Kč. Všetci požadujú prislúchajúce vodičské oprávnenia a stredoškolské vzdelanie (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019f).

Ôsmu profesiu zastupujú osoby obsluhujúce vysokozdvížne vozíky a iní skladníci. Pre túto profesiu rovnako v danom časovom okamihu nie sú zamestnávateľmi poskytované žiadne voľné pracovné miesta pre periférny región (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019d).

Poslednú profesiu zastupujú nástrojári a príbuzní pracovníci. Portál ani pre túto pracovnú skupinu nemá zverejnené žiadne pracovné pozície pre periférny región (Ministerstvo práce a sociálnych vecí, 2019d).

Na záver kapitoly môžeme dedukovať, že aj keby pracovníci chceli legálne pracovať a ich ekonomická motivácia je veľká, niektoré pracovné miesta sú pre profesie v mieste ich bydliska podľa portálu MPSV nedostupné. Museli by za nimi cestovať, čo by si vyžiadalo dodatočné

náklady. Tieto náklady by znižovali ekonomickú motiváciu a to by mohlo viesť k dobrovoľnej dlhodobej nezamestnanosti a poberaniu sociálnych dávok.

6 Záver

Cieľom diplomovej práce bolo zistiť, či očakávaný pracovný príjem vybraných nízkopríjmových skupín v zvolených regiónoch Českej republiky pôsobí ako ekonomická motivácia pre vstup na trh práce alebo naopak, je demotivujúci a subjekty preferujú zotrvanie v stave dlhodobej nezamestnanosti, ktorá je spojená s poberaním prislúchajúcich sociálnych dávok zo štátneho rozpočtu. Diplomová práca bola zameraná na situácie, kedy z ekonomického pohľadu nie je výhodné pre vybranú skupinu začať pracovať za danú mzdu vo vybranom regióne. Príjem skupiny zo sociálnych dávok je vždy nižší ako príjem z pracovnej aktivity. Ďalšie zameranie práce bolo vyhľadávanie voľných pracovných miest pre vybrané nízkopríjmové profesie v periférnom regióne Českej republiky a platové podmienky, ktoré sú uvedené pri týchto ponukách.

Druhá kapitola pojednávala o teoretických východiskách utvárania dopytu po práci, ponuky po práci a o vytváraní rovnováhy na trhu práce. Ďalej o alokácii práce do rôznych odvetvových trhov a medzi rôznymi zamestnávateľov. Pozornosť bola zameraná na ponuku po práci, pretože diplomová práca sa zameriavala na motiváciu pracovníkov, teda motivačnú mzdovú stránku ponúkania práce. V druhej polovici kapitoly bola stanovená hranica príjmu pre nízkopríjmové skupiny, podľa ktorej sa uskutočnil výber skúmaných profesií, ktorý bol smerodajný pre praktickú časť diplomovej práce. Následne boli vymedzené determinanty mzdových sadzieb, ktoré ovplyvňujú výšku príjmov pracovníka. Tieto determinanty určujú, že na trhu práce vznikajú rizikové skupiny, ktorých mzda z opodstatnených dôvodov nemôže byť vysoká. Tieto skupiny boli nami označené ako nízkopríjmové skupiny na trhu práce. Ide o skupiny podporované od štátu rôznymi dávkami štátnej sociálnej podpory a pomoci. Výška dávok ovplyvňuje výšku ekonomickej motivácie a rozhodovanie subjektov.

Tretia kapitola bola zameraná na rešerš empirických štúdií, ktoré sa zaoberali problematikou motivácie pracovníkov pre vstup na trh práce. Cieľom kapitoly bolo ukázať, ako empirická literatúra pojíma problematiku motivácie nízkopríjmových obyvateľov vo vzťahu k ich minimálnym príjmom, resp. vo väzbe na sociálne dávky. Štúdie sú zamerané najčastejšie na rodiny s deťmi, či práve na osamelých rodičov a ich ekonomickú motiváciu k pracovnej aktivite. Časová náročnosť starostlivosti o dieťa (deti) a náklady na starostlivosť o dieťa sú rozhodujúce. Výhodnejšou alternatívou k práci je pre nich poberanie sociálnych dávok.

V štvrtej kapitole nachádzame praktickú časť diplomovej práce. Kapitola očisťuje hrubú mesačnú mediánovú mzdu vybraných profesií pre jednotlivé skupiny. Pre danú skupinu

(domácnosť) bol HMMM očistený od povinných odvodov zamestnanca a zvýšený o dávky, na ktoré má domácnosť nárok pri zostávajúcej výške čistej mesačnej mediánovej mzdy. Vyobrazená je i odlišnosť jednotlivých hrubých mesačných mediánových miezd vo vybranom periférnom, centrálnom regióne v Českej republike, Moravskosliezskym krajom a samotnou Českou republikou v roku 2017.

Piata kapitola graficky zobrazovala disponibilný príjem vybraných domácností. Mesačný pracovný príjem bol znížený o nájomné, ktoré musí každá domácnosť mesačne zaplatiť. Finančné prostriedky, ktoré ostávajú domácnosti po znížení o nájomné považuje práca za disponibilný príjem domácnosti. Do grafov boli zahrnuté i sociálne dávky, ktoré boli vyčísľované v štvrtej kapitole. Výška týchto dávok v grafoch je rovnako znížená o nájomné. Grafické znázornenie sa týkalo 4 domácností. Prvú domácnosť tvorila samostatná osoba, druhú domácnosť tvoril muž, žena a ich spoločné dieťa. Muž sa rozhodoval medzi pracovnou aktivitou a poberaním sociálnych dávok. Žena poberala rodičovský príspevok na ich neplnoleté dieťa. Tretiu domácnosť zastupuje samoživiteľ jedného neplnoletého dieťaťa. Štvrtú domácnosť tvoria dve dospelé osoby. Jedna z osôb je dlhodobo nezamestnaná a nemení svoje postavenie. Druhá osoba je pracujúca a rozhoduje sa na základe svojej ekonomickej motivácie pre zotrvanie v pracovnom vzťahu alebo naopak, k odchodu do stavu dlhodobej nezamestnanosti a poberania sociálnych dávok.

Rozdiel medzi disponibilným pracovným príjmom domácnosti a sociálnymi dávkami predstavuje motivačný rozdiel. Ak je pracovný príjem dostatočne vysoký oproti výške sociálnych dávok, pre dané domácnosti to znamená, že ich motivácia preferovať pracovnú činnosť je vyššia ako motivácia k poberaniu sociálnych dávok. Sociálne dávky však nie sú vždy také nízke. Môžu spôsobiť, že motivačný rozdiel je nízky a pre domácnosti i zanedbateľný, preferujú preto zotrvanie v situácii dlhodobej nezamestnanosti a poberania sociálnych dávok. Naše úvahy však pripustili fakt, že sa nájde ochotný zamestnávateľ, ktorý poskytne zamestnancovi prácu bez platnej pracovnej zmluvy. Osoba si tak môže vznikajúci rozdiel vyrovnáť, či dokonca premeniť ekonomickú motiváciu v prospech poberania sociálnych dávok. Ak sa však takýto zamestnávateľ nenájde, samostatná osoba by z poberania sociálnych dávok nevyžila.

Voľné pracovné miesta v periférnom regióne boli zisťované na webovom portáli Ministerstva práce sociálnych vecí ČR. Portál k dátumu zisťovania poskytol voľné pracovné miesta. Tieto miesta však neboli určené pre všetky vybrané profesie. Uvádzané mzdové ohodnotenia boli vyššie ako hrubá mesačná mediánová mzda, čo podporuje ekonomickú

motiváciu pracovníkov hľadajúcich prácu. Avšak pre pracovníkov, ktorí hľadajú prácu v oblasti, kde nie sú momentálne ponúkané voľné pracovné miesta v periférnom regióne je ekonomická motivácia záporná, resp. osoby sú odkázané na poberanie sociálnych dávok potrebných k ich prežitiu. Samostatná osoba by musela opustiť svoje trvalé bydlisko a presťahovať sa do alternatívnej možnosti, pretože jej mesačný zostatok zo sociálnych dávok pri nami stanovených podmienkach by bol 190 Kč v periférnom regióne. A to je na uspokojenie životných potrieb veľmi nízka čiastka.

Jedným z možných riešení ako zvýšiť ekonomickú motiváciu k práci je zvyšovanie minimálnej mzdy. V Českej republike sa však minimálna mzda zvyšuje jednotnou čiastkou pre všetky profesie a celú republiku. Nie je možné zvýšenie minimálnej mzdy len v periférnom regióne. Zvýšenie minimálnej mzdy spôsobuje nielen zvýšenie čistého príjmu zamestnanca, ale aj zvýšenie ceny práce a odvodov do štátneho rozpočtu. Ak sa nemení produktivita práce, zamestnávateľia pri zvyšovaní minimálnej mzdy často prechádzajú práve k nežiadúcemu prepúšťaniu. Zásahy vlády prostredníctvom zmien vo výške minimálnej mzdy môžu spôsobovať aj opačné javy. Mzdy majú tendenciu rásť spolu s rastom ekonomiky. Sú tvorené trhovým prostredím. Rast ekonomiky a nedostatok pracovných miest zvyšuje tlak na zvyšovanie mzdy. Najlepším spôsobom, ako dosiahnuť rast miezd, sú štrukturálne zmeny v hospodárstve, vo vzdelávacom systéme alebo odľahčenie podnikateľského prostredia, ktoré zákonmi ovplyvňuje štát.

Práve odľahčenie a zjednodušenie podnikateľského prostredia by mohlo v periférnom regióne umožniť zvýšenie zamestnanosti. Prilákatie domácich i zahraničných investorov a ich investičných projektov do odvetví, ktoré sú realizovateľné v periférnom regióne vytvoria nové pracovné miesta. Na tieto pracovné miesta by sa mohli hlásiť zamestnanci, ktorí chcú pracovať ale v periférnom regióne momentálne pre ich kvalifikáciu nie sú voľné pracovné miesta. Rozvoj dopravnej infraštruktúry periférneho regiónu by rovnako mohol zatráktívniť periférny región v očiach investorov. Zlepšenie dopravnej dostupnosti periférneho regiónu by spôsobilo aj väčšiu mobilitu pracovnej sily. Práve mobilita pracovnej sily je ďalšou možnosťou. Štát by mohol podporovať pracovníkov, ktorí si nájdu pracovné miesto mimo miesta bydliska a preplácať im cestovné náklady, prípadne poskytnúť nejakú úľavu na zníženie cestovných nákladov.

Zoznam použitej literatúry

Odborná literatúra a články

BERAN, Vlastimil. *Vliv daňového a sociálního systému České republiky na nabídku práce nízkopříjmových domácností*. Ostrava, 2013. Doktorská dizertační práce. Vysoká škola báňská - Technická Univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra Ekonomie.

BORJAS, George J. *Labor economics*. 7th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2016. ISBN 978-0-07-802188-6.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. Praha: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1880-0.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z moderní ekonomie trhů práce*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-719-4.

DURDISOVÁ, Jaroslava, a kol. *Sociální politika v ekonomické praxi: (vybrané problémy)*. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0850-8.

EHRENBERG, Ronald G. and Robert S. SMITH. *Modern labor economics: Theory and public policy*. 11th ed. Boston: Pearson Education, 2012. ISBN 978-0-13-254064-3.

FIALOVÁ, Kamila. *Minimální mzda: vývoj a ekonomické souvislosti v České republice*. Praha, 2007. IES Working Paper: 12/2007. Charles University in Prague, Faculty of Social Sciences.

JUREČKA, Václav, a kol. *Mikroekonomie. 3., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0146-7.

KOTÍKOVÁ, Jaromíra. *Rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce*. In Sirovátka, T.; Mareš, P. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3048-8.

KREBS, Vojtěch, a kol. *Sociální politika. 6., přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-921-2.

KUCHAŘ, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.

LAJTKEPOVÁ, Eva. Minimální mzda a trh práce. *Acta oeconomica pragensia*. 2010, vol. 18, č. 1, s. 3-20. ISSN 0572-3043.

PALÍŠKOVÁ, Marcela. *Trh práce v Evropské unii. Historický vývoj, aktuální trendy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-270-0.

ŠIMEK, Milan. *Ekonomie trhu práce A*. Ostrava: VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, Ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-248-1416-2.

TOMŠÍ, Ivan. *Mzdy a mzdové systémy*. Praha: Aspi, 2008. ISBN 978-80-7357-340-9.

VÁCLAVÍKOVÁ, A., H. KOLIBOVÁ a A. KUBICOVÁ. *Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Opava: Optys, 2009. ISBN 978-80-85819-76-2.

VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2017: praktický průvodce*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2017. ISBN 978-271-9626-5.

Zákony

Nařízení vlády č. 567/2006 Sb. ze dne 22. prosince 2006 *Nařízení vlády o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí* (aktuální znění od 01. 01. 2019) In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [22. 02. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-567?text=minim%C3%A1ln%C3%AD+mzda#p2>.

Zákon č. 110/2006 Sb. ze dne 31. března 2006 *Zákon o životním a existenčním minimu* (aktuální znění od 01. 01. 2017) In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [22. 02. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-110>.

Zákon č. 262/2006 Sb. ze dne 07. června 2006 *Zákon zákoník práce* (aktuální znění od 01. 01. 2019 do 30. 06. 2019) In: *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [22. 02. 2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>.

Internetové zdroje

BROWNE, James a Dirk NEUMANN. *Childcare costs in 2015*. [online]. 2017, OECD [28. 02. 2019]. Dostupné z: <https://taxben.oecd.org/tax-ben-resources/Childcare-costs-in-2015.pdf>.

BUKOVSKÝ, Jaroslav a Adéla ČABANOVÁ. *Češi na dávkách. Přilepšuje si jimi každá pátá domácnost* [online]. 2018, CZECH NEWS CENTER a. s. a dodavatelé obsahu [27. 02. 2019].

Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/cesi-na-davkach-prilepsuje-si-jimi-kazda-pata-domacnost-1344500>.

DLOUHÁ, Petra. *Doplatek na bydlení v roce 2017: Kolik a pro koho* [online]. 2017, Peníze.CZ a dodavatelé [15. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/davky-v-hmotne-nouzi/320980-doplatek-na-bydleni-v-roce-2017-kolik-a-pro-koho>.

EUROCENTRUM PRAHA. *Nezaměstnanost – hledání evropského řešení* [online]. 2015, Vláda České republiky [06. 03. 2019]. Dostupné z:

EUROSKOP. *EK upozornila, že v ČR se prohlubují rozdíly mezi regiony* [online]. 2019, Vláda České republiky [06. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8952/32747/clanek/ek-upozornila-ze-v-cr-se-prohlubuji-rozdily-mezi-regiony/>.

FINANCE. *Daňové přiznání za rok 2017: Změny u daňového zvýhodnění na děti a daňového bonusu* [online]. 2017, Mladá fronta a.s. [12. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/490645-slevy-na-deti-2017/>.

FINANCE. *Životní vs. existenční minimum: jaký je v tom rozdíl?* [online]. 2017, Mladá fronta a.s. [12. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/501021-zivotni-vs-existencni-minimum/>.

INFORMAČNÍ SYSTÉM O PRŮMĚRNÉM VÝDĚLKU. *CR_174_MZS* [online]. 2017, Trexima, spol. s r.o. [11. 03. 2019]. Dostupné z: https://www.ispv.cz/getattachment/331caea2-1892-45ec-a6e9-401c688713a8/CR_174_MZS-xls.aspx?disposition=attachment.

INFORMAČNÍ SYSTÉM O PRŮMĚRNÉM VÝDĚLKU. *Výsledky šetření. Archiv. Rok 2017* [online]. 2017, Trexima, spol. s r.o. [23. 02. 2019]. Dostupné z: <https://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2017.aspx>.

Interné materiály firmy TREXIMA, spol. s r.o.

MICHÁLEK, Anton. *Sociálno-priestorová identifikácia obyvateľov Slovenska s nízkym príjmom*. [online]. 2006, Geografický ústav SAV, Geografický časopis 58 [06. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/05311217Mich%C3%A1lek.pdf>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ODBOR 75. *Příspěvek na bydlení* [online]. 2019, MPSV odbor 75 [15. 03. 2019]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v roce 2017 a predikce na další období* [online]. 2017, Ministerstvo práce a sociálních věcí [27. 02. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/33408>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Hledávní volných míst* [online]. 2019a, Ministerstvo práce a sociálních věcí [28. 03. 2019]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno?_piref37_267280_37_267279_267279.send=A&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_3=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmrozsir&_piref37_267280_37_267279_267279.sort=2&_piref37_267280_37_267279_267279.rozsah=roz10min&_piref37_267280_37_267279_267279.uzemniVm=A&_piref37_267280_37_267279_267279.okProfeseDny=Hledat&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_1=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno&_piref37_267280_37_267279_267279.formtype=1&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaObec=Brunt%C3%A1l&_piref37_267280_37_267279_267279.okres=3801&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_2=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmobor&_piref37_267280_37_267279_267279.profese=pracovn%C3%ADci+ostrahy+a+bezpe%C4%8Dnostn%C3%ADch+agentur.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Hledávní volných míst* [online]. 2019b, Ministerstvo práce a sociálních věcí [28. 03. 2019]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno?_piref37_267280_37_267279_267279.send=A&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_3=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmrozsir&_piref37_267280_37_267279_267279.sort=2&_piref37_267280_37_267279_267279.rozsah=roz10min&_piref37_267280_37_267279_267279.uzemniVm=A&_piref37_267280_37_267279_267279.okProfeseDny=Hledat&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_1=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno&_piref37_267280_37_267279_267279.formtype=1&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaObec=Brunt%C3%A1l%2C+Brunt%C3%A1l&_piref37_267280_37_267279_267279.okres=3801&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_2=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmobor&_piref37_267280_37_267279_267279.profese=ukl%C3%AD%C5%BEE%C4%8Di+a+pomocn%C3%ADci+v+hotel%C3%ADch.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Hledávní volných míst* [online]. 2019c, Ministerstvo práce a sociálních věcí [28. 03. 2019]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno?_piref37_267280_37_267279_267279.send=A&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_3=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmrozsir&_piref37_267280_37_267279_267279.sort=2&_piref37_267280_37_267279_267279.rozsah=rozObec&_piref37_267280_37_267279_267279.okProfeseDny=Hledat&_piref37_2672

80_37_267279_267279.action_url_1=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno&_piref37_267280_37_267279_267279.formtype=1&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaObec=Brunt%C3%A1l%2C+Brunt%C3%A1l&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaMinut=10&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_2=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmobor&_piref37_267280_37_267279_267279.profese=prodava%C4%8Dka.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Hledání volných míst* [online]. 2019d, Ministerstvo práce a sociálních věcí [28. 03. 2019]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno/>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Hledání volných míst* [online]. 2019e, Ministerstvo práce a sociálních věcí [28. 03. 2019]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno?_piref37_267280_37_267279_267279.send=A&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_3=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmrozsir&_piref37_267280_37_267279_267279.sort=2&_piref37_267280_37_267279_267279.rozsah=roz10min&_piref37_267280_37_267279_267279.okProfeseDny=Hledat&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_1=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaKm=0&_piref37_267280_37_267279_267279.formtype=1&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaObec=Brunt%C3%A1l%2C+Brunt%C3%A1l&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaMinut=0&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_2=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmobor&_piref37_267280_37_267279_267279.profese=mont%C3%A1%C5%BE%C3%AD+d%C4%9Bln%C3%ADk

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Hledání volných míst* [online]. 2019f, Ministerstvo práce a sociálních věcí [28. 03. 2019]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno?_piref37_267280_37_267279_267279.send=A&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_3=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmrozsir&_piref37_267280_37_267279_267279.sort=2&_piref37_267280_37_267279_267279.rozsah=roz10min&_piref37_267280_37_267279_267279.okProfeseDny=Hledat&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_1=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaKm=0&_piref37_267280_37_267279_267279.formtype=1&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaObec=Brunt%C3%A1l%2C+Brunt%C3%A1l&_piref37_267280_37_267279_267279.dopravaMinut=0&_piref37_267280_37_267279_267279.action_url_2=%2Fsz%2Fobcane%2Fvmjedno%2Fvmobor&_piref37_267280_37_267279_267279.profese=8332.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Životní a existenční minimum [online]. 2018, Ministerstvo práce a sociálních věcí [12. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/11852>.

PENÍZE. *Rodičovský příspěvek 2019 - Výpočet měsíční výše a délky čerpání* [online]. 2017, Peníze.CZ a dodavatelé [12. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/kalkulacky/rodicovsky-prispevek#rodicovska>.

PERTOLD, Filip. *Český sociální stát méně podporuje potřebné více příjemce dotací* [online]. 2018, Hospodářské Noviny IHNEISSN 1213-7693 [27. 02. 2019]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66310940-cesky-socialni-stat-mene-podporuje-potrebne-vice-prijemce-dotaci>.

SCHILLER, Ben. *Raising The Minimum Wage Has Benefits Way Beyond Creating More Wealth For Workers* [online]. 2017, Fast Company [28. 02. 2019]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/40457989/raising-the-minimum-wage-has-benefits-way-beyond-creating-more-wealth-for-workers>.

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR. *Príjmy a spotreba* [online]. 2017, Štatistický úrad Slovenskej republiky [21. 02. 2019]. Dostupné z: https://www.susr.sk/wps/portal/ext/themes/demography/income/metadata/!ut/p/z0/jZExT8MwEIV_C0PGqx374rPHlqEqUKQyQMmC7NhpQ9okNKZQfj3JgEQHUBf7naW7974zy9ma5Y09Vhsbq7axu6F-ztXLihZ6NkunXM8eBV_Q_UN6u1rNsZlnNyyv3H7yUewnfEKauCTSKNCoTMqxXRyW18sNyzsbt1A1ZcvWWaGDRKWgRJSAYivQJBQEcqgzSz4oM7ZWf29v-ZTIRdV8BnZunW93UJfj3PA1jHh48DDfk7bAL03cEeTwk_9iHWw32RzzkAaZNhxg0RoZLpHwCBy2CCcGCM8oDCEzifGpBl4BiQS0H0L0DC-ziE7mNVn6Brd-3XmFfAPsTWV7WF3vs-4Rf5nAGkQpNCKaI2Qg76LwBBmdJegytdCVg4BCsDQqGcIVdYntrw_w907y7hw7Eb0hZV-Fn675eLTLo6dyf5dReeYBAfV99CU_6T/.

TRLIFAJOVÁ, Lucie a kol. *Mezi dávkami a prací, která není? Analýza motivace k zaměstnání u osob, které se pohybují na hraně mezi dávkovým systémem a přijetím nízce-hodnoceného zaměstnání* [online]. 2015, Multikulturní centrum Praha, z. s., SPOT - Centrum pro společenské otázky, z.s. [06. 03. 2019]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/Vyzkum---Mezi_davkami_a_praci.pdf.

VESELÍKOVÁ, Monika. *Přídavek na dítě v roce 2017: Kolik dělá a kdo má nárok* [online]. 2017, Peníze.CZ a dodavatelé [12. 03. 2019]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/pridavky-na-dite/320471-pridavek-na-dite-v-roce-2017-kolik-dela-a-kdo-ma-narok>.

Zoznam skratiek

AFC - priemerný náklad

CČMP - celkový čistý mesačný príjem

ČR - Česká republika

D_L - dopyt po práci

EÚ - Európska únia

HDP - hrubý domáci produkt

HMMM - hrubá mesačná mediánová mzda

K - súhrn kapitálu

Kč - koruna česká

L - počet pracovných jednotiek

MFC - marginálny náklad

MPSV - Ministerstvo práce a sociálnych vecí

MRP - príjem z marginálneho produktu

S_L - ponuka práce

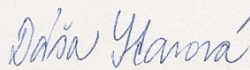
ŽM - životné minimum

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24. 04. 2019

Bc. Dáša Stavová

Zoznam príloh

Príloha č. 1 - Hrubý mesačný mediánový príjem, Česká republika, Moravskosliezsky kraj, centrálny región, periférny región

Príloha č. 2 - Normatívne mesačné náklady na bývanie pre rok 2017 (Kč/mesiac)

**Príloha č. 1 - Hrubý mesačný mediánový príjem, Česká republika,
Moravskoslezský kraj, centrálny región, periférny región**

podskupina zaměstnání / kategorie zaměstnání CZ-ISCO	2017 expertní odhad mediánu HM			
	Periferní region	Centrální region	Moravskoslezský kraj	Česká republika
	Kč/měs	Kč/měs	Kč/měs	Kč/měs
5414 Pracovníci ostrahy a bezpečnostních agentur	11 800	13 500	13 738	14 177
9112 Uklízeči a pomocníci v hotelích, admin., průmysl. a j. objektech	13 100	13 200	12 778	13 636
5223 Prodáváci v prodejnách	16 500	17 000	16 419	18 003
8212 Montážní dělníci elektrických, energet. a elektron. zařízení	16 500	18 000	24 674	23 324
8211 Montážní dělníci mechanických zařízení	18 500	20 000	28 072	26 799
8219 Montážní dělníci ostatních výrobků	19 000	22 500	19 906	23 988
5222 Vedoucí pracovních týmů v prodejnách	19 000	19 000	20 933	26 220
8121 Obsluha zařízení na zpracování kovů	21 400	30 100	28 818	28 066
7543 Kvalitáři, testovači výrobků, laboranti (kr. potravin, nápojů)	21 500	23 100	26 350	26 697
9329 Ostatní pomocní pracovníci ve výrobě	21 800	20 000	19 836	20 222
8189 Obsluha stacionárních strojů a zařízení j. n.	23 300	34 000	27 570	27 667
8332 Řidiči nákladních automobilů, tahačů a speciálních vozidel	23 400	26 400	19 681	21 018
8344 Obsluha vysokozdvizných a jiných vozíků a skladníci	24 000	22 100	23 388	25 303
7222 Nástrojaři a příbuzní pracovníci	24 000	24 500	25 664	25 734
7412 Elektromechanici	25 800	28 000	29 070	29 105
8131 Obsluha strojů a zařízení pro chemickou výrobu	26 200	32 000	27 596	27 740
7223 Seřizovači a obsluha obráběcích strojů (kr. dřevoobráběcích)	27 700	28 100	26 606	28 732
8331 Řidiči autobusů, trolejbusů a tramvají	28 600	28 000	29 804	31 272
7233 Mechanici a opraváři zeměděl., průmysl. a j. strojů, zařízení	29 100	27 500	29 658	29 006
8111 Obsluha důlních zařízení (vč. horníků)	29 900	34 500	34 637	33 697

Zdroj:

INFORMAČNÍ SYSTÉM O PRŮMĚRNÉM VÝDĚLKU. *Výsledky šetření. Archiv. Rok 2017*
[online]. 2017, Trexima, spol. s r.o. [23. 2. 2019]. Dostupné z:
<https://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2017.aspx>.

Interné materiály firmy TREXIMA, vlastné spracovanie

**Príloha č. 2 - Normatívne mesačné náklady na bývanie pre rok 2017
(Kč/mesiac)**

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení pro nájemné byty podle počtu obyvatel obce				
	Praha	více než 100 tis.	50 000 až 99 999	10 000 až 49 999	do 9 999
1	7 720	6 114	5 822	4 950	4 763
2	11 004	8 806	8 407	7 213	6 957
3	14 896	12 022	11 500	9 939	9 604
4 a více	18 577	15 112	14 482	12 599	12 195
Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení pro družstevní byty podle počtu obyvatel obce				
	Praha	více než 100 tis.	50 000 až 99 999	10 000 až 49 999	do 9 999
1	4 357	4 357	4 357	4 357	4 357
2	6 429	6 429	6 429	6 429	6 429
3	8 880	8 880	8 880	8 880	8 880
4 a více	11 244	11 244	11 244	11 244	11 244

Zdroj:

VYBÍHAL, Václav, a kol. *Mzdové účetnictví 2017: praktický průvodce*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2017. ISBN 978-271-9626-5.